

Broedvogelinventarisatie Vogelatlas Nederland van blok 51-54 in 2014.

Door Heine van Maar,
Vogelwerkgroep IVN Veldhoven-Eindhoven-Vessem.
aug. 2014.

1. Vogelatlas.

In de periode 2013 t/m 2015 wordt een nieuwe vogelatlas van Nederland samengesteld. Ook wordt de info gebruikt voor het samenstellen van een broedvogelatlas voor Noord-Brabant. Wij hebben voor beide onderzoeken in 2014 blok 51-54 geïnventariseerd op wintervogels en op broedvogels. In dit overzicht beschrijven we per soort relevante informatie over het voorkomen als broedvogel, om de informatie die we de afgelopen maanden verzameld hebben voor onszelf beschikbaar te houden. Voor de minder algemene soorten voegen we een overzichtskaart met stippen voor de territoria toe. Wellicht is de beschreven informatie van belang voor later door ons uit te voeren broedvogelinventarisaties van een bepaald gebied. Blok 51-54 omvat het zuidelijke deel van Veldhoven, Waalre en de noordrand van Dommelen. De beekdalen van Dommel, Run en Keersop liggen in dit blok. Het blok is 5 bij 5 kilometer groot.

Voor het bepalen van een territorium is de systematiek van het Broedvogel Monitoring Project de gebruikte methode. Deze systematiek is identiek aan de methode die de Vogelatlas vraagt, met alleen een afwijking in het aantal bezoeken. Dit aantal is minstens 2 in het broedseizoen voor de km. blokken van het gouden grid, de 8 standaard geselecteerde blokken van de 25. Voor de overige blokken staat de frequentie vrij. We hebben geprobeerd het hele 5 x 5 km. blok intensief te onderzoeken, maar de frequentie is uiteraard veel geringer dan een gericht broedvogelonderzoek van een deelgebied. Bij de landelijke standaard verwerking van de ingevoerde gegevens wordt automatisch geclusterd volgens de BMP systematiek.

De wintertelling in 2013-2014 van blok 51-54 heeft twee periodes omvat, namelijk 1 dec – 15 jan en 16 jan – 28 febr. In ieder van beide periodes zijn tellingen verricht, die samen de lijst van waargenomen wintervogels opleveren. We hebben in 2013-2014 66 uur geteld.

De broedvogeltelling omvat twee periodes van 1 ½ maand, namelijk april – 15 mei en 16 mei – 30 juni. Ook hier zijn in iedere periode twee maal in 8 aparte kilometer blokken verplicht waarnemingen gedaan. Daarnaast hebben we vele aanvullende waarnemingen in het hele 5 x 5 kilometerblok geregistreerd. De aanvullende waarnemingen kunnen van 1 febr, tot 31 aug. worden toegevoegd. We hebben ongeveer 80 tellingen uitgevoerd, waarvan ongeveer 15 's avonds. Dit is een investering van 180 uur in 2014. We inventariseerden in 3 groepen, die in aantal varieerden van 1 tot 6 deelnemers. Bij elkaar zijn we met ongeveer 12 vogelaars van de vogelwerkgroep IVN Veldhoven-Eindhoven-Vessem.

We hebben de meeste aandacht besteed aan het bepalen van een volledige lijst en aan de aantallen. De broedcodes hebben minder aandacht gehad. Je kunt je tijd immers maar eenmaal besteden.

Het jaar 2014 heeft veel muizen opgeleverd ten gunste van roofvogels. Voor de wespendif was het minder door het ontbreken van wespen. Het opvallendste was de temperatuur, die vanaf december boven normaal was, soms tot 2 graden boven normaal. Daardoor zijn een aantal standvogels naar verwachting eerder met broeden begonnen. Daarna is het hele broedseizoen warm verlopen, met gemiddeld normale neerslag.

Het atlasblok is een vogelrijk blok, grotendeels te danken aan het Dommeldal, dat als een slingerend lint van zuid naar noord in het blok ligt. Veel van het Dommeldal is natuurgebied of rijk met houtsingels en zandpaden aangekleed agrarisch gebied. Over grote oppervlakte is het beekdal van de Dommel hersteld en weer natuurlijk ingericht. Ook enkele particulieren realiseren op succesvolle wijze natuur. Het beekdal van de Run is kaal, maar toch zijn hier nog restanten van de eerdere rijke

vogelbevolking te vinden. Het Grootgoor is waardevol. De gemengde bossen buiten de beekdalen hebben een redelijke variatie. Het agrarische gebied in de omgeving van de beekdalen kent nog wel wat vogelsoorten, zoals roodborsttapuit, geelgors en kievit. Het oude agrarische gebied tussen Waalre en Valkenswaard is daarentegen helemaal uitgekleeft, er is nauwelijks een vogelsoort te vinden.

Nergens wordt randenbeheer door boeren toegepast. Wel zijn er veel nestkasten voor uilen en worden op 2 plaatsen oeverwaluwanden in stand gehouden, in één geval bij een agrarisch loonbedrijf. De High Tech Campus is heel natuurlijk ingericht, met de bijbehorende vogelbevolking.

2. Systematiek van de Vogelatlas en de BMP methode.

De systematiek voor de Vogelatlas gaat uit van een 16 tal broedcodes. De hoogst vastgestelde broedcode bepaalt op de soort in het atlasblok van 5 x 5 kilometer een mogelijk, waarschijnlijke of zekere broedvogel is.

Code 1: volwassen individu in broedbiotoop, zonder aanwijzing van broeden.

Code 2: eenmalige waarneming van zingende of baltsende vogel in geschikt broedbiotoop

Code 3: waarneming tussen de datumgrenzen van een paar in geschikt broedbiotoop

Code 4: territoriumgedrag op dezelfde plaats vastgesteld op 2 momenten die minstens 10 dagen uit elkaar liggen

Code 5: baltsend paar

Code 6: bezoek aan waarschijnlijke nestplaats

Code 7: angstkreten, alarm of ander waaks gedrag dat wijst op nest of jongen

Code 8: vogel met broedvlekken

Code 9: transport van nestmateriaal, nestbouw

Code 10: afleidingsgedrag

Code 11: pas gebruikt nest of verse eierschalen nabij het nest

Code 12: pas uitgevlogen jongen van nestblijvers, donsjongen van nestvlinders

Code 13: bewoond nest met onbekende inhoud

Code 14: transport van ontlasting of voedsel voor nestjongen

Code 15: nest met eieren

Code 16: nest met jongen gezien, of jongen in nest gehoord.

Mogelijk broedend: code 1 en 2 bij een eenmalige waarneming.

Waarschijnlijk broedend: code 3 t/m 9

Zekere broedvogel code 10 t/m 16

De systematiek van het BMP die het onderzoek voor de Vogelatlas gebruikt, gaat uit van een geldige periode per soort en één of een aantal benodigde waarnemingen die voor iedere soort anders is.

Ook is een fusieafstand tussen 2 afzonderlijke territoria van toepassing. Bij het bepalen van het aantal territoria in dit rapport zijn we uitgegaan van de BMP systematiek.

3. Biotopen in het blok.

Het blok is ingedeeld in een aantal biotopen, zodat we voor een aantal soorten per biotoop een schatting kunnen maken van de aantallen. We doen dit op basis van uitgevoerde broedvogelinventarisaties in deze regio volgens de BMP methode in verschillende biotopen in de afgelopen 10 jaar. We hebben daarbij vrijwel alle voorkomende biotopen wel eens geïnventariseerd, de dorpen uitgezonderd.

Dit atlasblok geeft een grote diversiteit in landschappen te zien. De beekdalen van de Dommel, Run en Keersop bepalen de structuur. Met name het Dommeldal is nog steeds of weer opnieuw heel natuurlijk en gevarieerd en vertoont een rijke variatie aan open en gesloten landschap met veel vochtig broekbos, veel struwelen en een aantal kleine akkers en schraallanden. Veel landbouwgrond is hier weer omgevormd naar natuur. De grasmus is hier bijvoorbeeld heel algemeen. De Dommel

zelf meandert er lustig op los, zodat steile oevers voorkomen en riet veel kans krijgt de oevers te verlevendigen. Natuurorganisaties hebben grote stukken beekdal in eigendom. Bij de Hogt in het noorden is recent natuurcompensatie uitgevoerd. Daar is een heel fraai stuk nieuwe natuur ontstaan, met een grote variatie in biotopen en direct een rijke vegetatie. In het oosten en zuidwesten komen stukken gemengd loofbos voor, met enkele mooie vennen en kleine heideterreintjes.

De beekdalen van de Run en de Keersop hebben stukken vochtig bos, maar zonder dat in deze beekdalen aanvullend struweel voorkomt, deze beekdalen zijn dus landschappelijk veel eenvormiger dan het beekdal van de Dommel. Dit wordt mooi geïllustreerd met de stippenkaart van de bosrietzanger.

In het blok is een flink deel bebouwd met de dorpen Veldhoven en Waalre. Beide dorpen hebben ook bedrijventerrein.

Het agrarische gebied is intensief in gebruik, waarbij rondom de Run moderne verkaveling het beeld bepaald. Hier zien we weinig landschapselementen door ruilverkavelingen vanaf ongeveer 1950. Een uitzondering op het open vrij kale landschap is de oostzijde van het Dommeldal in de gemeente Waalre. Ten noordwesten van het dorp Waalre ligt een ouder ontginningslandschap vol met singels en kleine bosjes langs veel zandpaden. Een soort gebied wat je nog maar weinig ziet. Dit rijkere landschap heeft veel meer vogelsoorten en in hogere aantallen. Kijk bijvoorbeeld naar de stippenkaart van boompieper, geelgors of roodborsttapuit.

Rondom de gehuchten Loon en Timmereind is het landschap toch behoorlijk uitgekleeft. De zandpaden en structuren van dit oude ontginningslandschap zijn nog wel goed te herkennen. Enkele particulieren hebben natuur aangelegd of verder ontwikkeld. Deze terreinen krijgen steeds meer natuurwaarde. Agrarisch natuurbeheer met bijvoorbeeld randenbeheer komt in dit blok waarschijnlijk niet voor.

Bij de inventarisatie vallen nog enkele gebieden in het atlasblok op, zoals een deel van de High Tech Campus in het noordoosten, met een oeverwaluwkolonie en schrale heidevegetatie. Koningshof in het zuidwesten heeft ouder en rijker gemengd bos. Een agrariër langs de Run heeft een uitgebreide kerstbomenopstand, waarin veel (on)kruiden een kans krijgen. Hier vinden we gele kwikstaart en kneu. In het voorjaar was een grauwe klauwier een verrassing als doortrekker.

We onderscheiden de volgende biotopen en landschappen in het blok:

Biotoop in blok 51-54	Oppervlak in ha.
Agrarisch gebied	870
Oudere agrarische ontginning met houtsingels etc.	200
Droog bos met exoten	315
Gemengd bos met rijkere samenstelling	50
Vochtig loofbos	160
Woonbos of villa's	80
bebouwing	340
bedrijventerrein	145
Bijzonder terrein, recr.terr, sportpark, groen bedr. terrein	65
vennen	25
heide	15
Halfopen natuurgebied in beekdal	80
kerstbomenkwekerij	20
snelweg	80
Diep water	55
totaal	2500

Het aantal boerderijen bedraagt ongeveer 40.

4. Soortbespreking volgens de BMP methode/vogelatlas.

Een aantal soorten zijn op aantal geteld. In dat geval staan een aantal territoria genoemd. We hebben stippenkaarten van deze soorten aan dit onderzoek toegevoegd. Op de stippenkaart staan de aantallen in 2014 met een dichte stip genoteerd. Daarnaast hebben we in een aantal deelgebieden in het atlasblok broedvogelonderzoeken uitgevoerd. We nemen de resultaten van deze broedvogelonderzoeken vanaf 2004 tot en met 2012 mee in de atlasblok telling van 2014. Dat doen we door aanvullende stippen aan te geven op de kaart, maar dan met een open stip. Alleen als duidelijk is dat stippen echt aanvullend zijn op de waarnemingen uit 2014 vanwege de fusieafstand komen ze op de stippenkaart. De extra stippen komen voort uit de veel hogere intensiteit van het onderzoek tijdens broedvogelinventarisaties. Dan zijn 8 of 9 telrondes in een veel beperkter gebied gebruikelijk. Met dit aantal telrondes komen veel meer territoria aan het licht. Onderzoeken van voor 2004 beschouwen we als te oud en hebben we niet meegenomen. We hebben eerdere broedvogelonderzoeken verricht in 2004: Dommeldal en Keersopdal in Riethoven (Bergeijk), 2005: landelijk gebied Veldhoven en Riethoven, 2007: Grootgoor (Rundal), 2008: Dommelbeemden in Waalre, 2009: Klotputten (in het noorden), 2012: Dommelbeemden in Veldhoven.

De overige soorten zijn niet op aantal geteld. Van deze soorten schatten we hoeveel territoria in het blok van 2500 ha voorkomen. Dit kan het beste aan de hand van een schatting per biotoop waarin de soort voorkomt. De schatting in de verschillende biotopen levert opgeteld een totaalschatting. In de meeste gevallen weten we aantallen territoria per biotoop vanuit broedvogelonderzoeken in de regio. Indien we van deze getallen afwijken dan geven we dat aan.

De mogelijke broedvogelsoorten zijn ook in onderstaande lijst aangegeven. Het aantal territoria is dan 0. Dit betreft code 1 en 2 waarbij broedbiotoop aanwezig is.

We hebben 92 waarschijnlijke of zekere broedvogels vastgesteld. Daarmee is dit blok een vogelrijk blok.

Het aantal territoria is exact geteld of is geschat. Dit is per soort aangegeven. Bij een exacte telling staat dit met een aantal aangegeven. Dit aantal bestaat uit 1 of 2 cijfers. Het eerste cijfer is het waargenomen aantal territoria in 2014. Het eventuele tweede cijfer is gebaseerd op eerder uitgevoerde broedvogeltellingen in delen van het atlasblok. Op basis van dit aantal territoria wordt de schatting voor het atlasblok gemaakt, dit is aangegeven met vast bepaalde intervals, bijvoorbeeld 4-10 territoria.

<u>Dodaars</u>	4 terr.	Zekere brdv (code 13)	4-10 terr.
----------------	---------	-----------------------	------------

We zien een paar op de Grote Vlasroot in Veldhoven (3 paar in eerdere telling), twee paar op het Vlasrootven in Waalre en een paar op de nieuw gegraven en al rijk begroeide waterplas langs de Dommel bij de Hogt. Alle territoria kenmerken zich door een rijke begroeiing.

<u>Fuut</u>	5 terr.	Zekere brdv (code 15)	4-10 terr.
-------------	---------	-----------------------	------------

Alle paren bevinden zich op ontgrondingsplassen met diep water. De ondiepere en kleinere vennen in het blok hebben geen territoria.

<u>Knobbelzwaan</u>	1 terr.	Wrs. Brdv. (code 4)	1-3 terr.
---------------------	---------	---------------------	-----------

We hebben op verschillende plaatsen zwanen opgemerkt. Het enige waarschijnlijke territorium ligt op de diepe waterplas op de High Tech Campus.

Soepgans 1 terr. Zekere brdv. (code 13) 1-3 terr.
Komt weinig in het blok voor. Geen kaart.

Grote Canadese gans 2 terr. zekere brdv. (code 12) 1-3 terr.
Een paar op de waterplas van de High Tech Campus en een paar op de Philips visvijvers.

Nijlgans 6 terr. zekere brdv. (code 12) 4-10 terr.
Op verschillende plaatsen werden concentraties van waarnemingen gezien, zodat we tot 6 territoria komen. De vogels vliegen ook regelmatig in het territorium rond, zodat aantalsbepaling onzekerheid kent. Op 5 mei zien we al een paar met jongen.

Wilde eend niet geteld zekere brdv (code 16) 51-100 terr.
In agrarisch gebied komt 1 terr./100 ha voor x 1070 ha = 11 terr. In vennen 10 terr., In halfopen natuurgebied 20 terr./100 ha x 80 ha = 16. In diep water 20 terr. Bij elkaar naar schatting 57 terr.

Soepeend niet geteld. zekere brdv. (code 12) 4-10 terr.
Komt weinig in het blok voor.

Kuifeend 6 terr. Zekere brdv. (code 12) 4-10 terr.
2 paar op de visvijver op de Vlasroot in Veldhoven, 3 paar op de Philips visvijvers en 1 paar op de High Tech Campus. In het begin van het seizoen bijvoorbeeld op 29 maart komen veel meer kuifeenden in het gebied voor. (5 paar op de visvijver bij de Vlasroot op 29 maart). Eerder zagen we alleen een paar op een nieuw gegraven poel in de Veldhovense Dommelbeemden, deze poel ligt nu naar verwachting te veel besloten in opgroeiend bos. Hert aantal territoria breidt dus uit.

Krakeend 3 terr. Wsl.Brdv. (code 4) 4-10 terr.
Volgens de criteria hebben we 3 territoria vastgesteld, waarbij we de paren minstens 2 maal hebben waargenomen. Het is daarentegen heel waarschijnlijk dat enkele paren meer in het atlasblok een territorium hebben. Dit zijn paren met maar één waarneming in de geldige periode. Als we deze paren meenemen zouden er 9 territoria zijn. De krakeenden leven in dichte vegetatie in het ven de Vlasroot of in dichte vegetatie van de Heuvelse Putten, een oude veenput. Hier komen mogelijk 4 paar tot broeden. Territoria liggen dus in voedselarme of voedselrijke waterplassen. Foerageren gebeurt ter plaatse of elders, 's avonds gaan de vogels op stap. In een nieuw gegraven en meteen rijk begroeide plas in natuurontwikkelingsgebied de Hogt hebben we 2 paar gezien. In onze eerdere onderzoeken constateerden we alleen een paar op de Heuvelse Putten in Waalre, de soort lijkt zich daarmee uit te breiden.

Wintertaling 1 terr. Wsl. Brdv.(code 4) 1-3 terr.
Het Vlasrootven in Waalre heeft een territorium, we zien er een paar op 12 april en 22 april en op 9 juni een man. Er is geschikt broedbiotoop aanwezig in de dichte begroeiing met waterplanten. In de Heuvelse Putten werd in 2008 een territorium vastgesteld.

Havik 4 terr. wsl.brdv. (code 4) 4-10 terr.
We hebben haviken gehoord op 4 uiteenliggende lokaties. Het is mogelijk dat een vijfde of zesde territorium aanwezig is. Er is geen stippenkaart gemaakt.

Sperwer 3 terr. wsl. brdv. (code 4) 4-10 terr.
We konden 11 sperwer waarnemingen noteren. Dit levert 3 territoria vanuit het BMP, die mogelijk liggen in het Witvenbos, het eikenbosje bij de Klotputten en het gemengde bos ten westen van de Vlasroot in Veldhoven. Twee losse waarnemingen in andere delen van het blok zouden kunnen wijzen op extra broedparen.

Wespendief 3 terr. Zekere brdv (code 14) 1-3 terr.

Op 9 augustus zagen we in 3 uur tijd 7 x wespendienieven bij landgoed Loonderhoeve dat onderdeel is van het Dommeldal ten zuidwesten van Waalre. Enkele keren zowel man als vrouw, 1 x 3 exemplaren. Een vogel vloog met een prooi richting het beekdalloofbos. Steeds vlogen de vogels in westelijke richting naar het beekdal. De route terug zagen we niet. Deze zal via een andere route plaatsvinden, zoals hoort bij een mysterieuze vogel als de wespendif. Eenmaal riepen beide oudervogels. Ook op andere dagen werden hier, en op andere plekken in het blok wespendienieven gezien, bijvoorbeeld enkele keren bij de Hogt en richting het Huisven bij Riethoven. Op deze 3 plekken kan een territorium gedacht worden.

Buizerd 10 + 10 = 20 terr. zekere brdv. (code 14) 11-25 terr.

Ieder bos van enige omvang heeft een paar buizerd. Dit is te zien bij gunstig weer als op thermiek de soort boven ieder bos verschijnt. We hebben 10 territoria vastgesteld, terwijl uit ouder onderzoek nog 10 territoria bekend zijn. In het oostelijke bosgebied hebben we naar verwachting enkele territoria gemist.

Torenvalk 2 terr. zekere brdv. (code 13) 1-3 terr.

Een paar bij een nestkast aan de Broekhovenseweg en een ander territorium in de omgeving van de Witvenseweg. Het derde territorium in het noordoosten heeft de kern naar verwachting centraal op de High Tech Campus, net buiten het blok.

Het aantal territoria lijkt constant op een laag niveau in de afgelopen 10 jaar.

Boomvalk geen terr. Mog. Brdv. geen

We hebben 5 waarnemingen van boomvalken tijdens de geldige periode, maar steeds een exemplaar in vlucht, zonder geldige broedcode voor een territorium. Toch lijken 5 waarnemingen een stevige aanwijzing.

Slechtvalk 1 terr. Zekere brdv. (code 16) 1-3 terr.

Op het ASML gebouw heeft een nestkast al sinds een aantal jaren een slechtvalkenpaar, met dit jaar 4 uitgevlogen jongen. Het eerste was er op 5 maart, op 12 april was het legsel met 4 eieren compleet. De oudervogels foerageren veelvuldig in het Dommeldal.

Patrijs 4 terr. Zekere brdv. (code 12) 4-10 terr.

De Veldhovense Dommelbeemden hebben voortdurend minsten 1 paar patrijzen, dit blijkt uit eerder onderzoek, in 2002 zagen we er nog 2 paar. In Waalre en Valkenswaard zien we dit jaar tijdens een avondtelling in iedere gemeente een paar. Het 4^e paar komt voor in de Broekhovense velden in Riethoven. Dit laatste territorium is daar al sinds lange tijd aanwezig. In de Waalrese Dommelbeemden zijn de 2 paren uit 2008 verdwenen. Concluderend zien we in het ons bekende gebied een halvering van het aantal in 10 jaar tijd.

Fazant niet geteld zekere brdv. (code 12) 51-100 terr.

Komt overal voor in lage dichtheid en ontbreekt in de bebouwingskernen. Schatting 6 terr./100 ha in bos en min of meer bebost terrein x 750 ha = 32 terr. In agrarisch gebied 1 terr./100 ha x 1070 = 11 terr. In bijzonder terrein en halfopen natuurgebied 12 terr./100 ha x 165 ha = 18 terr. Bij elkaar is dit 65 terr.

Waterral geen terr. Mog. Brdv. (code 4) geen

De Kleine Vlasroot in Veldhoven is een geïsoleerd ven, dat niet verstoord is en een rijke vegetatie kent. Op 7 juni was een roepende vogel overdag langdurig te horen. Op 11 juni 's avonds. Deze data liggen te dicht bij elkaar om te leiden tot een waarschijnlijk territorium. Latere avondbezoeken hadden geen aanvullend resultaat.

- Waterhoen 16 + 9 = 25 terr. zekere brdv. (code 12) 26-50 terr.
De soort zoekt kleine wateren met veel dekking. De Dommel met haar vele begroeiing en rietkragen is dichtbezet. De telling in 2014 heeft 16 territoria opgeleverd, terwijl uit eerdere tellingen nog 9 territoria bekend zijn. Desondanks is de soort vrij makkelijk over het hoofd te zien. De werkelijke aantallen zullen dus nog wat hoger liggen.
- Meerkoet 18 + 6 = 24 terr. zekere brdv. (code 14) 26-50 terr.
De meerkoet zoekt het diepere water en heeft daar veel territoria. Verder komt de soort voor op iets grotere waterplassen. Uit eerder onderzoek blijken nog enkele territoria.
- Scholekster 7 + 2 = 9 terr. zekere brdv. (code 12) 4-10 terr.
Broedparen komen voor in (half) open weiland- of akkergebieden. We zien de soort op plekken waar de kievit afwezig is vanwege te veel houtwallen. Daarnaast zien we 2 broedparen op daken van het ziekenhuis en een bedrijfsgebouw. Hier komen bij beide paren jongen groot, wat in de landbouwgebieden nog maar de vraag is. In eerder onderzoek zagen we 2 extra territoria.
- Kievit 46 + 13 = 59 terr. zekere brdv.(code 13) 51-100 terr.
Komt voor op weilanden en akkers in wat nattere gebieden en in beekdalen. Ook hebben we 3 territoria op de High Tech Campus in droog schraalland. In het intensief gebruikte agrarische land tussen Waalre en Valkenswaard komen geen kieviten voor. Verder zijn ze wijd verspreid. We hebben in vergelijking met eerdere onderzoeken geen afname van het aantal territoria gezien. In het houtwallenlandschap bij Waalre komen naar verhouding weinig kieviten voor, dit landschap zal daarvoor te besloten zijn. De territoria worden veelvuldig door landbouwactiviteiten verstoord. We zien dat na een grondbewerking opnieuw gebaltst wordt, maar vaak op een andere lokatie. We zien pas laat in het seizoen op een enkele plek juvenielen, soms tussen de mais die dan al 20 cm hoog is. We hebben geen plaatsen gevonden waar vrijwillige weidevogelbescherming wordt toegepast.
- Houtsnip 9 terr. wsl. brdv. (code 4) 4-10 terr.
Op 3 avonden hebben we telkens een deelgebied simultaan geteld op 29 april, 1 mei en 5 mei. Dit leverde 9 territoria op gebaseerd op een totaal aantal waarnemingen van 42. Alle territoria liggen in vochtig beekdalbos van Dommel, Keersop en Run. Enkele waarnemingen staan op zichzelf, maar liggen veraf van andere territoria en in geschikt beekdalbos. Alle vochtige loofbossen hebben houtsnippen. In eerdere onderzoeken hebben we de sumultaantelling als methode nog niet toegepast, dus kunnen we geen conclusies trekken over eventuele toename van de soort.
- Watersnip geen terr. Mog. Brdv. Geen
We hebben alleen een baltsende watersnip genoteerd op 25 mei 's ochtends vroeg. Daarna zijn geen vroege ochtendbezoeken meer geweest, wel 2 avondbezoeken in de schemering, maar zonder resultaat.
- Wulp 1 terr. wsl. brdv. (code 3) 1-3 terr.
In de Broekhovense velden hebben we enkele waarnemingen van een baltsende wulp, voldoende voor een territorium. Het grondgebruik is hier intensief. Dit territorium kwam ook in 2005 voor.
- Holenduif niet geteld zekere brdv (code 16) 101-250 terr.
We schatten 1 a 2 terr. per boerderij, gemiddeld dus 1,5 terr. Op 40 boerderijen is dit 60 terr. Vrijwel altijd zitten ze op de schuren en verdwijnen daar naar binnen. Ook in de dorpen en op bedrijventerreinen zie je wat holenduiven, bijvoorbeeld 50 terr. Bij elkaar dus 110 terr.
- Stadsduif: niet geteld wsl. Brdv. (code 3) 1-3 terr.
We zien een paar in Waalre op 26 april. Dit is voldoende voor een waarschijnlijk broedgeval. Verder hebben we weinig op de soort gelet.

Houtduif niet geteld wsl. brdv. (code 9) 101-250 terr.
We schatten de dichtheid in agrarisch gebied op 3 terr./100 ha x 1070 = 31 terr. en op 10 terr./100 ha in bos x 500 ha = 50 terr. waarbij vochtig bos en halfopen natuurgebied 40 terr./100 ha heeft x 240 = 96 terr. Bij elkaar dus 177 terr.

Turkse tortel niet geteld zekere brdv. (code 4) 51-100 terr.
Ieder boerenbedrijf heeft een terr. tortels, dus 40. Verder schatten we dat in Waalre 25 tortelterritoria voorkomen. In Veldhoven naar schatting 20. Bij elkaar 85 territoria.

Koekoek 8 terr. wsl.brdv. (code 4) 4-10 terr.
De vochtige beekdalbossen zijn goed bezet met koekoeken. Hier vinden we 8 territoria. Het 9^e territorium ligt in de drogere bossen tussen Waalre en Valkenswaard. In het Grootgoor in het westen is in 2013 in blok 51-53 een territorium vastgesteld.

Kerkuil 1 terr. Zekere brdv. (code 12) 1-3 terr.
In Waalre hebben we een territorium vastgesteld. Er is geen stippenkaart. Op 11 juni zien we hier 3 vogels waaronder minstens 1 juveniel. De locatie is al jarenlang in gebruik door kerkuilen (med. bewoner) , De kerkuilen nestelen in een grote nestkast in een open schuur.

Steenuil 9 terr. wsl.brdv.(code 4) 4-10 terr.
We hebben de soort op aantal geteld door enkele avonden eind maart en begin april het hele gebied te doorkruisen en geluid af te spelen. Dit leverde veel reactie van steenuilen op. Vrijwel alle locaties betreft oudere gebouwen en schuren. De enige nieuwe locatie is het Witven. We hebben geen energie gestoken in het achterhalen van exacte broedlocaties en of dat in een nestkast wordt gebroed of niet. Een dagactieve steenuil is bij Heers te vinden, hier hebben we enkele waarnemingen overdag gedaan. Er is geen stippenkaart.

Bosuil 11 terr. wsl. brdv. (code 4) 10-25 terr.
Op enkele avonden in januari en februari hebben we met behulp van geluidswaarschuiging de populatie in beeld gekregen. De meeste grotere boscomplexen zijn bezet, enkele paren zullen zijn gemist. We zien geen ontwikkeling in de aantallen ten opzichte van eerdere onderzoeken.

Nachtzwaluw 2 terr. Wsl. Brdv. (code 4) 1-3 terr.
Tijdens avondbezoeken op 11 en 23 juni hebben we 2 territoria vastgesteld. Eén locatie bestaat uit ongeveer 3 ha. heide, ven en kapvlakte. Het is een vrij weinig bezocht gebied. De tweede locatie bestaat uit ongeveer 5 ha struikheide met enkele vliegennesten, weinig bezocht door recreanten. Er zijn nog 2 mogelijk geschikte locaties, maar deze worden zeer veel door wandelaars, ruiters enz. bezocht. Het is ons niet bekend of de beide locaties in het verleden al bezet werden.

Gierzwaluw 22 terr. wsl.brdv. (code 4) 26-50 terr.
We hebben gezocht naar laagvliegende vogels of paren tussen de bebouwing. Waalre blijkt ongeveer 9 paar te hebben, met 2 kerngebieden, namelijk de oude kern en het noordwesten van het dorp. Veldhoven-dorp heeft ongeveer 10 paar, met als kerngebied de oude bebouwing. Daarbuiten geen activiteit, nieuwere wijken lijken geen territoria te hebben. In Veldhoven noord is dit wel het geval. (ander atlasblok).

Ijsvogel 1 terr. Zekere brdv. (code 12) 1-3 terr.
De Dommel is een beek geworden waar veel dynamiek wordt toegelaten. Iedere winter kalven stukken oever af en ontstaan nieuwe steile stukjes oever. De belangrijkste waarneming van ijsvogels is op 26 april, waarbij in 1 uur tijd 10 ijsvogels in beeld komen binnen 200 meter Dommel traject. Onduidelijk is hoeveel verschillende vogels dit zijn geweest, maar het is door de warme lente, waarbij

veel standvogels 2 tot 3 weken eerder met broedvogelactiviteiten zijn gestart, aannemelijk dat bij deze waarneming sprake is van ouders met pas uitgevlogen juvenielen. Een andere waarneming is een ijsvogel die 400 meter stroomopwaarts ten opzichte van de waarneming van 26 april, uit de wand vliegt. Dit is dus mogelijk een vervolgbroedgeval. Een derde waarneming is op 24 april in de Kleine Vlasroot. Twee andere waarnemingen uit het noorden en zuiden zullen territoria betreffen die beide buiten dit atlasblok liggen.

Groene specht 16 + 2 = 18 terr. zekere brdv. (code 14) 11-25 terr.
Telsoort, die goed verspreid over het blok voorkomt. Geen aanwijzingen voor verandering in de dichtheid, de telling dit jaar komt goed overeen met eerdere broedvogeltellingen.

Zwarte specht 5 terr. zekere brdv. (code 12) 4-10 terr.
Ieder groter boscomplex, met voldoende soorten bomen voor de nestplaats, heeft een paar zwarte spechten. De 5 paar komen verspreid voor. Op 2 mogelijke locaties hebben we maar 1 waarneming, dit zouden nog 2 territoria kunnen zijn.

Grote bonte specht 51 + 9 = 60 terr. zekere brdv. (code 16) 51-100 terr.
We hebben de aantallen geteld, maar in de oostelijke bossen naar verwachting wat territoria gemist. Uit eerdere onderzoeken blijkt in bos met exoten een dichtheid van 6 paar/100 ha. Gecombineerd met de feitelijk getelde aantallen schatten we het aantal territoria op 70.

Kleine bonte specht 12 + 3 = 15 terr. wsl. brdv. (code 4) 11-25 terr.
Een deel van de kleine bonte spechten leeft in de vochtige loofbossen in de beekdalen van Run, Keersop en Dommel. Daarbuiten zien we verspreid nog enkele paren, soms op onverwachte plekken. Er zijn maar enkele territoria uit eerdere onderzoeken toegevoegd, dat houdt in dat de aantallen niet sterk in beweging zijn.

Boomleeuwerik 3 terr. wsl. brdv. (code 4) 4-10 terr.
Twee territoria liggen nabij vennen in de bossen van Valkenswaard, het derde territorium ligt in het beekdal van de Run. Het aantal is erg laag voor een gebied met veel potentieel leefgebied. In 2005 zagen we in de Broekhovense velden 3 paar boomleeuwerik, op de overgang van bos naar droog open gebied met zandpaden. De soort ontbreekt hier in 2014. Daarmee lijkt sprake van een structurele afname van de soort.

Oeverzwaluw 25 terr. Zekere brdv. (code 14) 26-50 terr.
Het blok heeft 2 lokaties met oeverzwaluwen. De eerste locatie ligt op de High Tech Campus en bestaat uit een hoge zandwand, die daarvoor speciaal is aangelegd. Er broeden ongeveer 15 paar, er zijn ongeveer 60 gangen gegraven in de loop van de jaren. Op 6 juni zijn uitgevlogen juvenielen gezien. Deze locatie zal in stand blijven vanwege de natuurdoelstellingen op dit bedrijventerrein. De andere locatie ligt op het terrein van een loonwerker. Er ligt een oude zandwand, die speciaal voor oeverzwaluwen lijkt te zijn afgegraven. Deze wand is niet meer in gebruik. Op een andere deel van het erf hebben de oeverzwaluwen blijkbaar een andere wand in gebruik genomen, we hebben deze wand niet bezocht. Op 7 juni schatten we het aantal nesten op basis van rondvliegende vogels op 10.

Boerenzwaluw 62 terr. zekere brdv.(code 12) 51-100 terr.
We telden in het blok ongeveer 40 boerderijen, actieve en niet actieve bedrijven. Bij de meeste boerderijen constateerden we boerenzwaluwen. Je ziet dit doordat de zwaluwen van en naar het erf vliegen. Opvallend in dit blok is het vrijwel ontbreken van boerderijen met een groter aantal boerenzwaluwen, bijvoorbeeld meer dan 5 paar. We hebben dit maar op één bedrijf, met ook veel paarden, geconstateerd.

Huiszwaluw 49 terr. zekere brdv. (code 13) 51-100 terr.

Op 9 lokaties komen huiszwaluwen tot broeden. We hebben vanaf de weg de aantallen soms door schatting bepaald als de nesten niet zichtbaar waren, dus kleine verschillen in het aantal broedparen zijn mogelijk. Ook zullen we lokaties met een gering aantal broedparen hebben gemist. In de gemeente Bergeijk hebben we aan de Wilgerijs bij 2 boerderijen 2 en 5 paar vastgesteld, in de gemeente Waalre aan het Timmereind bij een boerderij 10 paar en aan een boerderij aan de Molenstraat 2 paar, verder in het dorp Waalre bij de Heuvel 1 paar, in de gemeente Veldhoven aan de Volmolenweg bij een boerderij 15 paar, aan de Witvenseweg bij een boerderij 5 paar en bij Heers ook 5 paar, locatie onbekend. Aan de Runstraat bevinden zich 4 paar bij een woonhuis.

Boompieper 34 + 3 = 37 terr. wsl. brdv. (code 4) 26-50 terr.

Het biotoop bestaat uit bosranden en open plekken in bos. Opvallend is het grote aantal boompiepers in de oudere ontginning ten zuidoosten van de Hogt. Hier is o.a. een braakliggend kruidenrijk veld aanwezig naast dichte houtsingels. Blijkbaar een ideaal biotoop voor 6 paren op ongeveer 10 ha. De boompieper komt ook voor op de kleinere heideveldjes. Het totale aantal in het blok is hoog.

Gele kwikstaart 4 terr. wsl brdv. (code 4) 4-10 terr.

De soort komt voor in open agrarisch land met vochtige sloten, 1 territorium. De overige 3 liggen in de ruigbegroeide kerstbomenkwekerij. Dit laatste biotoop is incidenteel, dus eigenlijk is er maar 1 territorium in het blok aanwezig. In oudere onderzoeken konden we geen gele kwikstaarten vaststellen.

Witte kwikstaart niet geteld. zekere brdv. (code 14) 51-100 terr.

Uit onze eerdere broedvogelonderzoeken blijkt de sterke binding met boerderijen. Verder komt de soort op bedrijventerreinen voor en in woonbossen. We schatten het aantal op 60 territoria.

Grote gele kwikstaart 1 terr. Zekere brdv. (code 12) 1-3 terr.

Eén paar heeft gebroed bij de Klotputten. Op 6 april zingt het mannetje, op 19 april zien we het paar, op 31 mei zijn er enkele pas uitgevlogen jongen, die we op 3 juli nog in de directe omgeving zien. Deze plek is sinds ongeveer 10 jaar bezet, zoals bijvoorbeeld blijkt uit ons eerdere onderzoek in 2009.

Winterkoning niet geteld wsl. brdv. (code 7) 501-1000 terr.

Komt overal voor waar wat (dichte) begroeiing aanwezig is. We schatten de aantallen als volgt: Agrarisch gebied: 4 terr./100 ha x 1070 ha = 43. Dorpen en bedrijventerrein: 10 terr./100 ha x 480 ha = 48. Vochtig loofbos: 100 terr./100 ha x 160 = 160. Droog bos, woonbos en bijzonder gebied : 50 terr./100 ha x 500 ha = 250. Heide en halfopen natuurgebied: 80 terr./100 ha x 100 ha = 80. Bij elkaar 581 terr.

Heggenmus niet geteld wsl brdv. (code 4) 251-500 terr.

Zoekt dicht begroeide plekken in alle biotopen. We schatten de aantallen als volgt: Dorpen en bedrijventerreinen: 50 terr./100 ha x 480 ha = 230. Droog bos en bijzonder gebied : 5 terr./100 ha x 420 ha = 21. vochtig bos 25 terr./100 ha x 160 = 40. woonbos 50 terr./100 ha x 80 = 40. Boerderijen: 1 per boerderij: 40. verspreid in agrarisch gebied in bosjes en houtsingel: 50. Bij elkaar 421.

Roodborst niet geteld zekere brdv (code 12) 251-500 terr.

Houdt juist van een meer open struikvegetatie. We schatten de aantallen als volgt: agrarisch gebied: 5 terr./100 ha x 1070 = 53, bos 20 terr./100 ha x 445 = 90, vochtig bos: 130 terr./100 ha x 160 = 208, woonwijk, bijzonder gebied, bedrijventerrein 20 terr./100 ha x 690 ha = 138. Bij elkaar 487 terr.

Zwarte roodstaart 29 + 6 = 35 terr. wsl. brdv (code 4) 26-50 terr.

We hebben alleen zwarte roodstaarten aangetroffen bij veel boerderijen. Daarnaast komen 8 territoria voor op bedrijventerreinen. We hebben vanuit eerdere onderzoeken vastgesteld dat iedere boerderij gemiddeld 1 territorium heeft. In het blok liggen 40 boerderijen. We schatten het aantal daarmee op 40 + 8 territoria.

Gekraagde roodstaart 6 + 6 = 12 terr. wsl brdv (code 4) 11-25 terr.
In grote delen van het blok missen we deze roodstaart. In het droge gebied bij Koningshof zien we 4 territoria en bij de Dommel ten noorden van Dommelen 2. De lokaties in 2005 zijn nu alle verlaten. Biotoop: open plekken in droge bossen, bosranden en erven met royale erfbeplanting. Naar onze indruk neemt de soort geleidelijk in aantal af.

Roodborsttapuit 53 + 27 = 80 terr. zekere brdv. (code 12) 51-100 terr.
Biotoop: open terrein met uitkijkposten. In dit blok hebben we veruit de meeste roodborsttapuiten gevonden in de beekdalen. Daarnaast komen wat territoria voor in van oorsprong vochtige gebieden met veel sloten. Als laatste categorie zien we 3 territoria in het droge schraalland op de High Tech Campus. Het verschil tussen het dit jaar getelde aantal en de eerder getelde aantallen zijn te verklaren vanuit de het aantal telrondes. We zien daarmee geen af- of toename van de aantallen.

Merel niet geteld zekere brdv. (code 14) > 1000 terr.
We schatten de aantallen als volgt: agrarisch gebied: 20 terr./100 ha x 1070 = 214, rijker bos: 60 terr./100 ha en armer bos 50 terr./100 ha, gemiddeld 55 terr. genomen x 605 ha = 333, bebouwing, bijzonder terrein 100 terr./100 ha x 690 = 690, Bij elkaar 1237 terr. De merel is de meest algemene broedvogel in het blok.

Zanglijster niet geteld wsl. brdv. (code 4) 251-500 terr.
Uit eerder broedvogel onderzoek blijkt dat de zanglijster gemiddeld ¼ van de aantallen van de merel bereikt. Daarmee komen we op 309 terr.

Grote lijster 9 + 3 = 12 terr. wsl brdv. (code 4) 11-25 terr.
Het biotoop in dit blok is gevarieerd: gemengd bos met een halfopen structuur bij enkele vennen in het zuidoosten, beekdalbos en halfopen landschap met gemengd bos. In het zuidelijke jonge ontginningslandschap zagen we eerder nog 3 territoria. 12 territoria zijn een vergelijkbaar aantal met het aantal in blok 51-53. De soort zingt weinig, de meeste territoria liggen ver uit elkaar.

Bosrietzanger 37 + 23 = 60 terr. wsl. brdv. (code 4) 51-100 terr.
De bosrietzanger komt voor in rietruigte. In dit atlasblok komt rietruigte alleen voor in het beekdal van de Dommel. Daarbuiten hebben we geen enkele bosrietzanger gevonden. Op korte afstand komen territoria naast elkaar voor. In het nieuwe natuurgebied bij de Hogt zijn in het eerste jaar na oplevering meteen 6 territoria aanwezig. Deze soort geeft de waarde van het Dommeldal goed weer.

Kleine karekiet 25 + 41 = 66 terr. zekere brdv. (code 12) 51-100 terr.
Het beekdal van de Dommel springt eruit. Op veel plekken komt riet langs de oevers voor. Alleen door intensief te inventariseren kom je op betrouwbare aantallen, dat geeft de verhouding 25 tot 41 wel aan. Ook bij 65 territoria hebben we er ongetwijfeld vele gemist.

Spotvogel 2 terr. Wsl. Brdv. (code 4) 4-10 terr.
Deze soort prefereert in het atlasblok sterk gedund loofbos met een ondergroei van vlier. Dit jaar zijn 2 territoria geconstateerd. In 2012 waren dat er nog 4 in hetzelfde gebied. Daarnaast hebben we in de afgelopen jaren incidenteel een paar vastgesteld. In 2004 kwamen nog 3 spotvogelterritoria langs de Dommel ten zuiden van de Volmolen voor. Deze zijn dit jaar niet vastgesteld. We zullen enkele zingende exemplaren gemist hebben.

Grasmus 76 + 41 = 117 terr. zekere brdv. (code 14) 101-250 terr.

De grasmus is een struweelvogelsoort en is met 116 territoria heel goed vertegenwoordigd. De meerderheid vinden we in het beekdal van de Dommel. Daarbuiten komt de soort lokaal voor. Een uitzondering is het oudere ontginningslandschap in Waalre. De grasmus toont aan dat het beekdal van de Dommel structuurrijk is.

Tuinfluiters 63 + 49 = 112 terr. wsl. brdv. (code 4) 101-250 terr.

Deze struweelvogelsoort is vooral in de beekdalen vastgesteld. Daar bevindt zich het gros van de vele waarnemingen. Verder vallen de territoria bij de Vlasroot op en in het gesloten moerasbos van het Grootgoor. In de bebouwde kom van Waalre in een wijk met veel tuinen, liggen ook 4 territoria. De verhouding tussen in 2014 opgemerkte tuinfluiters en de exemplaren die we tijdens een broedvogeltelling konden vaststellen is 63 op 49, dus bijna een verdubbeling bij de broedvogeltelling. Opvallend zijn toch weinig tuinfluiters in het oudere ontginningslandschap van Waalre. Wellicht zijn de houtsingels te smal.

Zwartkop niet geteld wsl. brdv. (code 9) 500 - 1000 terr.

We schatten de aantallen als volgt: bos en bijzonder gebied 30 terr./100 ha x 715 = 214, rijker bos: 100 terr./100 ha x 240 = 240, agrarisch gebied 3 terr./100 ha x 1070 = 32, dorpen 10 terr./100 ha x 340 = 34. Bij elkaar 520 terr.

Tijftjaf niet geteld wsl. brdv. (code 4) 251-500 terr.

We schatten de aantallen als volgt: bos en bijzonder gebied 20 terr./100 ha x 715 = 143, rijker bos 100 terr./100 ha x 240 = 240, agrarisch gebied 3 terr./100 ha x 1070 = 32 en dorpen 5 terr./100 ha x 340 = 17, bij elkaar 432 terr.

Fitis niet geteld wsl. brdv. (code 4) 101-250 terr.

We schatten de aantallen als volgt: halfopen natuurgebied 20 terr./100 ha x 80 ha = 16, moerasbos 20 terr./100 ha x 160 = 32, vennen en heide 10 terr., woonbos 10 terr., gemengd bos en bijzonder terrein schatten we op 50 terr. We hebben hier betrekkelijk weinig fitissen gehoord. Bij elkaar dus 120 terr.

Goudhaan niet geteld wsl. brdv. (code 4) 51-100 terr.

Naaldboutbos en gemengd bos en woonbos is regelmatig bezet, 20 terr./100 ha x 420 = 84.

Vuurgoudhaan niet geteld wsl. brdv. (code 4) 4-10 terr.

Er zijn 2 territoria opgemerkt, maar we hebben niet systematisch naar de soort gezocht. 1 territorium ligt in gevarieerd gemengd naaldbos, een andere zingende vuurgoudhaan horen we in een grote tuin met veel fijnspar en loofbomen. Er zullen meer vuurgoudhanen voorkomen in dit blok.

Bonte vliegenvanger 13 + 3 = 16 terr. Wsl. brdv (code 6) 11-25 terr.

Het belangrijkste biotoop is de rijk begroeide tuin bij grote woningen te midden van bos. In veel gevallen lijkt de aanwezigheid gebonden aan nestkasten. Het aantal bonte vliegenvangers heeft ons ook in dit blok in positieve zin verrast.

Staartmees niet geteld zekere brdv. (code 12) 51-100 terr.

We schatten de aantallen als volgt: bos, bijzonder terrein en overig natuurgebied, dorpen en bedrijventerrein : 5 terr./100 ha x 1295 = 65, agrarisch gebied: 1 terr./100 ha x 1070 = 11, bij elkaar 76 terr.

Matkop 20 + 15 = 35 terr. wsl. brdv. (code 4) 51-100 terr.

We horen de matkop vooral in vochtige beekdalbossen. Hier is de dichtheid plaatselijk hoog 20 terr./100 ha x 160 = 35. Slechts weinig territoria liggen in droger gemengd bos of in een grote tuin.

Het onderzoek van het blok is te weinig intensief geweest om een eventuele afname van de soort te zien. Uitgaande van dichtheden uit eerder door ons uitgevoerd onderzoek komen we op 35 + 10 terr. = 45 terr.

<u>Kuifmees</u>	niet geteld	wsl. brdv. (code 4)	26-50 terr.
We schatten de aantallen als volgt: droog naald en gemengd bos: 5 terr./100 ha x 445 = 22 terr.			

<u>Zwarte mees</u>	niet geteld	wsl. brdv. (code 4)	26-50 terr.
De zwarte mees liet zich ongeveer even veel horen als de kuifmees. Uit eerder onderzoek blijkt voor droog naald en gemengd bos ofwel 10 terr./100 ha ofwel 2 terr./100 ha. We houden het gemiddelde aan, aantal is 5 terr./100 ha x 445 ha dus 22 terr.			

<u>Pimpelmees</u>	niet geteld	zekere brdv. (code 16)	251-500 terr.
We schatten de aantallen als volgt: droog bos: 5 terr./100 ha x 315 = 16, vochtig bos: 40 terr./100 ha x 160 = 54, woonbos en rijker bos, bijzonder gebied en overig natuurgebied : 20 terr./100 ha x 310 = 62, dorpen: 20 terr./100 ha x 340 = 68, boerderijen: 1 per 2 boerderijen = 20, agrarisch gebied: 5 terr./100 ha x 1070 = 53, bij elkaar 273 terr.			

<u>Koolmees</u>	niet geteld	zekere brd.v (code 16)	> 1000 terr.
We schatten de aantallen als volgt: droog bos: 15 terr./100 ha x 315 = 48, vochtig bos: 80 terr./100 ha x 160 = 108, woonbos en rijker bos, bijzonder gebied en overig natuurgebied: 50 terr./100 ha x 310 = 155, dorpen: 100/100 ha x 340 = 340, boerderijen: 1 per boerderij = 40, agrarisch gebied: 20 terr./100 ha x 1070 = 212. Bij elkaar 903 terr. Met een optredende geringe ondertelling komen we schattend net boven de 1000 territoria. Het is daarmee de tweede algemene soort.			

<u>Boomklever</u>	41 + 4 = 45 terr.	zekere brdv. (code 16)	26-50 terr.
De soort verspreid zich langzaamaan steeds verder, de meeste bosgebieden zijn nu bezet, dit in tegenstelling tot onze eerdere onderzoeken, waaruit maar enkele boomklevers bleken.			

<u>Boomkruiper</u>	niet geteld	zekere brdv. (code 14)	251-500 terr.
We schatten de aantallen als volgt: droog bos: 15 terr./100 ha x 315 = 47, vochtig bos: 100 terr./100 ha x 160 = 160, agrarisch gebied: 3 terr./100 ha x 1070 = 32, woonbos, bijzonder gebied en overig natuurgebied : 50 terr./100 ha x 310 = 155, dorpen 10 terr. Bij elkaar 404 terr.			

<u>Wielewaal</u>	6 + 2 = 8 terr.	wsl. Brdv. (code 4)	4-10 terr.
Alle territoria liggen in vochtig beekdalbos. In 3 gevallen maken oudere populieren onderdeel uit van het leefgebied dat hoofdzakelijk bestaat uit overige loofhoutsoorten, in 2 gevallen is er sprake van ouder gemengd elzen- en eikenbos. Het hoge aantal territoria valt ons op. De soort weet zich in het Dommeldal, waar alle territoria liggen, goed te handhaven. In eerdere onderzoeken hebben we de wielewaal vastgesteld in de Heuvelse Putten ten zuiden van de Hogt (dit jaar niet vastgesteld), in het Dommeldal/Keersopdal ten zuiden van de Volmolen (dit jaar eveneens 2 territoria), maar ook in het Grootgoor langs de Run (in 2007 2 territoria waarvan één in dit atlasblok). De extra 3 territoria liggen in de Veldhovense Dommelbeemden (2 territoria) en bij de Hogt. Van de laatste 3 territoria zijn bij ons geen eerdere meldingen bekend. Daarentegen misten we zoals gezegd het territorium in de Heuvelse Putten. Er is in het Dommeldal in het atlasblok geen sprake van afname of toename van de soort in de laatste 10 jaar.			

<u>Gaai</u>	niet geteld	wsl. brdv. (code 9)	101-250 terr.
We schatten de aantallen als volgt: agrarisch gebied: 3 terr./100 ha x 1070 = 32, bos, bijzonder terrein, overig natuurgebied 5 terr./100 ha x 185 = 9. Bossen 7 terr./100 ha x 620 = 43. Dorpen en bedrijventerrein 10. Bij elkaar 94 terr.			

Ekster niet geteld zekere brdv. (code 12) 26-50 terr.
In het buitengebied hebben we nauwelijks eksters gezien, de paren bevinden zich in of rond de bewoningskernen. Ook hier kom je maar af en toe eksters tegen. Schatting in dorpen: 10 terr./100 ha x 340 = 34.

Kauw niet geteld zekere brdv. (code 14) 101-250 terr.
In bossen kom je af en toe enkele kauwen tegen in oude spechtenholen. De meeste kauwen broeden echter in schoorstenen in de dorpen en in woonhuizen in het buitengebied. De aantalschatting is gebaseerd op groepen samen foeragerende kauwen of groepen die boven een dorp rondvliegen, voordat er jongen zijn. Buitengebied: schatting 15 terr. Dorpen: schatting 150 terr.

Zwarte kraai niet geteld zekere brdv. (code 12) 51-100 terr.
Uit eerdere broedvogeltellingen blijkt een dichtheid van 2 terr./100 ha in agrarisch gebied x 1070 ha, dus 22 terr. en 5 terr./100 ha in bos en bosachtig gebied x 790, dus 39 terr. bij elkaar 61 terr.

Spreeuw niet geteld zekere brdv. (code 14) 251-500 terr.
We schatten de aantallen als volgt: woonbos: 100 terr./100 ha x 80 = 80, dorpen: 10 terr./100 ha x 340 = 34, bossen en bosachtig gebied: 10 terr./100 ha in oude spechtenholen x 790 = 79, boerderijen: 2 terr. per boerderij x 40 = 80. Bij elkaar 273 terr.

Huismus niet geteld zekere Brdv. (code 14) 101-250 terr.
We schatten de aantallen als volgt: per boerderij 4 terr. x 40 = 160, in dorpen: 20 terr./100 ha x 340 = 68. Bij elkaar 310 terr.

Ringmus niet geteld wsl. brdv. (code 6) 51-100 terr.
Uit eerder onderzoek blijkt dat gemiddeld iedere boerderij een paartje ringmussen heeft. We schatten de aantallen als volgt: boerderijen 1 terr. x 40 = 40, verder hebben we geen ringmussen opgemerkt.

Vink niet geteld zekere brdv. (code 12) 501-1000 terr.
We schatten de aantallen als volgt: vochtig bos: 100 terr./100 ha x 160 = 160, agrarisch gebied: 10 terr./100 ha x 1070 = 107, droog bos: 70 terr./100 ha x 445 = 311, dorpen en bijzonder gebied, overig natuurgebied: 20 terr./100 ha x 520 ha = 102. Bij elkaar 680 terr.

Groenling niet geteld zekere brdv (code 12) 101-250 terr.
In dorpen en bedrijventerrein komt vanuit broedvogelonderzoek 20 terr./100 ha x 480 = 96 voor, verder heeft iedere boerderij gemiddeld een terr. dus 40 terr. Woonbos is ook dicht bezet met 100 terr./100 ha met 80 ha is 80 terr. Totaal zeker 216 terr.

Putter 13 terr. Wsl. Brdv. (code 4) 11-25 terr.
Voor ons is dit de meest onverwachte soort in dit blok. Het zien of horen van een putter is tot dit jaar in dit blok een redelijke zeldzaamheid gebleven. In 2012 stelden we 1 territorium in de Veldhovense Dommelbeemden vast. Dit jaar blijken er veel meer in het atlasblok aanwezig. We komen daarbij op 13 territoria. Opvallend is het grote aantal territoria op bedrijventerrein. Dit geldt voor 8 van de 13 territoria. De putters zingen daar in aangeplante bomen, bijvoorbeeld plataan of moerascypres in een omgeving zonder veel kruiden, maar wel bijvoorbeeld dichte hagen van beuk. De 4 overige territoria liggen in rijk met kruiden en van jonge bomen voorzien natuurgebied langs de Dommel. Hier zien we op 2 augustus nog 4 juvenielen. Het laatste territorium ligt op een rommelig boerenerf. Veel territoria liggen in een dynamische omgeving, bijvoorbeeld de beide langs de Kempenbaan in Veldhoven, waar pas gelden een ecologische zone is aangelegd. Of de 4 territoria in het recent opgeleverde natuurontwikkelingsgebied bij de Hogt. Net buiten dit atlasblok (het blok ten noorden) liggen op de High Tech Campus nog 2 territoria. In de afgelopen winter viel ons een groep aanwezige

putters op het bedrijventerrein al op. De soort breidt dus sterk uit in dit atlasblok. Er is geen stippenkaart.

Kneu 4 terr. wsl. brdv. (code 5) 4-10 terr.
De kneu komt alleen voor in de kerstbomenkwekerij bij twee boeren. Hier liggen de 4 territoria. Het oudere ontginningslandschap in Waalre heeft daarmee bijvoorbeeld geen kneu als broedvogel. Ook in 2008 was dit zo. Daarnaast stelden we in 2004 nog 8 territoria vast in het agrarische gebied ten westen van de Keersop, vooral in eiken langs rustige landwegen met brede bermen. Nu is van deze populatie niets meer terug te vinden. De teruggang van 8 naar 4, maar eigenlijk 0 territoria lijkt een neerwaartse tendens in dit blok aan te geven.

Kruisbek 1 terr. Wsl. Brdv. (code 4) 1-3 terr.
In het oude 100 jaar oude douglasbos vlak ten noorden van Valkenswaard merken we op 16 febr. en op 1 maart een zingende kruisbek op. Op 16 febr. is ook een tweede exemplaar aanwezig. We kennen geen eerdere territoria in dit atlasblok.

Goudvink 4 terr. wsl. brdv. (code 4) 4-10 terr.
Biotoop: In dit blok vinden we de goudvink in twee soorten biotoop : in dichte bomen en struiken, bijvoorbeeld in een grote tuin: 1 territorium. Als tweede biotoop vinden we deze vinkensoort in sterk gedund ouder grovedennenbos met een natuurlijke ondergroei van inlands loofhout: 3 territoria. De soort ontbreekt in het vochtige beekdalbos. Er is geen stippenkaart.

Geelgors 35 + 7 = 42 terr. zekere brdv. (code 14) 26-50 terr.
Opvallend is het sterke toenemen van de geelgors ten opzichte van eerdere onderzoeken de afgelopen 10 jaar. In het Dommeldal in de gemeente Waalre telden we in 2008 tijdens 8 telrondes geen enkel territorium, in 2014 zijn er dat 8. Eenzelfde beeld verschijnt als we de telling van het Rundal uit 2005 vergelijken met nu. Toen geen, nu 10 territoria. In de Broekhovense velden in het zuiden valt op dat in 2005 10 territoria voorkwamen in beuken- en eikenlanen langs zandpaden met brede bermen. In 2014 zien we hier nog maar 3 territoria, terwijl er elders in dit deelgebied 3 zijn bijgekomen, een verschuiving dus. Het biotoop omvat steeds lanen of houtsingels met een geringe bedekking met struikvegetatie, dus veel beschikbare kruiden. Als de struikbegroeiing te dicht is, zoals in het houtwallenlandschap ten zuidoosten van de Hogt, dan ontbreekt de geelgors bijna helemaal (1 terr.). Het intensief gebruikte boerenland of de kleine heideveldjes hebben geen territoria.

Rietgors 4 + 1 = 5 terr. zekere Brdv. (code 12) 4-10 terr.
Twee territoria in het nieuwe natuurgebied bij de Hogt, een territorium in het Waalrese Dommeldal en een territorium op de High Tech Campus. In eerdere onderzoeken is de rietgors eveneens weinig algemeen in de beekdalen.

5. Overige waarnemingen van niet broedvogels of mogelijke broedvogels in voorjaar en zomer van 2014.

Blauwe reiger: is het hele broedseizoen regelmatig langs de beken en in open veld te zien

Grote zilverreiger: op 4 maart 1 ex. bij de Klotputten en op 7 maart 1 ex. bij het Witvenbos

Aalscholver: af en toe een onvolwassen exemplaar op de visvijvers of langs de beken.

Grauwe gans: één waarneming.

Slobeend: 2 paar op de Vlasroot visvijver op 5 april

Tafeleend: 1 paar op de Vlasroot visvijver op 29 maart en 1 paar op de vijver van de High Tech Campus op 16 april.

Rode wouw: een naar noordoost doortrekkend ex. bij de Elshouters om 12 uur op 1 maart.

Zwarte wouw: op 26 april cirkelt en vliegt een ex. een kwartier boven de velden bij de Elshouters en vliegt dan naar het oosten weg.

Blauwe kiekendief: een vrouw foerageert boven een ruig begroeid veld aan de Gagelgoorsedijk en strijkt daar ook neer op 7 maart

Visarend: een ex. overvliegend over de High Tech Campus op 15 april (waarn.nl)

Boomvalk: mogelijke broedvogel, met 5 waarnemingen van een adulte vogel, alle in het beekdal van de Dommel. De waarnemingen lopen vanaf de Hogt tot aan 't Heike, zonder dat van een concentratie sprake is.

Kwartel: Op 5 mei horen we een roepend exemplaar vanuit de weilanden langs de Gagelgoorsedijk. Geen vervolgwaarnemingen, dus is het een doortrekker geweest.

Waterral: mogelijke broedvogel van de Kleine Vlasroot, 2 waarnemingen met te korte tussenpauze geeft de aanduiding mogelijk territorium.

Kleine plevier: We zien 1 ex. op 17 april en 1 ex. op 19 april en 2 paar op 30 april, langs de nieuw gegraven Dommelarm bij de Hogt. De waarnemingen liggen buiten de datumgrenzen. Het terrein is daarna snel begroeid zodat het biotoop verdween. Code 3 mogelijke broedvogel.

Witgatje: 2 ex. aan de Grote Vlasroot op 1 mei

Watersnip: Mogelijke broedvogel. Op 25 mei baltst 's ochtend een mannetje tijdens een telronde, latere bezoeken in de avond hadden geen resultaat. Er is geen ander vroeg ochtendbezoek in het gebied geweest. Code 2.

Oeverloper: op 4 mei 1 ex. langs de nieuwe gegraven Dommelarm bij de Hogt.

Kokmeeuw: regelmatig in het gebied aanwezig, weinig in april en mei, veel meer daarvoor en daarna.

Kleine mantelmeeuw: de soort trekt door in het gebied. We zagen een paar op 6 april en 30 april bij de Klotputten en de High Tech Campus en een paar op de akkers langs de Run op 24 april. Er zijn geen aanwijzingen voor een territorium, bijvoorbeeld op het bedrijventerrein van Veldhoven. Code 3.

Oehoe: bijzondere waarneming is een laag overvliegende oehoe op 5 mei boven het bos bij het Huisven in Riethoven. In de schemering vliegt de vogel in strakke lijn richting zuidoost. Op 2 avonden daarna hebben we in de omgeving gepost, maar zonder resultaat. Het is bekend dat de afgelopen jaren af en toe een ontsnapte oehoe in Eindhoven of Veldhoven wordt gezien. Deze vogel had geen riemen aan de poten.

Ransuil: geen waarnemingen. We hebben enkele avonden geluisterd naar roepende juvenielen, maar zonder resultaat. Het laatste bij ons bekende broedgeval was bij de Vlasrootvennen. Begin juli is het hele gebied op 2 avonden afgezocht op roepende jonge ransuilen, maar zonder resultaat.

Veldleeuwerik: de enige waarneming is op 22 febr. als we 2 ex. zien in de Veldhovense Dommelbeemden. In 2005 kwam de soort nog voor met twee territoria ten westen van de Keersopperdreef.

Graspieper: op 5 april een groep van 20 doortrekkers op een akker bij landgoed de Loonderhoeve.

Kramsvogel: op 5 april 40 ex. bij Timmereind

Koperwiek: op 1 maart een groepje in de Elshouters en op 7 maart een groepje langs de Run bij de Gagelgoorsdijk.

Tapuit: 1 ex. op 24 april in het Rundal en daar op 16 mei eveneens een doortrekker op het ruig begroeide perceel langs de Gagelgoorsdijk. Verder op 26 april 1 ex. In de Waalrese Dommelbeemden en op 30 april 1 ex. bij de Dommel bij de Hogt.

Paapje: Op 26 april zien we een doortrekker in de Waalrese Dommelbeemden. De soort heeft in 2004, 2005 en 2012 gebroed in de Veldhovense Dommelbeemden.

Tijftjaf: de eerste zang na een heel zachte winter op 1 maart.

Braamsluiper: op 26 april roept een braamsluiper vanuit dichtbegroeide volkstuinten met meidoornhagen in Dommelen noord aan de oever van de Dommel. In gemeenteplantsoen is geleidelijk de berberis als plantsoenaanplant vervangen door niet doorndragende struiken, hiermee verdween braamsluiper biotoop in de dorpen.

Grauwe klauwier: Op 16 mei zien we een man grauwe klauwier in de kerstbomenaanplant met veel ruigte langs de Gagelgoorsdijk. We hebben de soort verder niet gezien. Mogelijk biotoop bij meidoornstruiken in de Veldhovense Dommelbeemden is niet bezet.

Keep: op 1 maart 1 ex.

Sijs: op 7 maart nog enkele exemplaren

Kruisbek: broedvogel. Verder enkele overvliegende vogels op 8 maart, Veldhoven, Dommelbeemden.

Rietgors: broedvogel. Enkele foeragerende doortrekkers in de kerstbomenaanplant langs de Gagelgoorsdijk op 7 maart

Overige fauna:

Ree, haas, konijn zijn verspreid over het gebied aanwezig.

Eenmaal een waarneming van een vos.

De eekhoorn hebben we in het gebied alleen op Koningshof waargenomen

De bunzing ligt af en toe dood langs de weg

Meer bijzonder is een hermelijn die de Nagelmekerseweg oversteekt op 11 juni in de ochtend.

Een dode hazelworm wordt gevonden langs de Nagelmekerseweg.

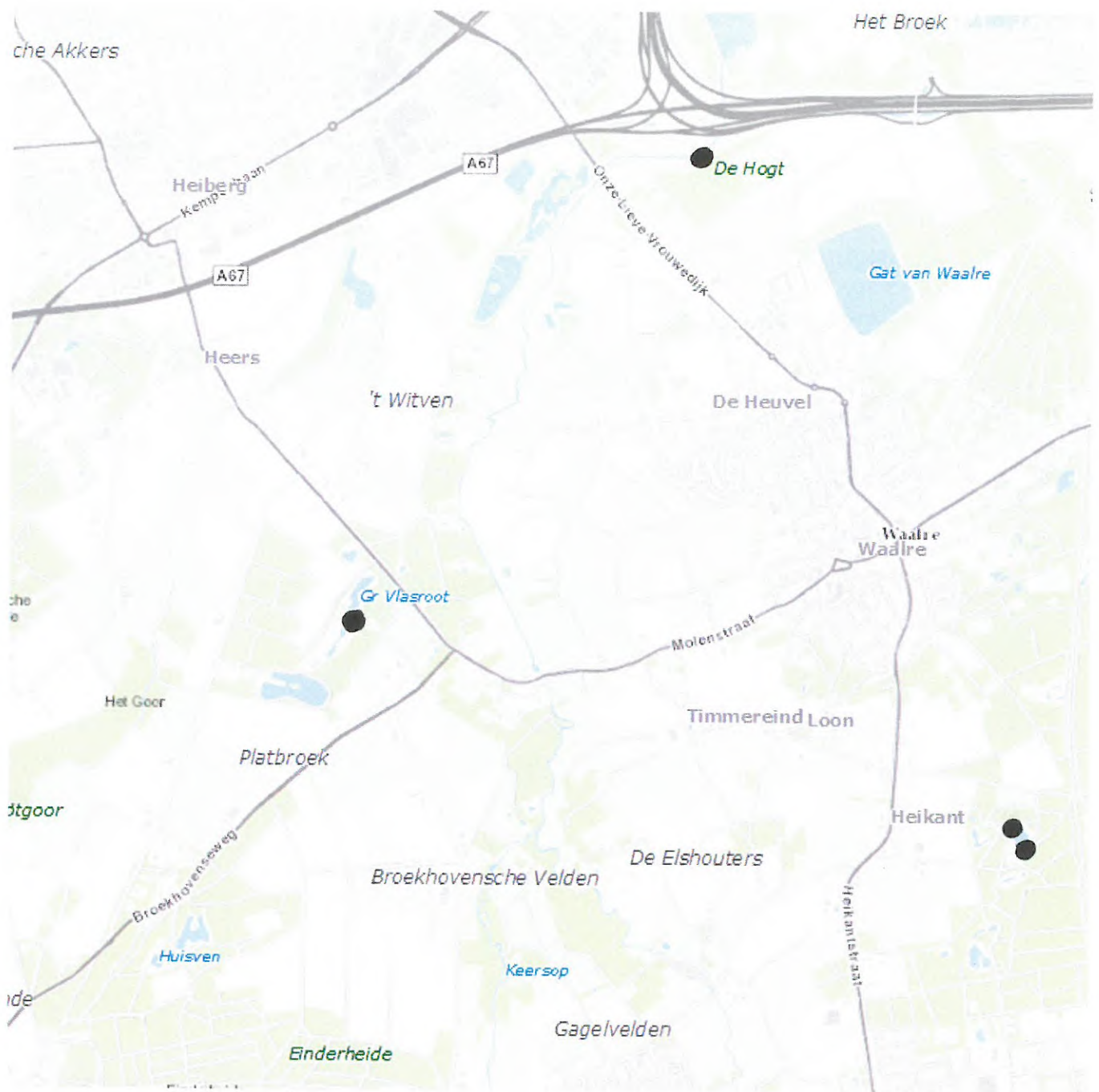
Bijzonder is de roepende rugstreepad in de avondschemering op 5 mei op de zandige noordoostoever van de Grote Vlasroot. Later hebben we de soort hier niet meer gehoord.

Stippenkaarten broedvogel onderzoek Vogelatlas 2014

Atlasblok 51-54

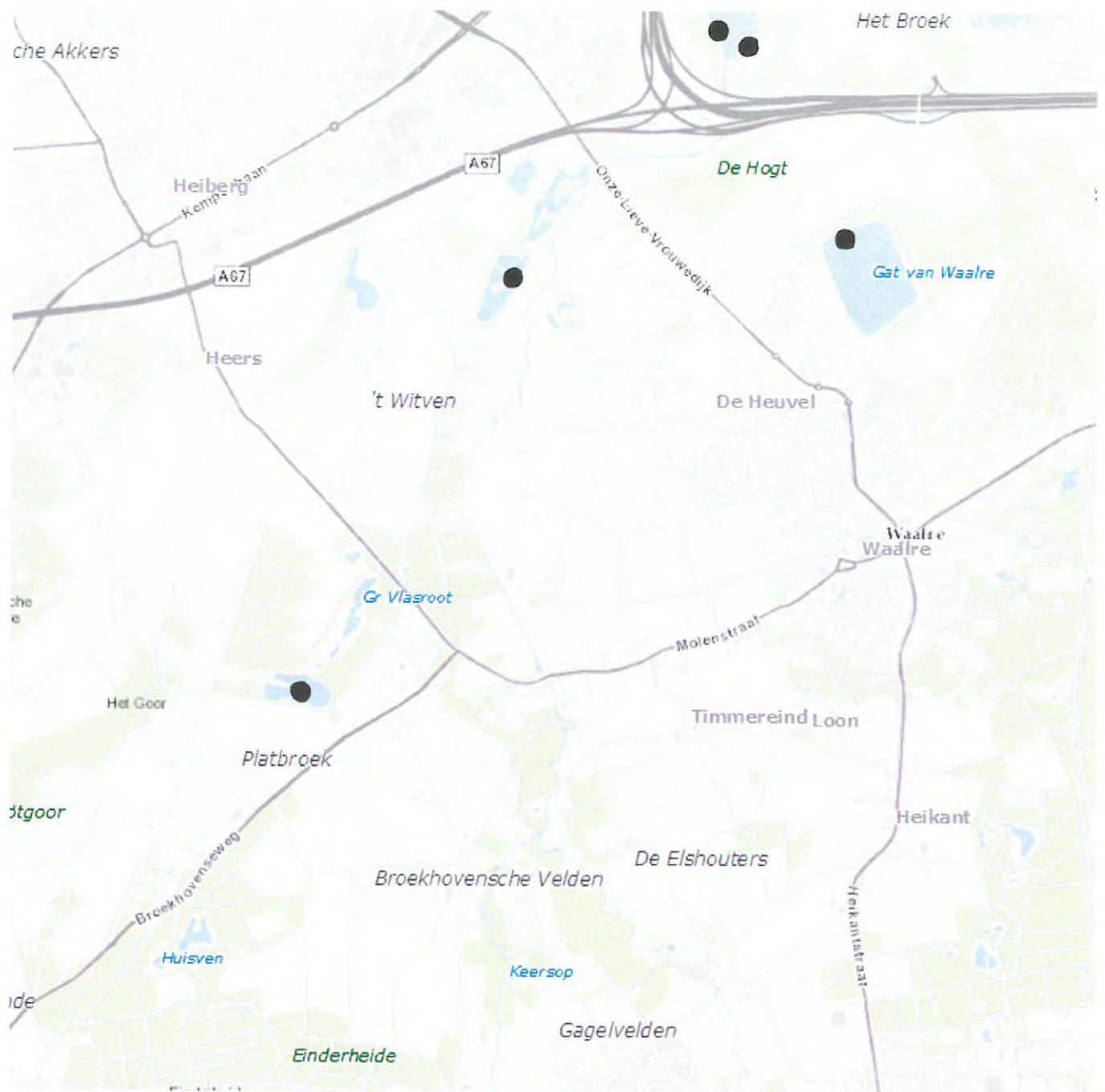
IVN Veldhoven Eindhoven
Vessem

dodaars – wulp (selectie)

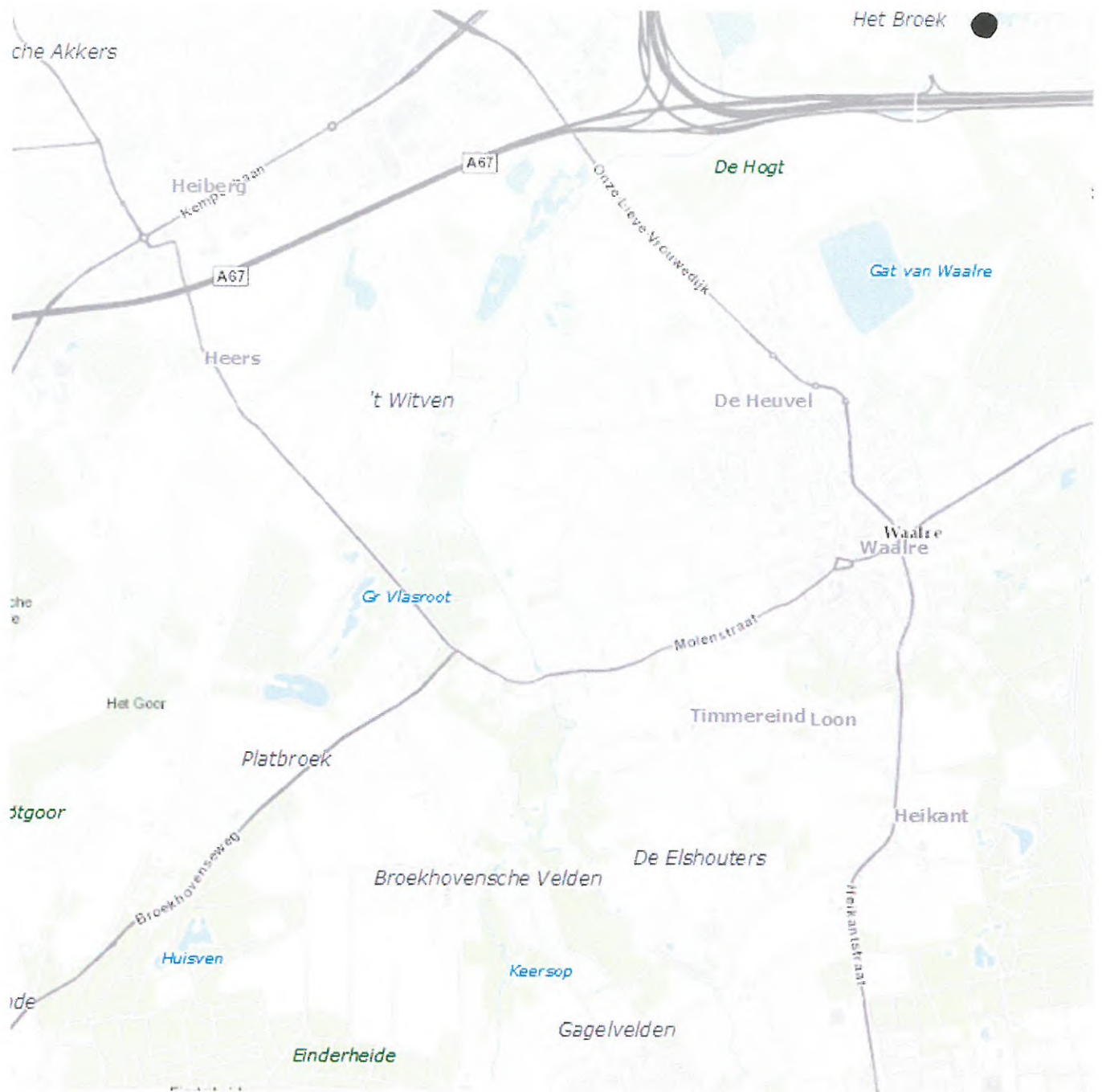
dodaars

4 territoria

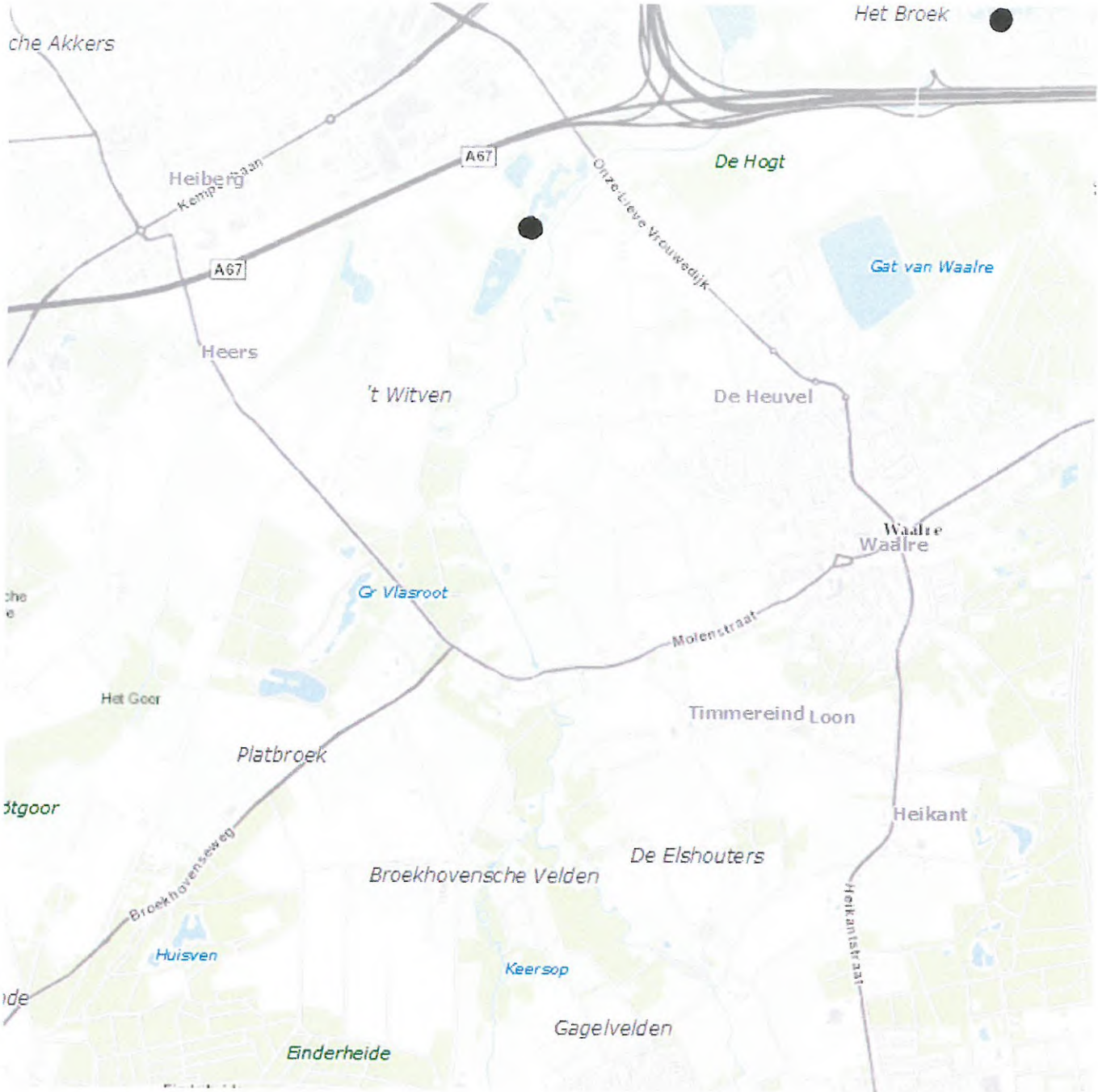
funt

s territoria

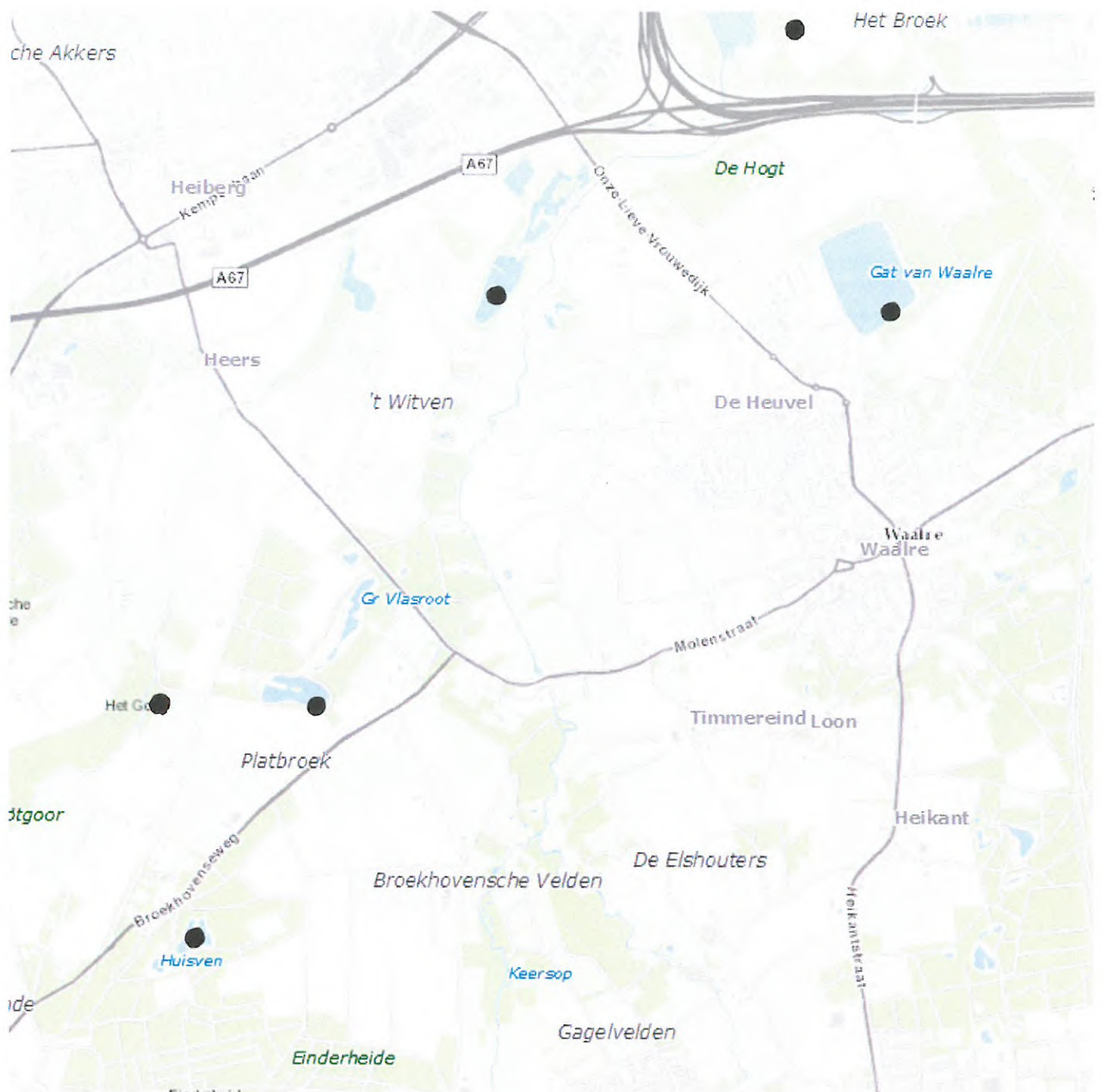
knobbelswaan

1 territorium

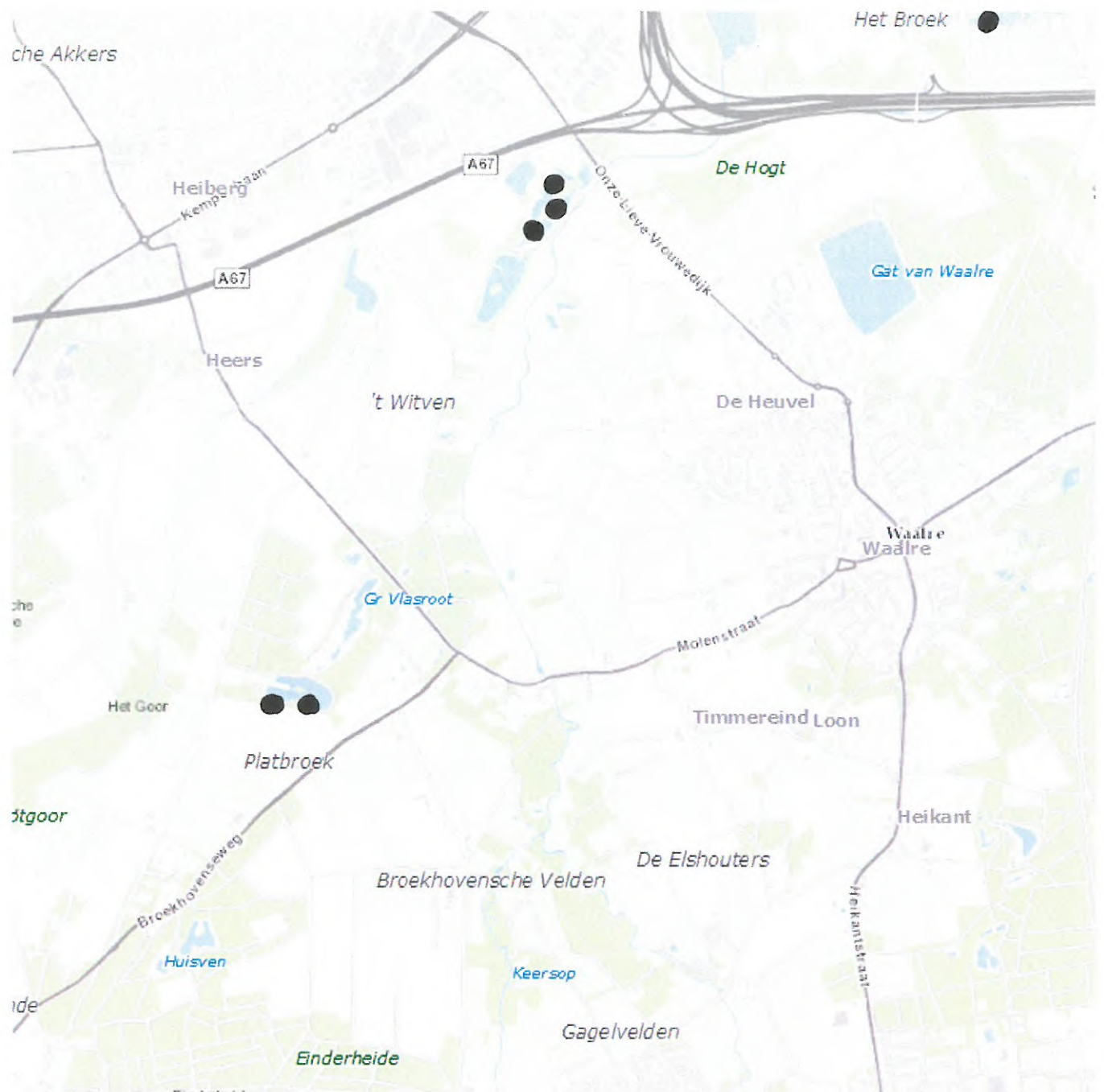
Canadese gans

2 territoria

nijlgans

6 territoria

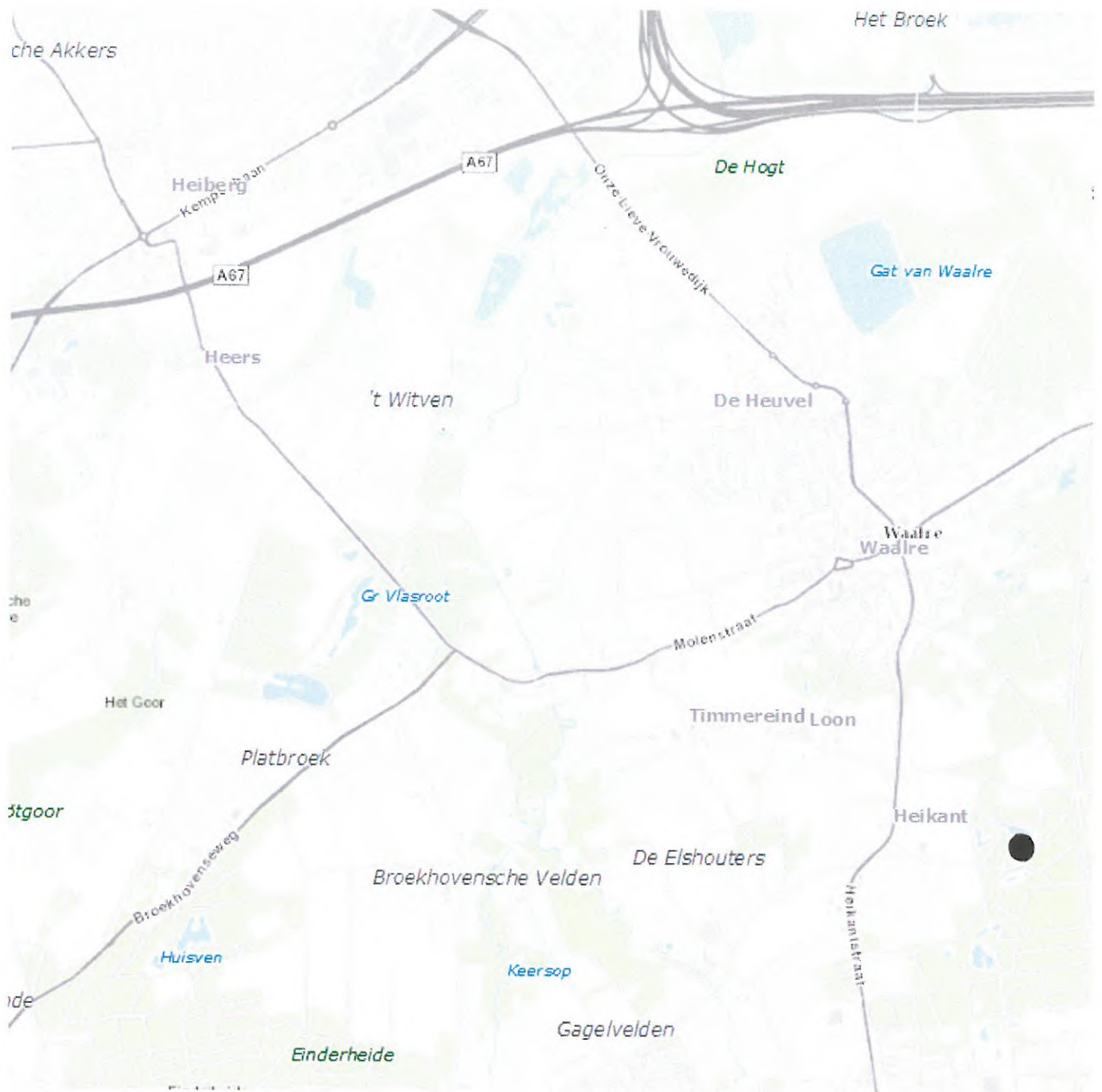
k w i f e e n d

6 territoria

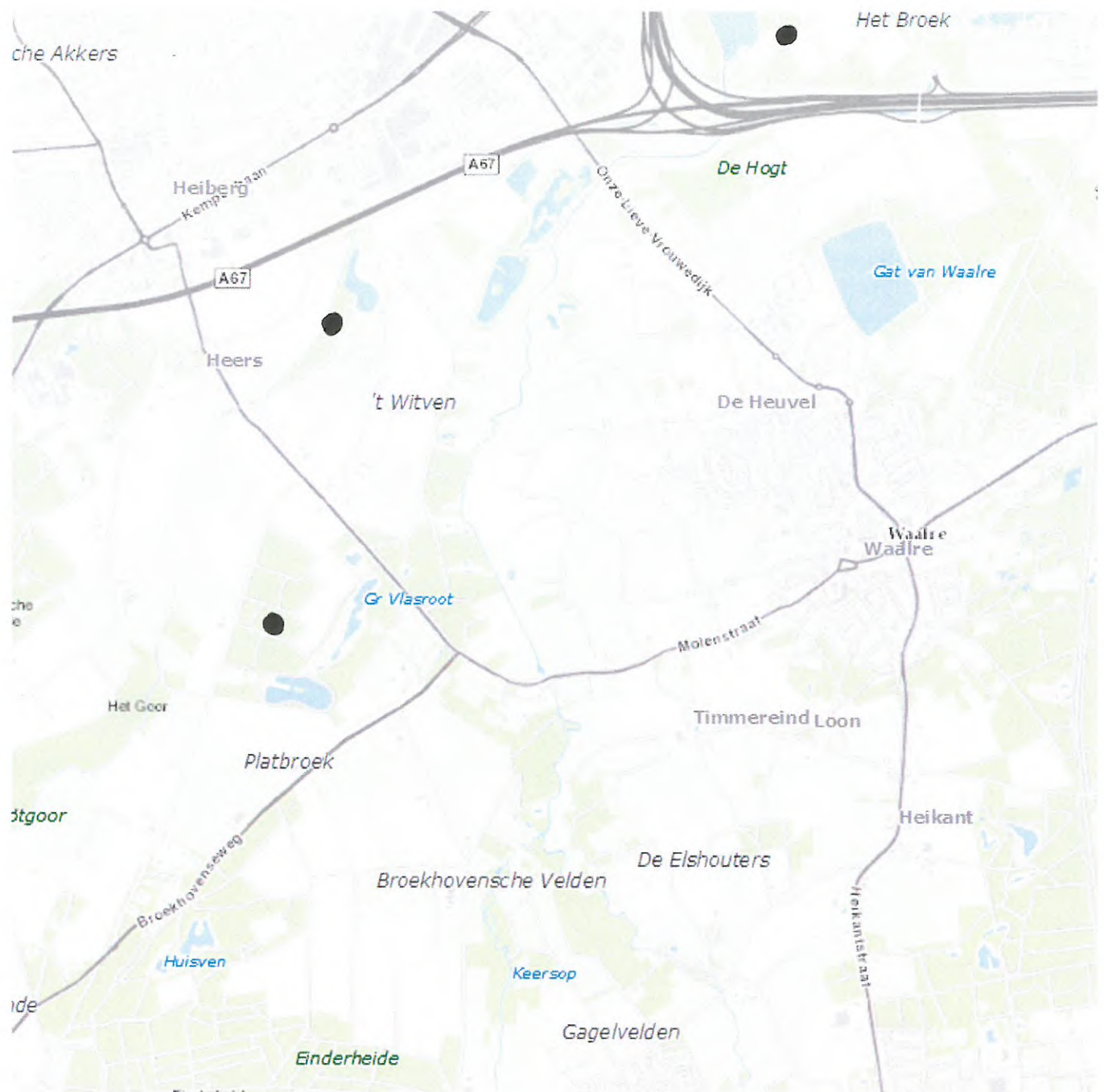
krakeend

3 territoria

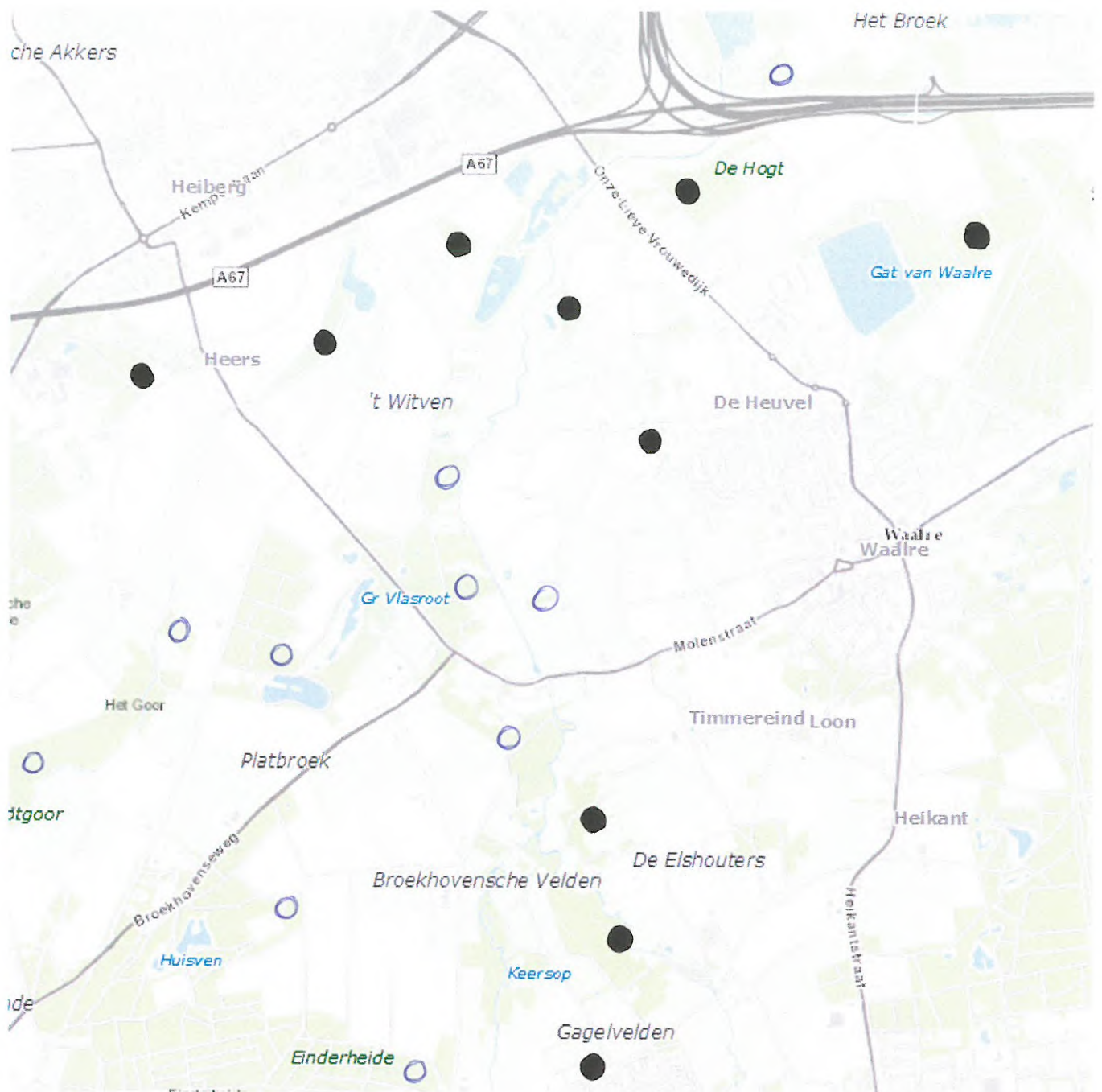
Winterdaling

1 territorium

Sperwer

3 territoria

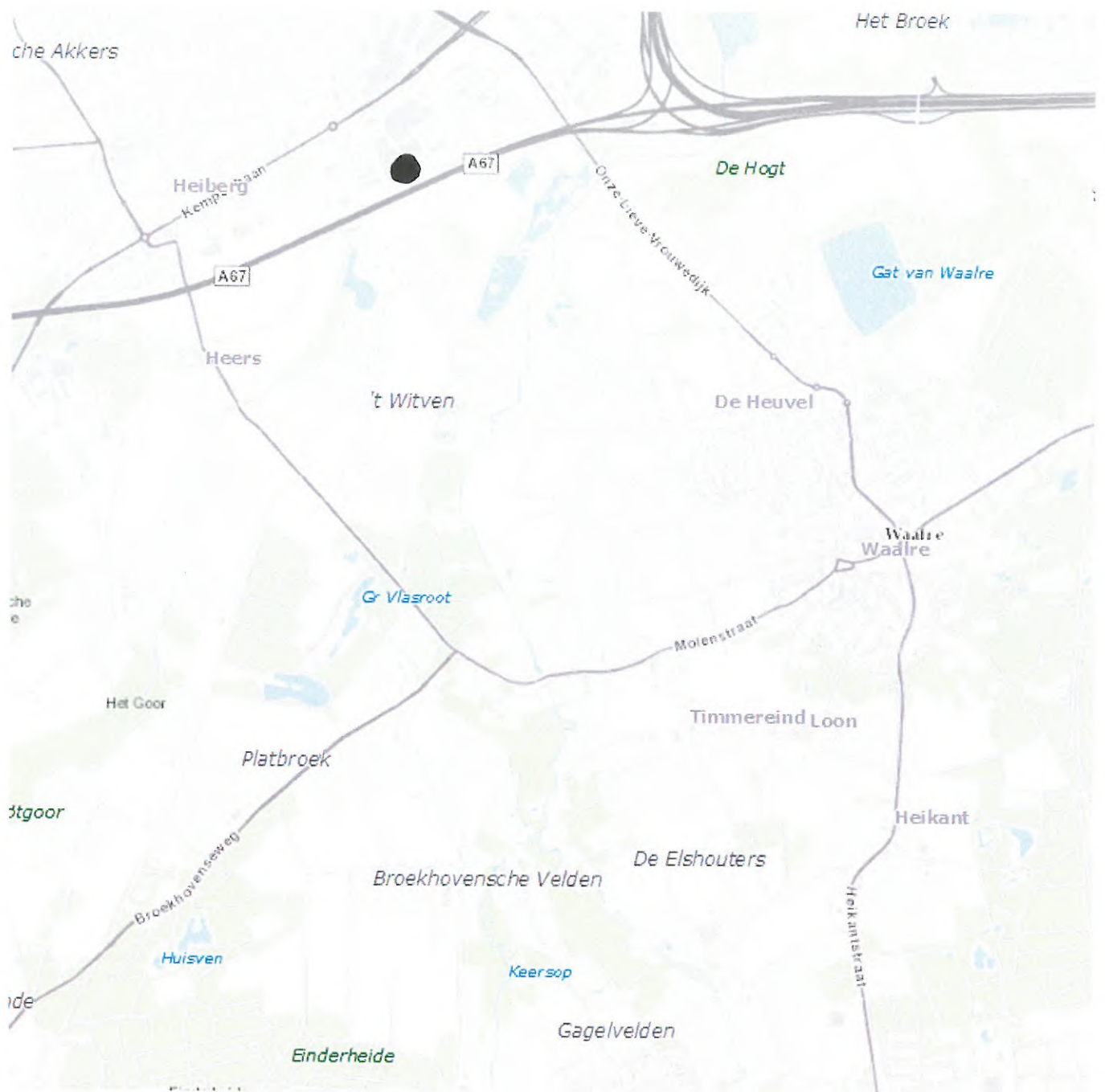
buiserd

20 territoria

forenvalk

2 territoria

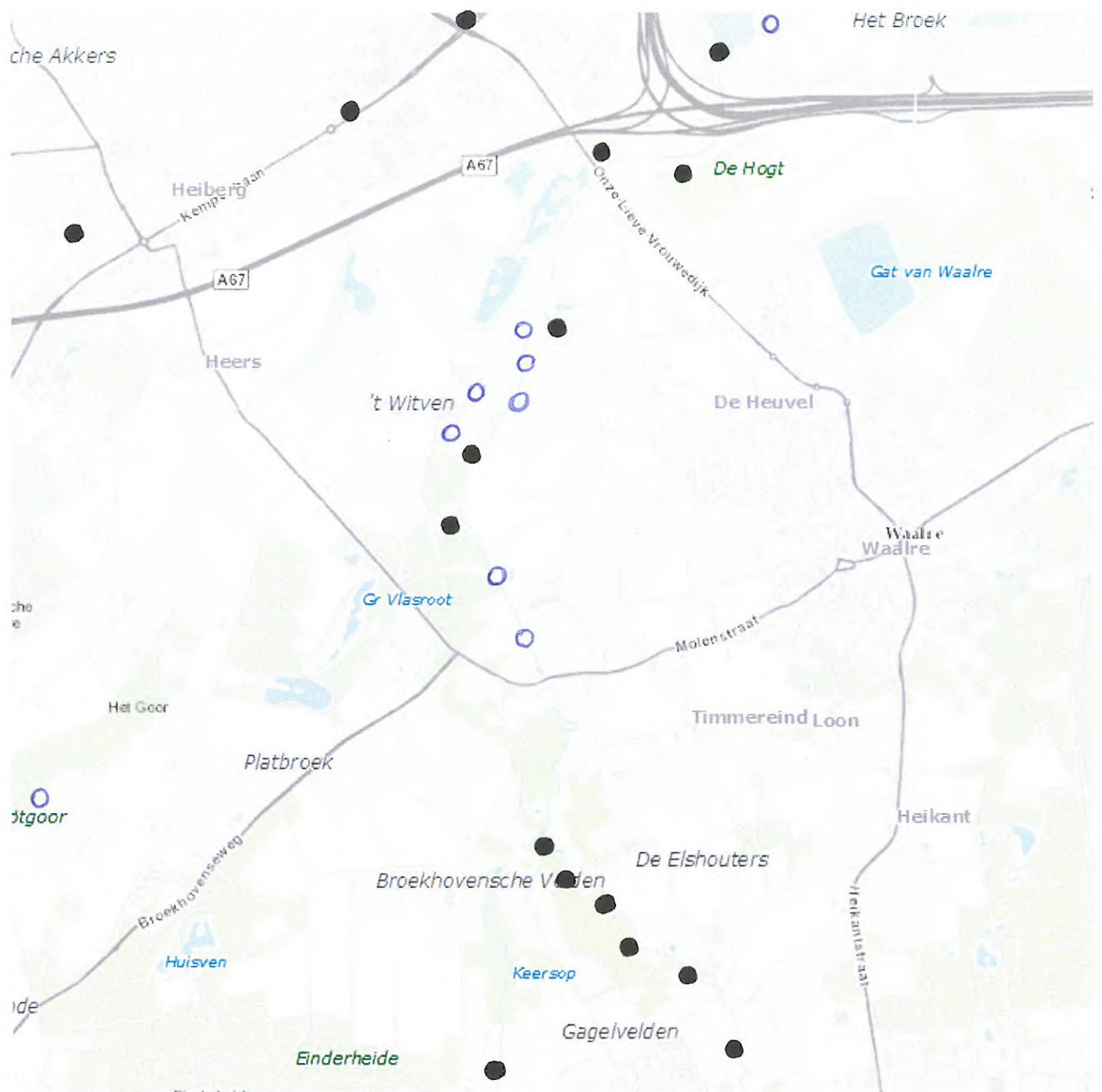
Slechtvalk

1 territorium

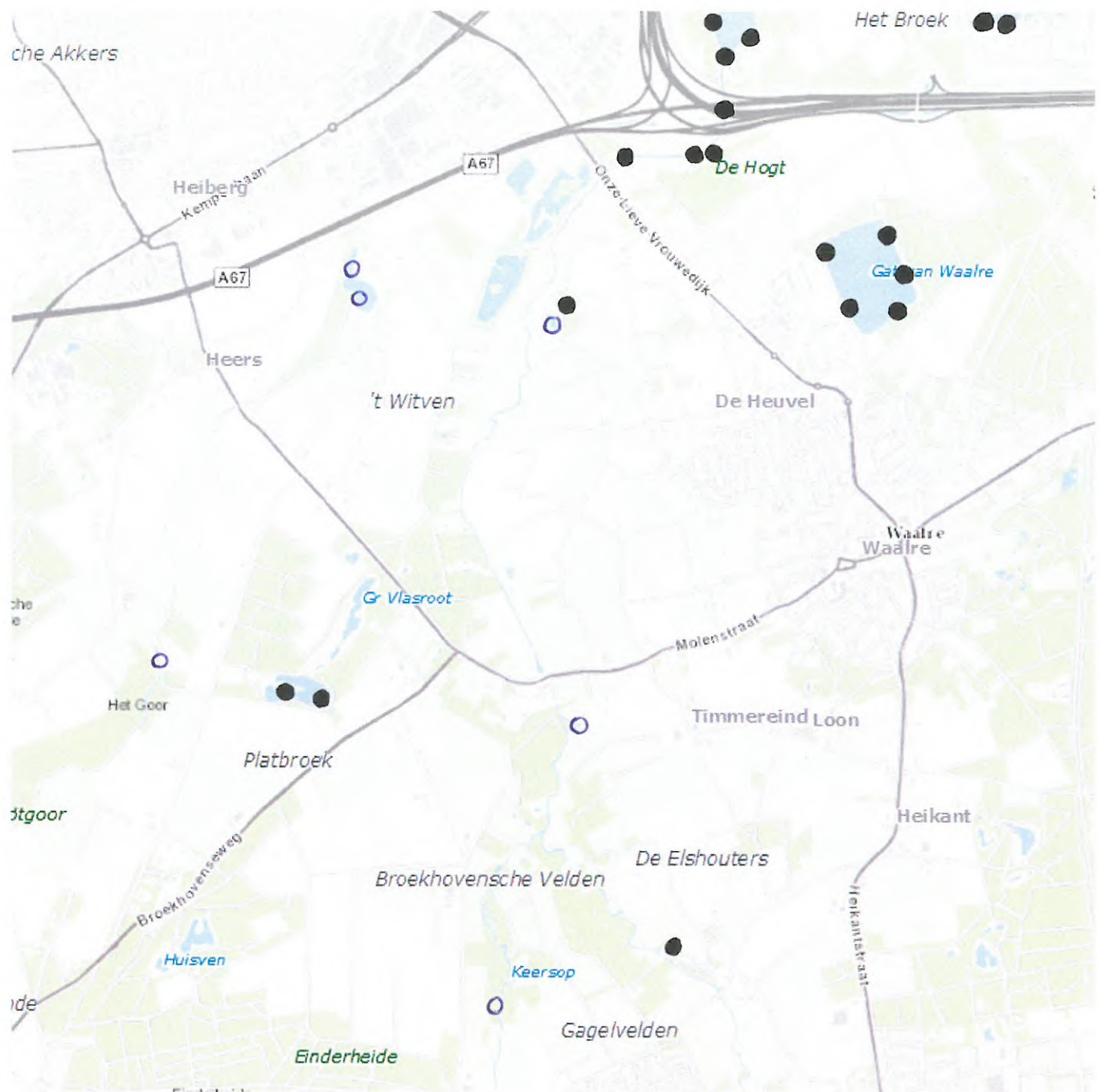
patrys

4 territoria

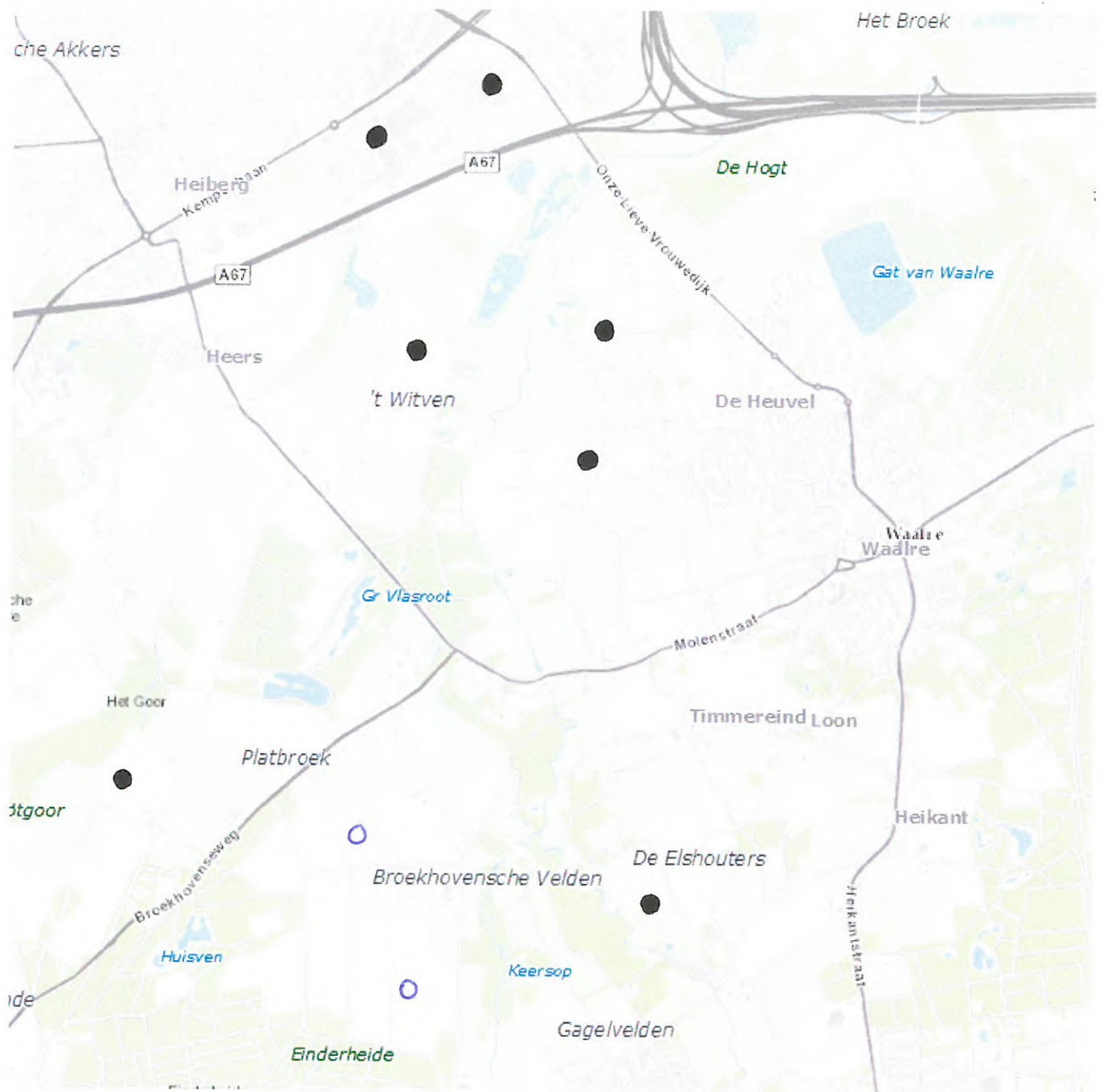
Waterhoen

25 territoria

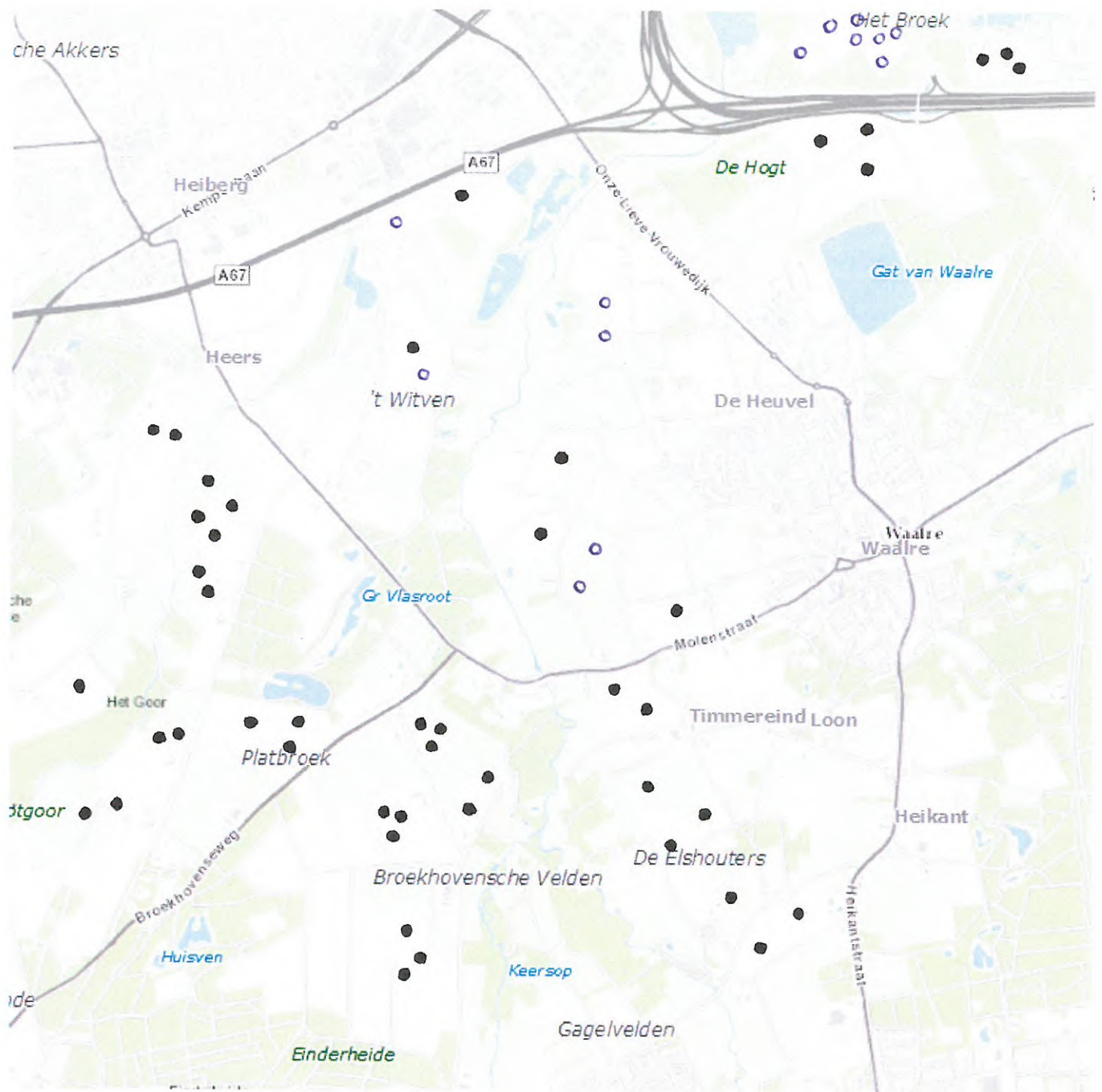
meer koet

24 territoria

scholiekster

g territoria

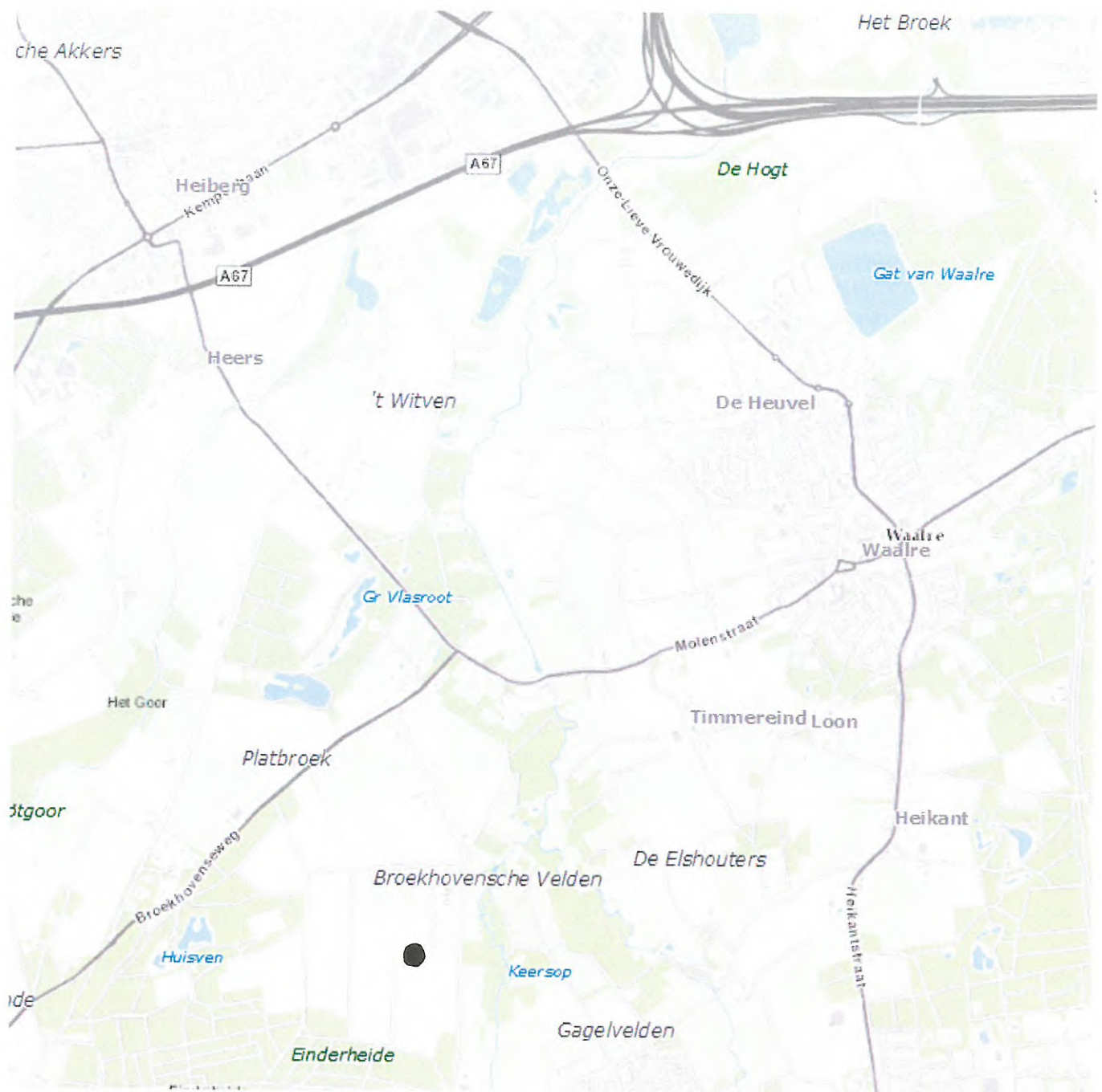
kievit

sg territoria

hout snip

g territoria

wulp

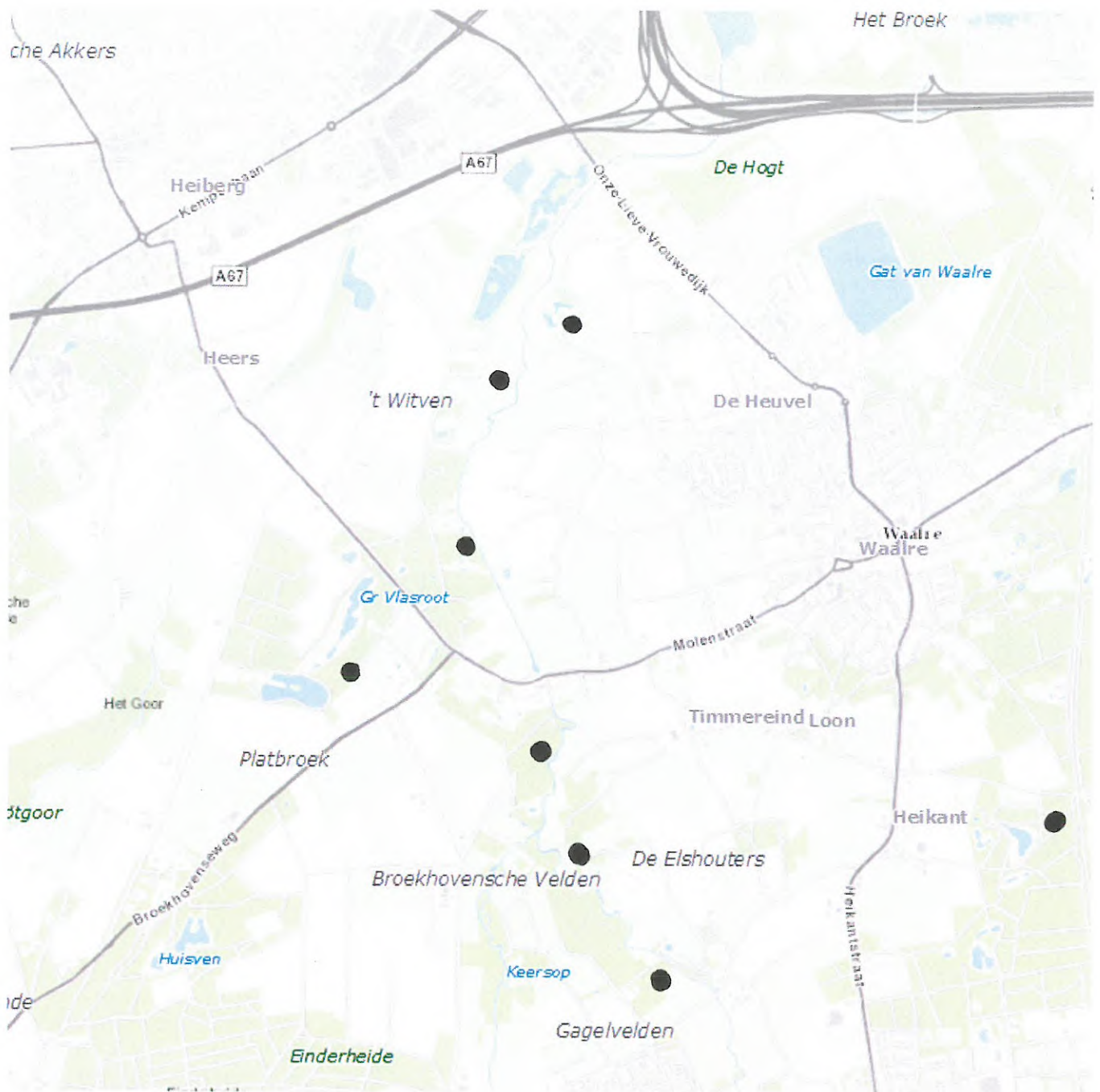
1 territorium

Stippenkaarten broedvogel onderzoek Vogelatlas 2014

Atlasblok 51-54

IVN Veldhoven Eindhoven
Vessem

koekoek – grote lijster
(selectie)

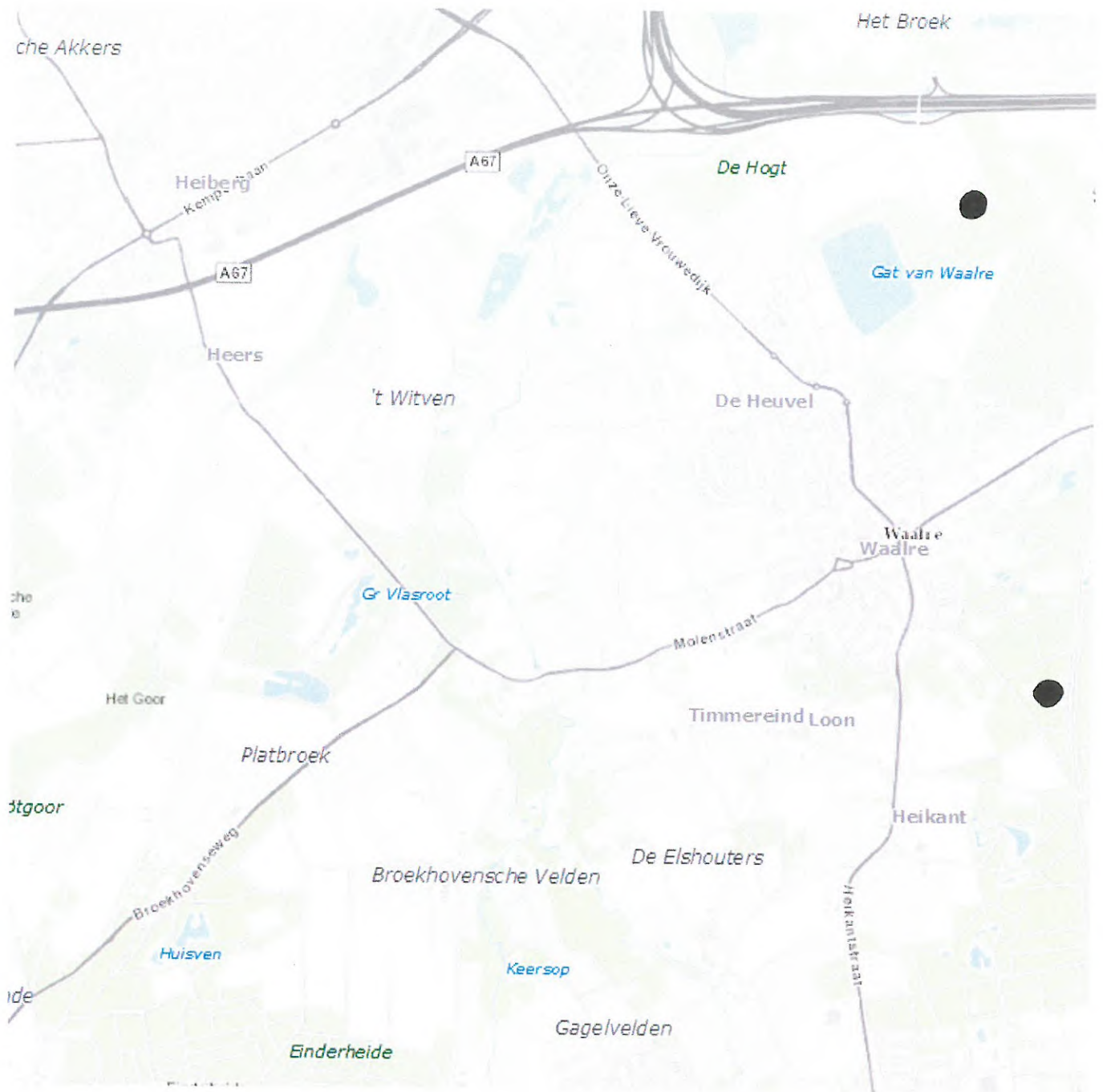
koekoek

8 territoria

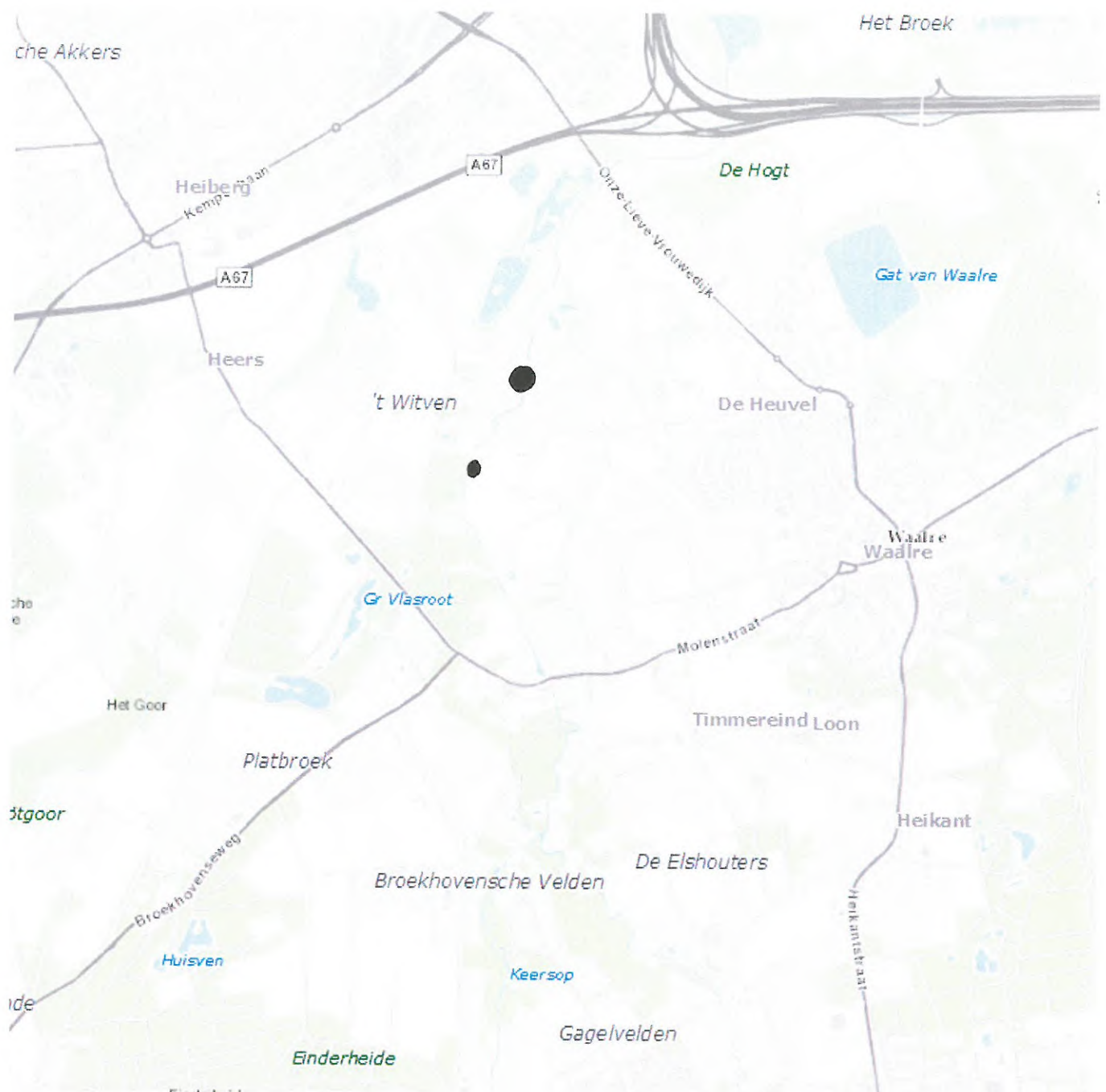
bosuil

11 territoria

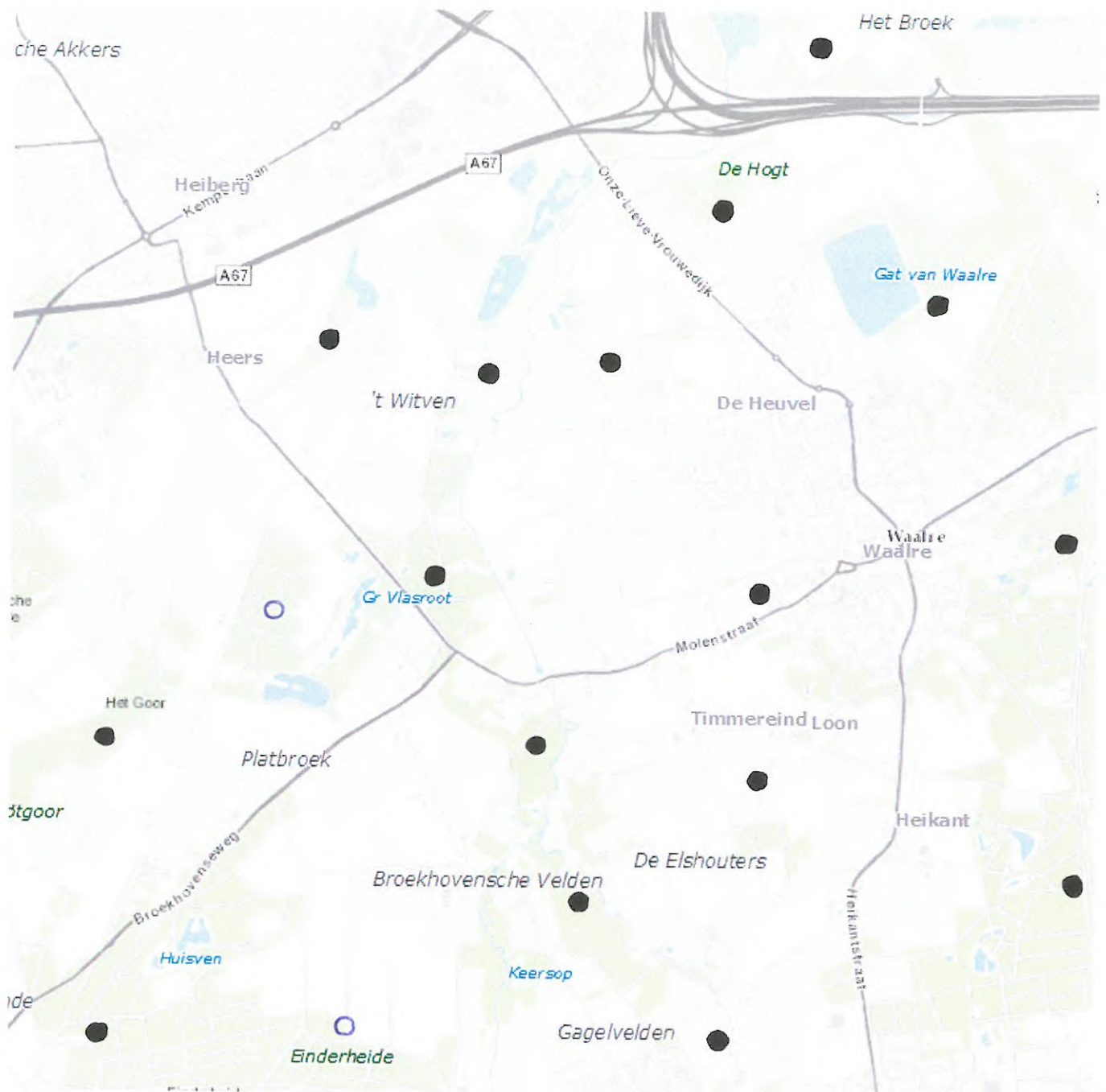
nachtzwaluw

2 territoria

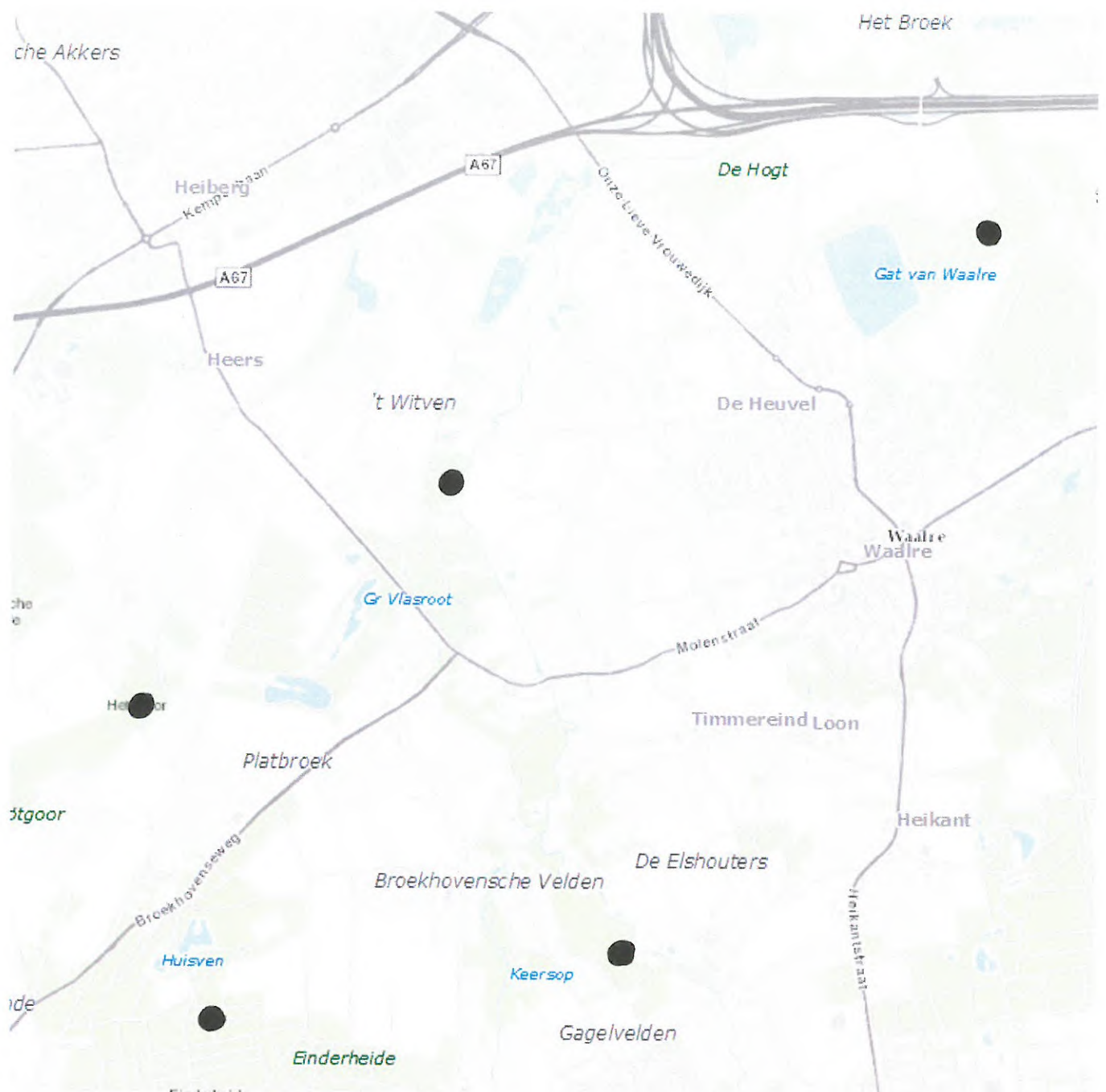
ijsvogel (1^e en 2^e nest)

1 territorium

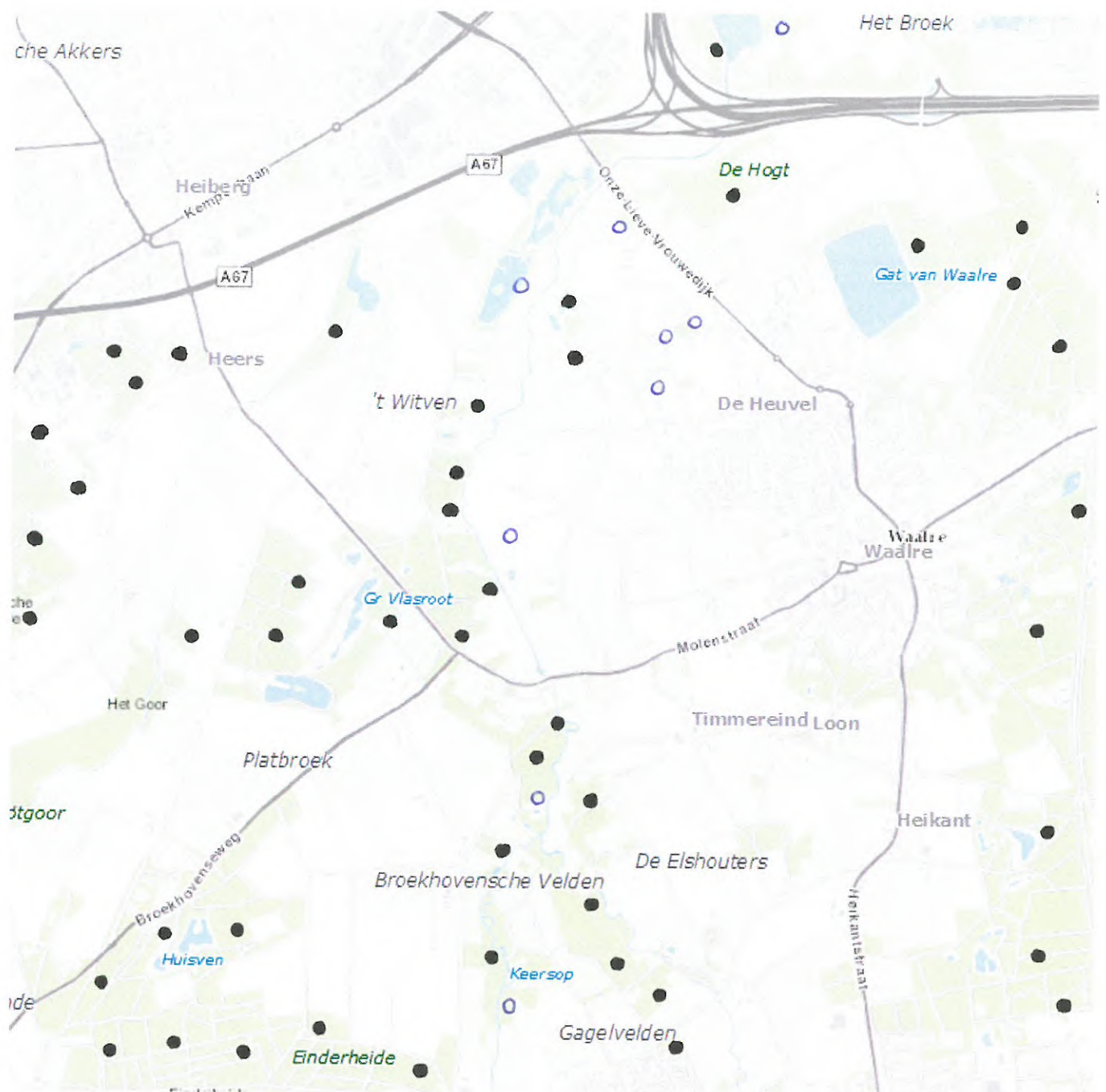
groene specht

18 territoria

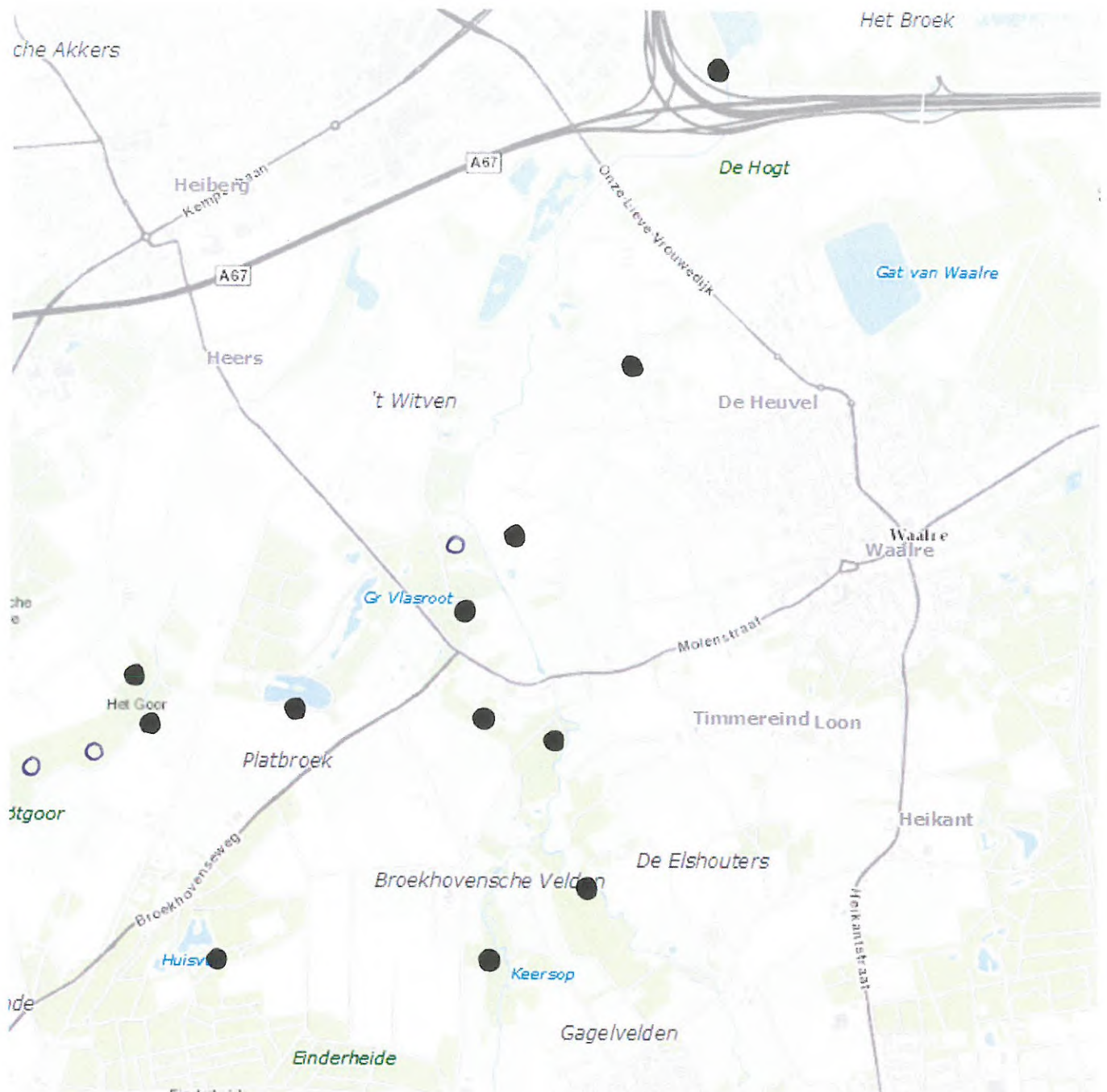
zwarte specht

5 territoria

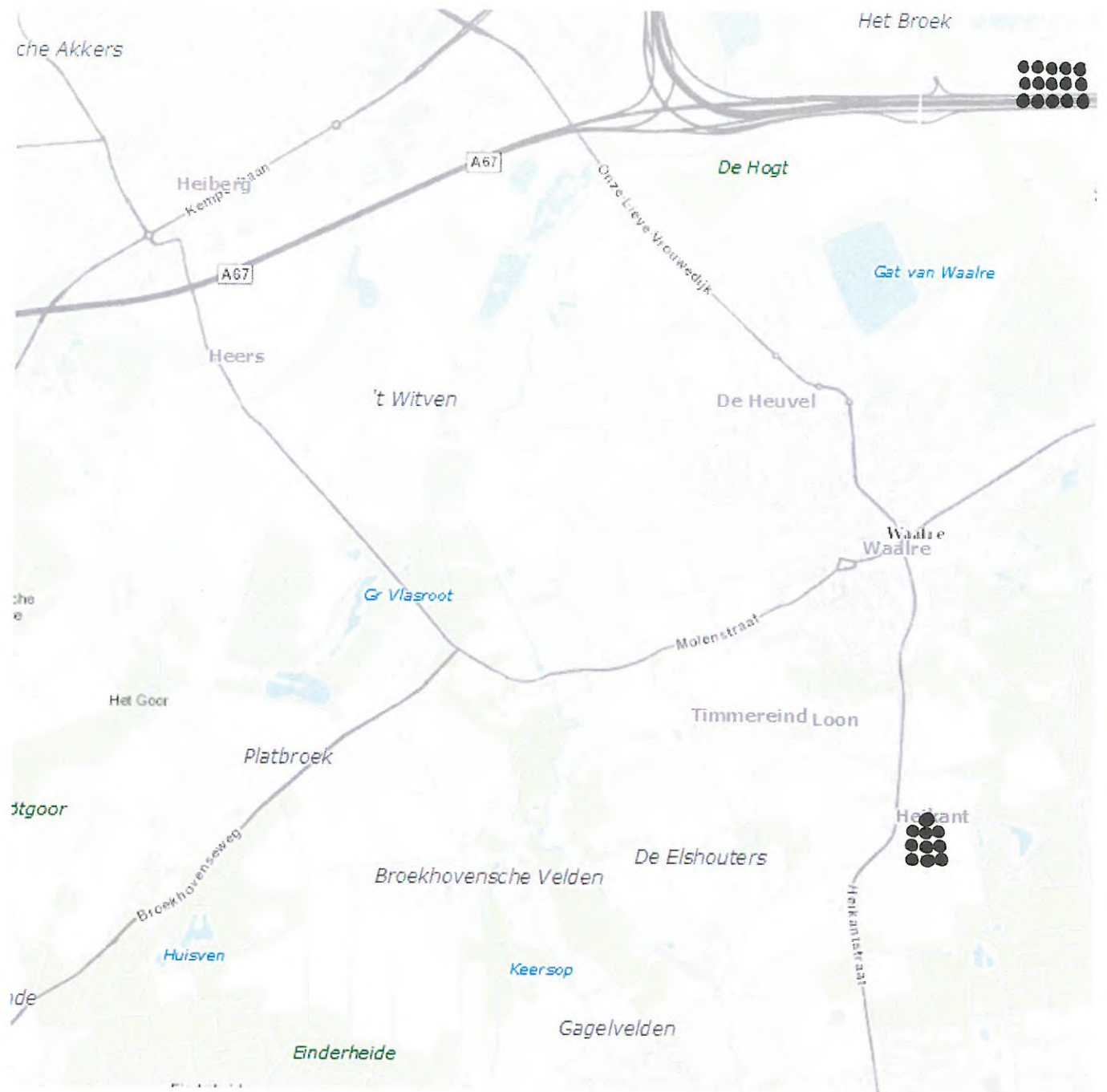
grote bonte specht

60 territoria

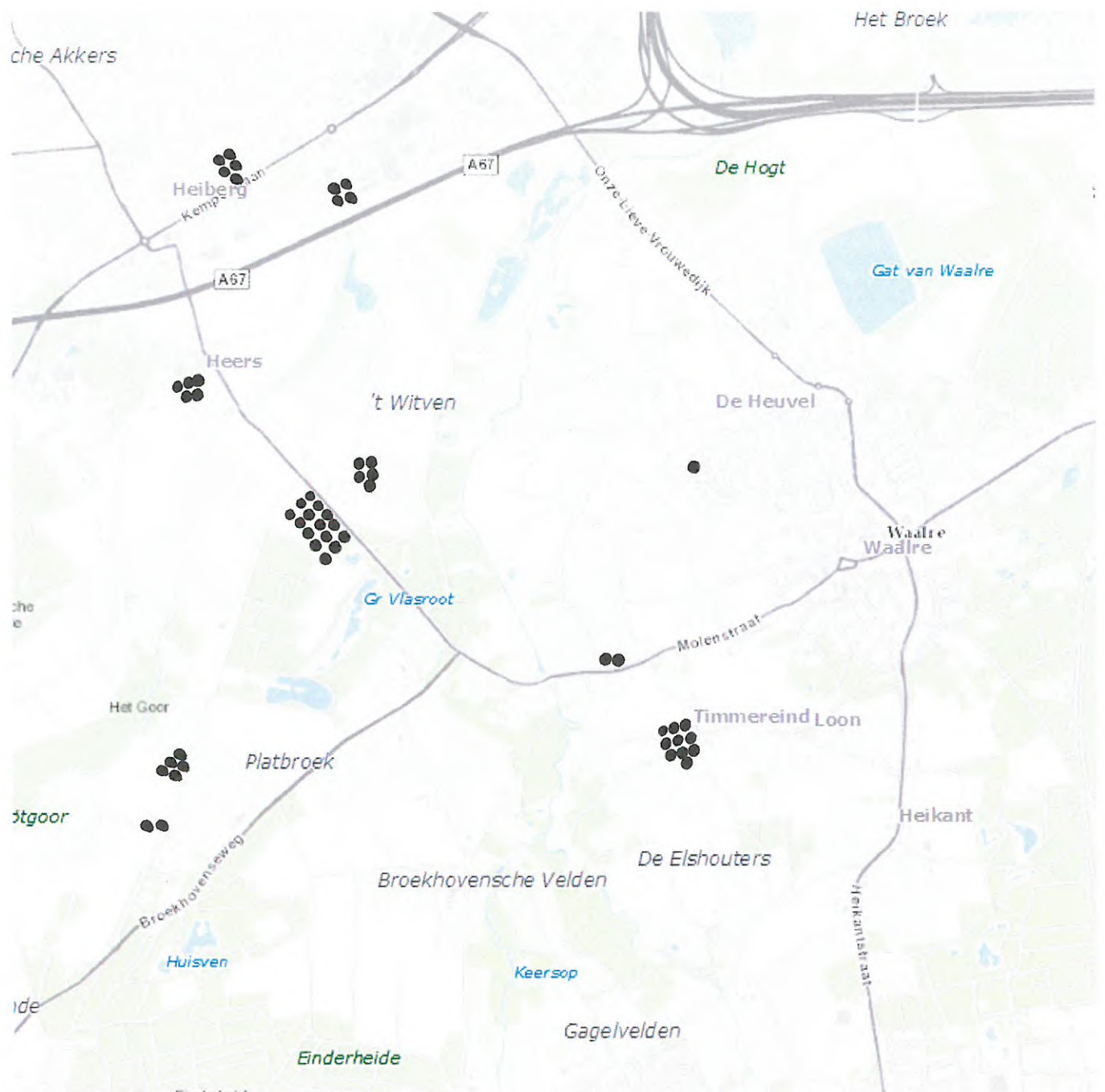
kleine bonte specht

15 territoria

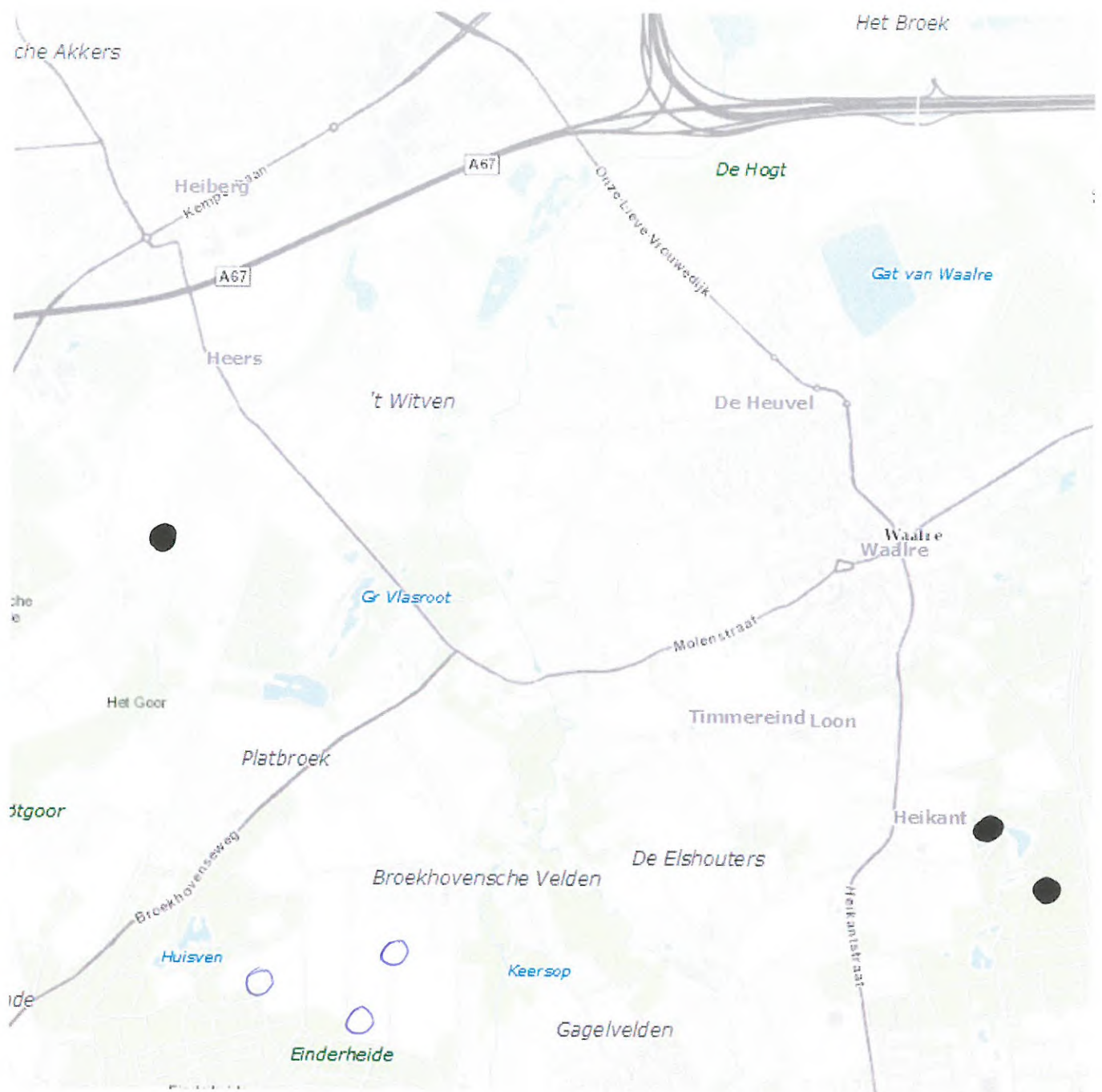
oeverwaluw

25 territoria

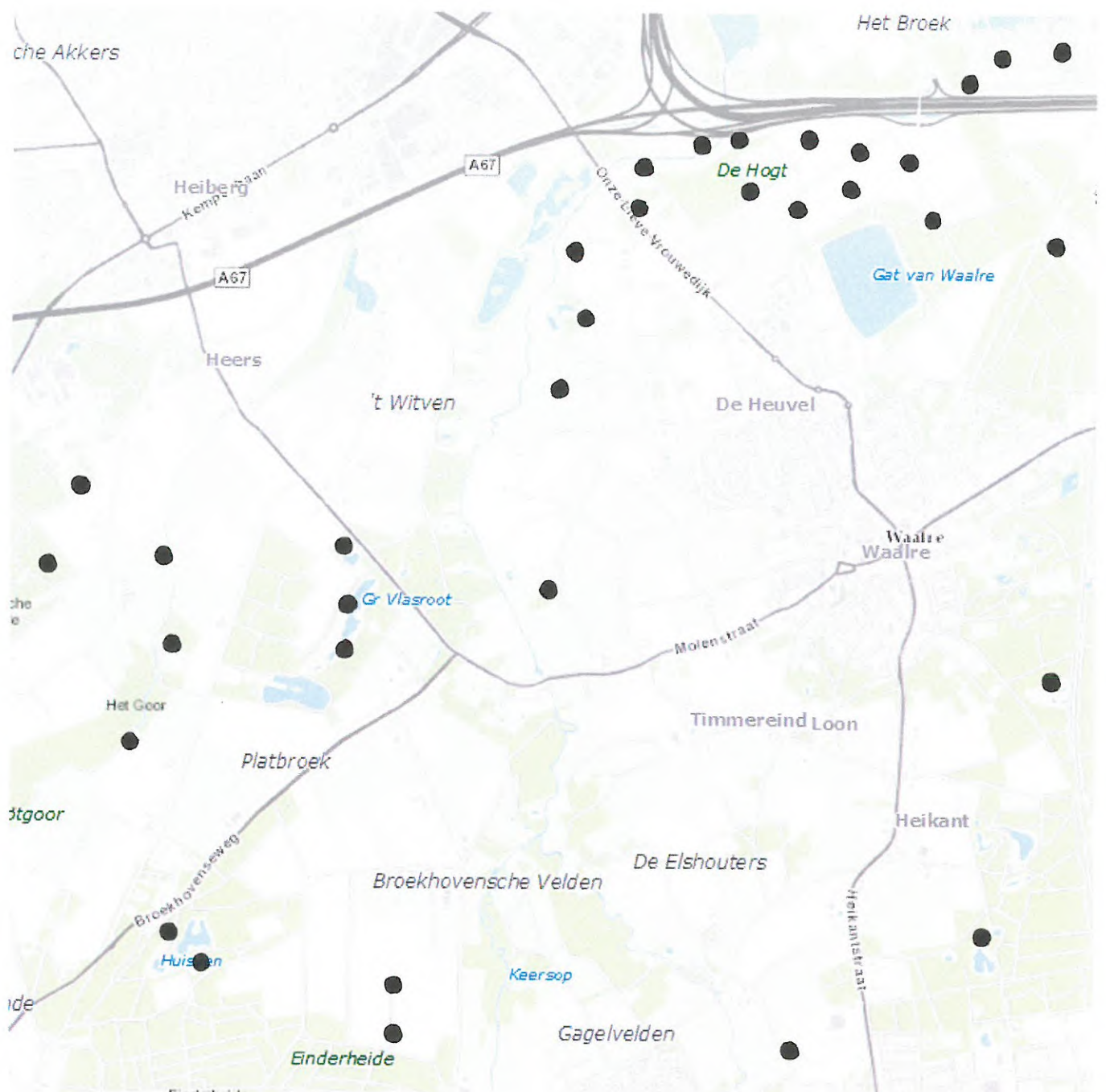
huis zwaluw

54 territoria

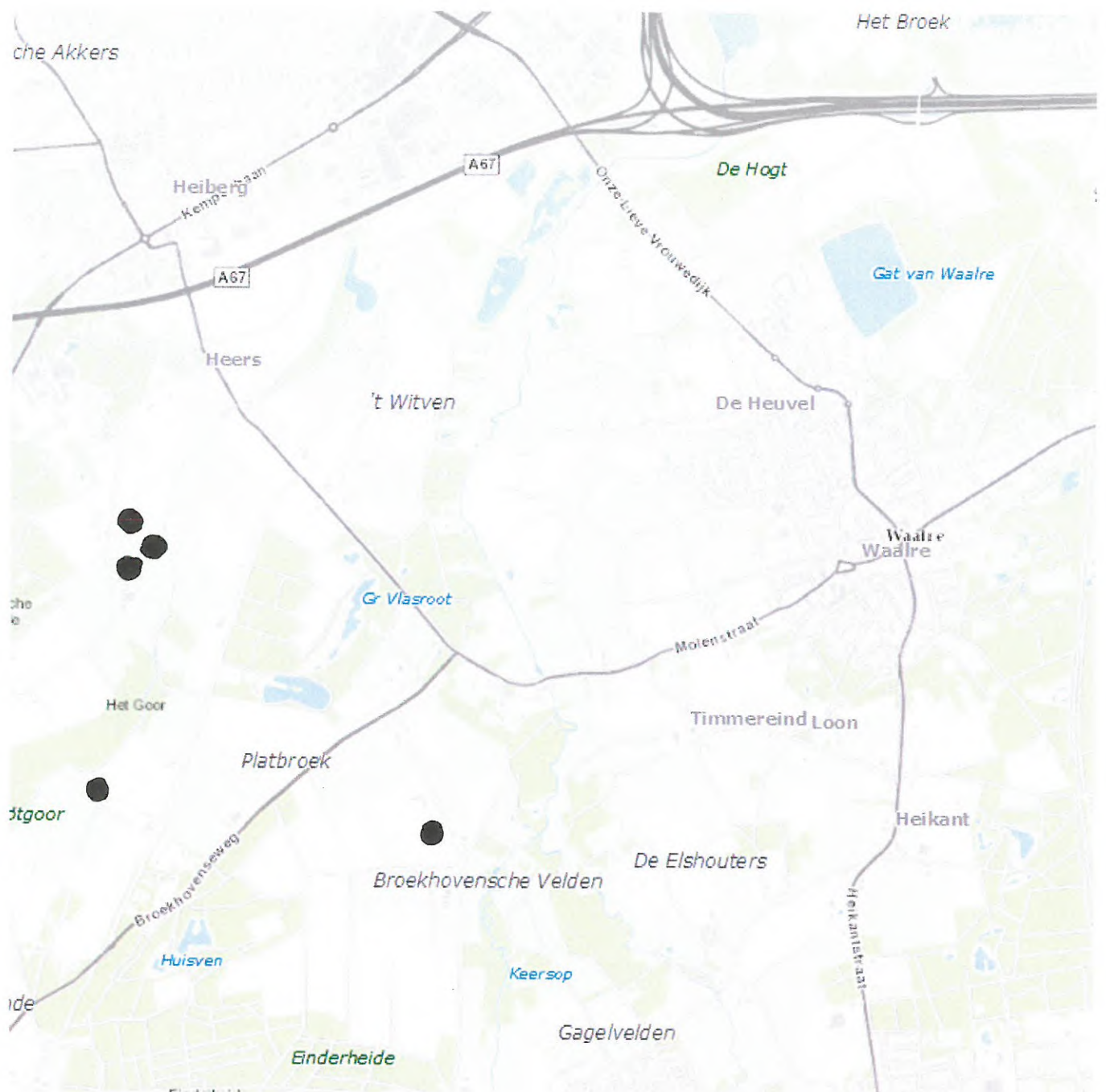
boomleeuwerik

6 territoria

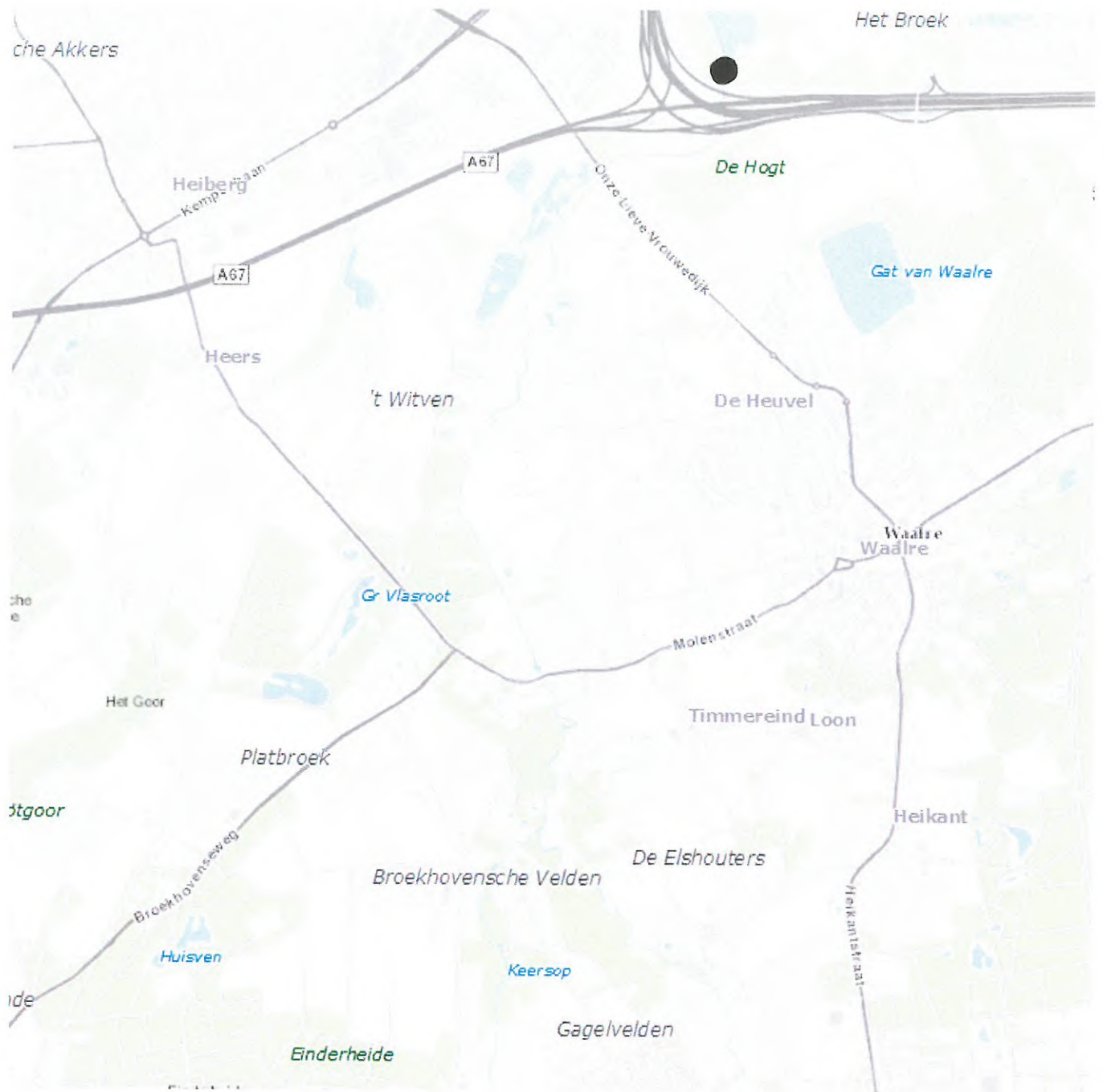
boompiëper

37 territoria

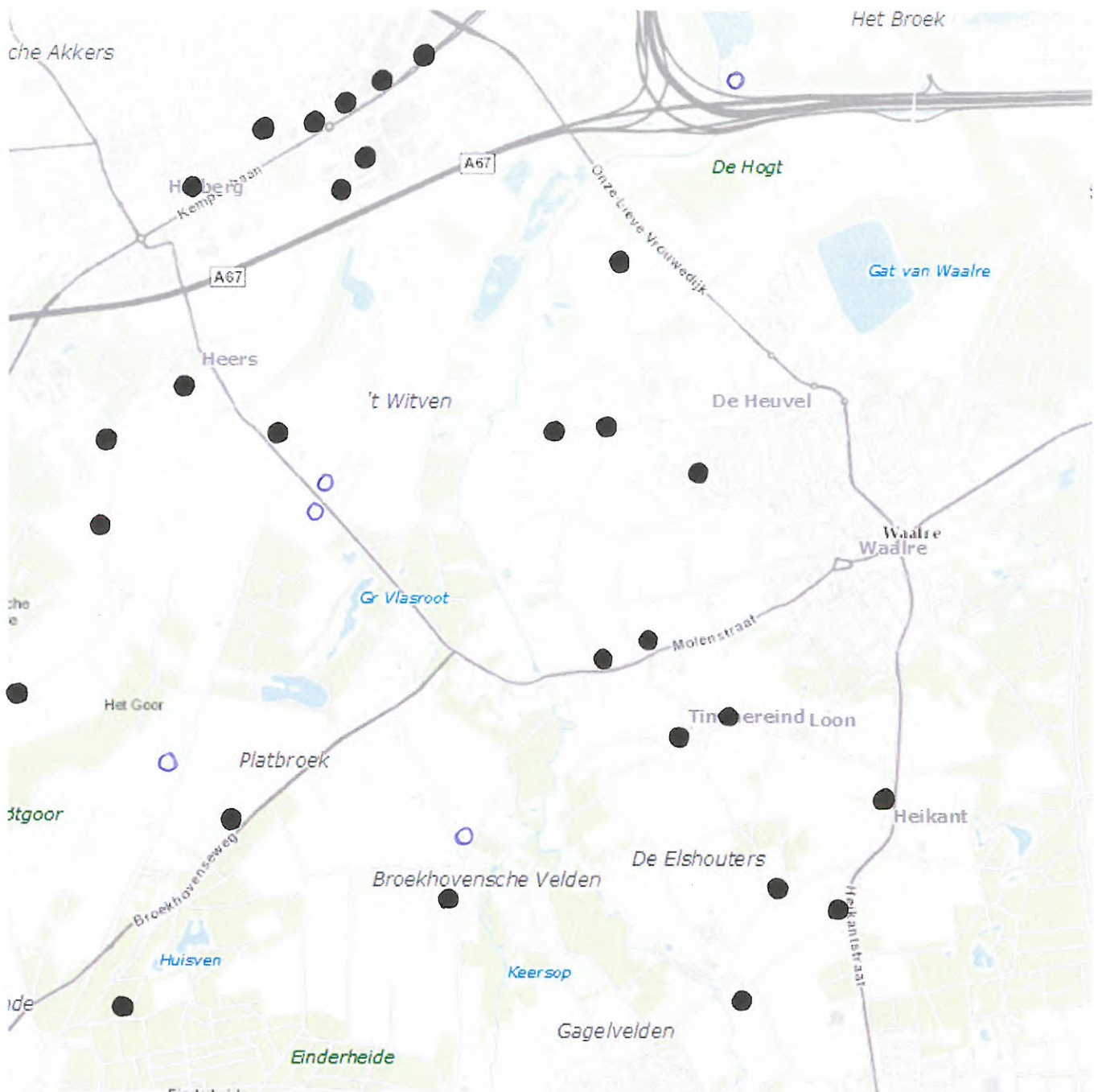
gele kwik staart

5 territoria

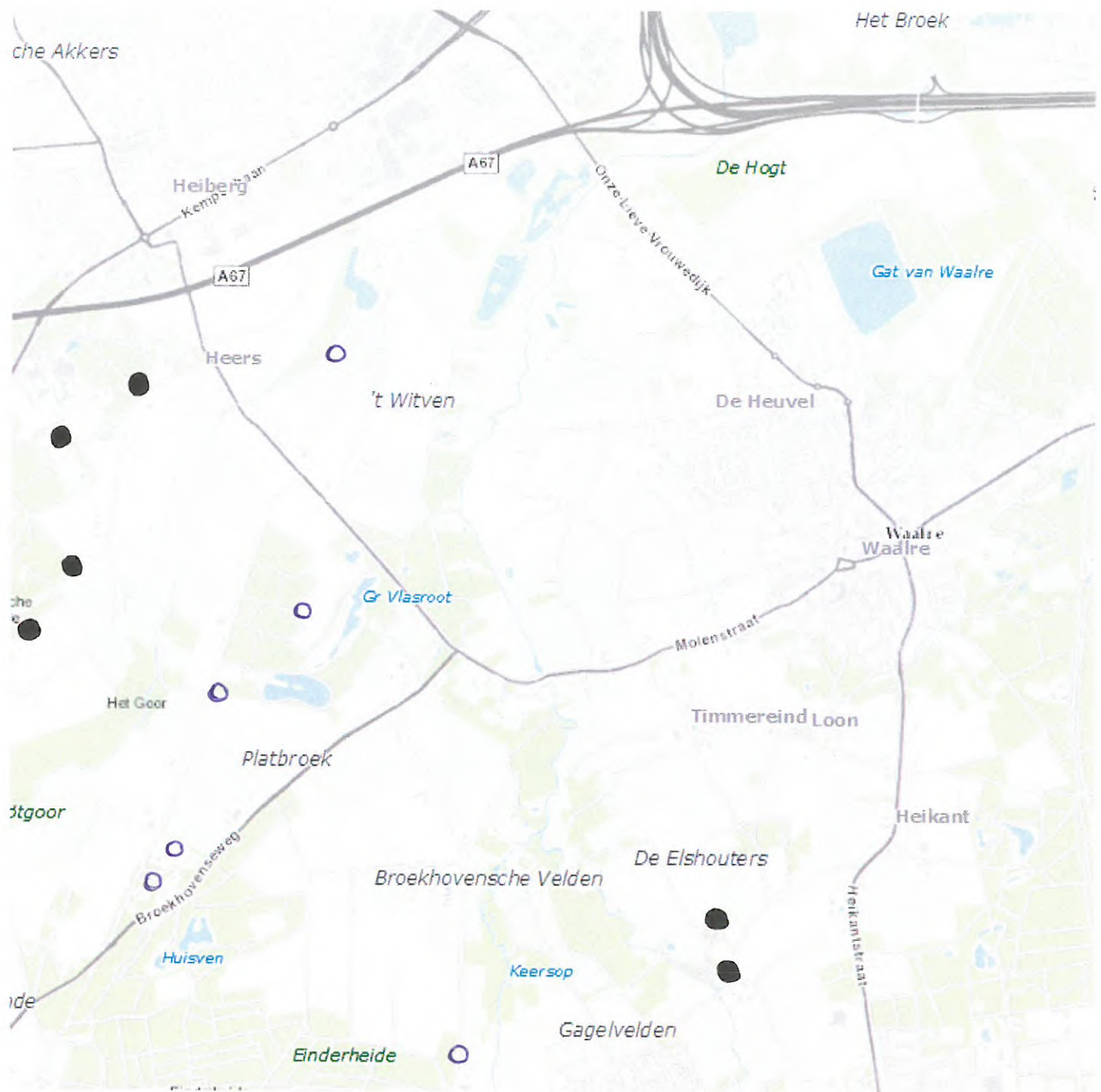
grote gele kink staart

1 territorium

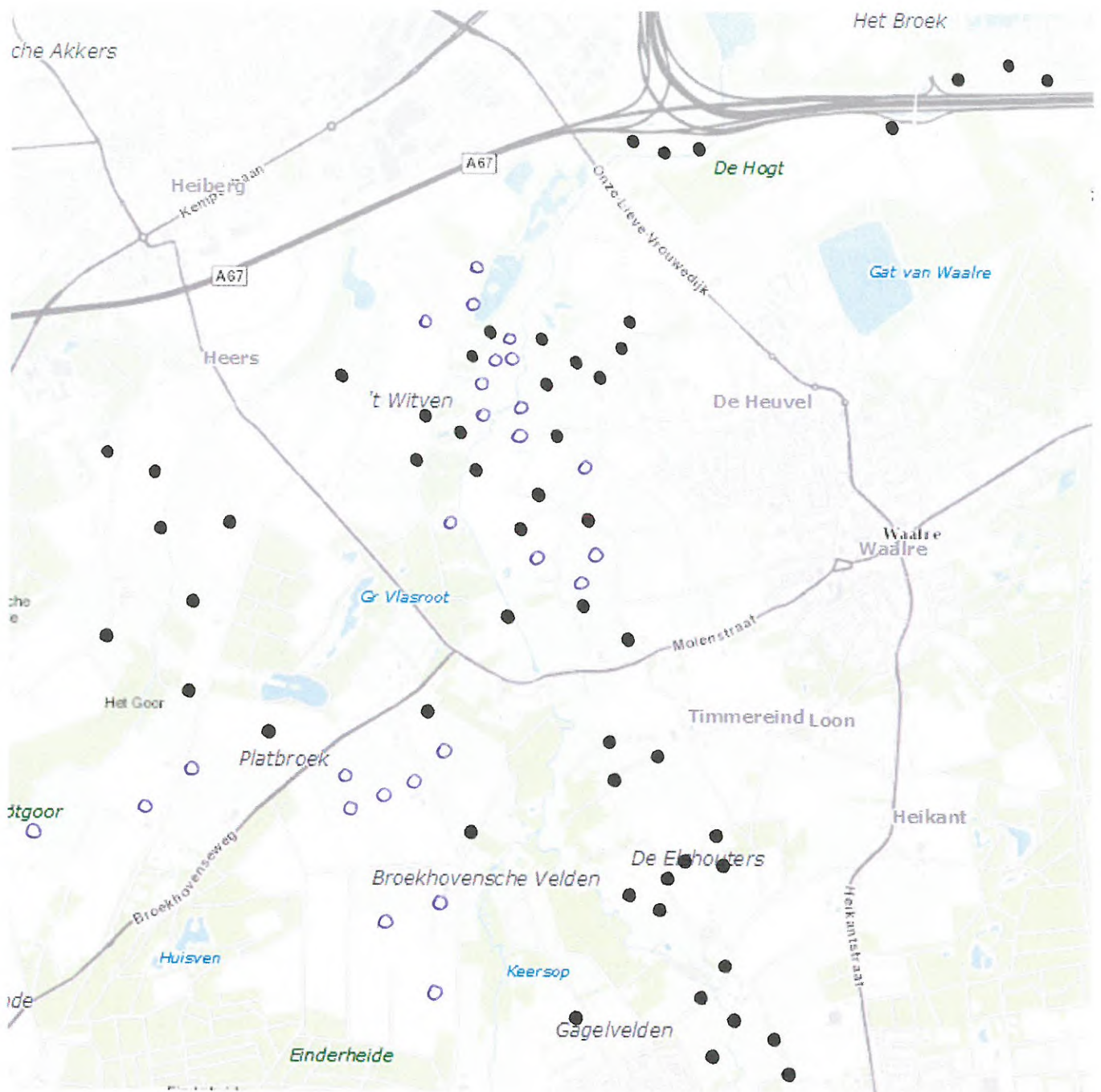
zwarte roodstaart

35 territoria

gekraagde roodstaart

12 territoria

roodborstlapvlieg

80 territoria

grote lyster

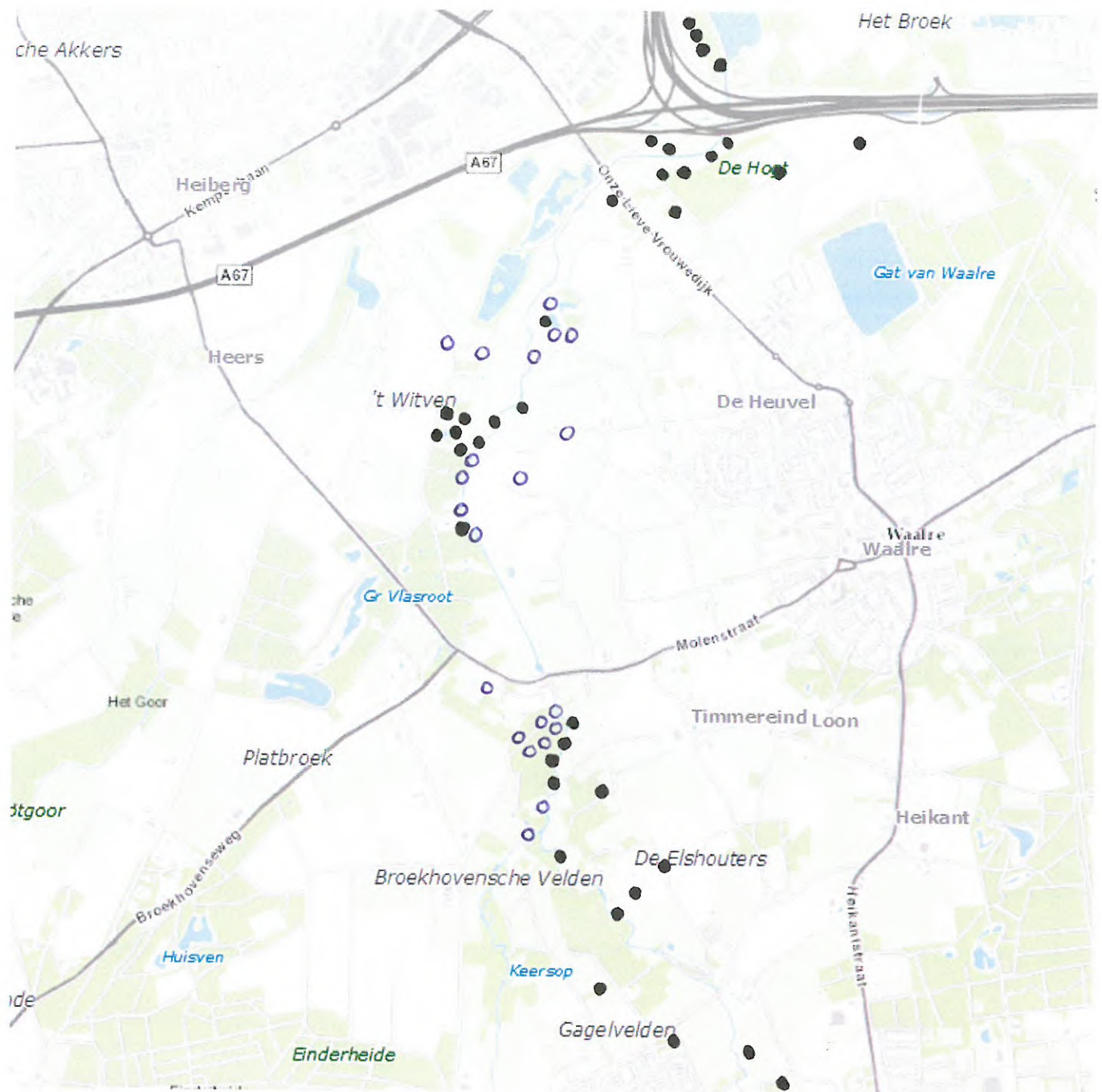
12 territoria

Stippenkaarten broedvogel onderzoek Vogelatlas 2014

Atlasblok 51-54

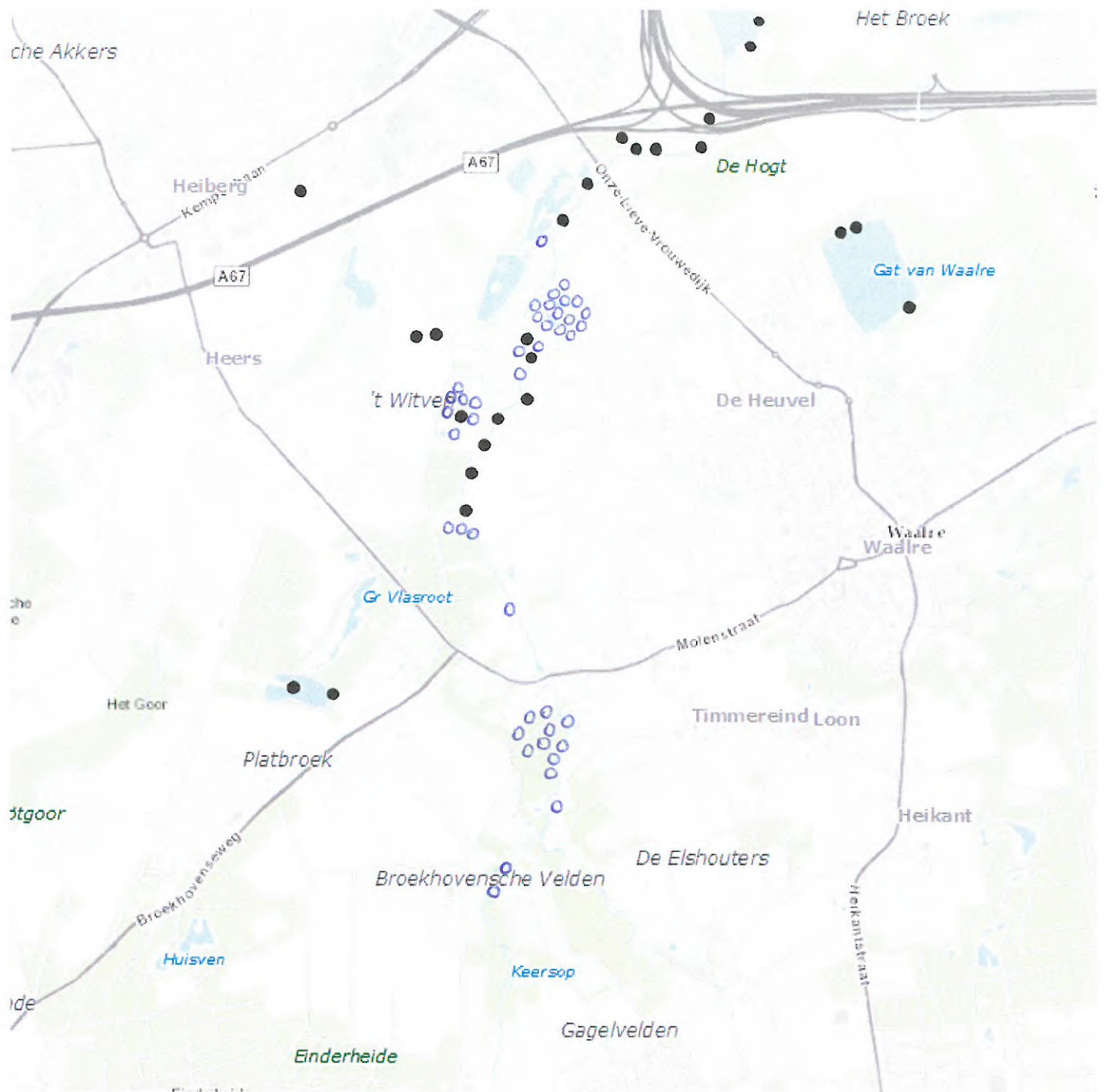
IVN Veldhoven Eindhoven
Vessem

bosrietzanger – rietgors
(selectie)

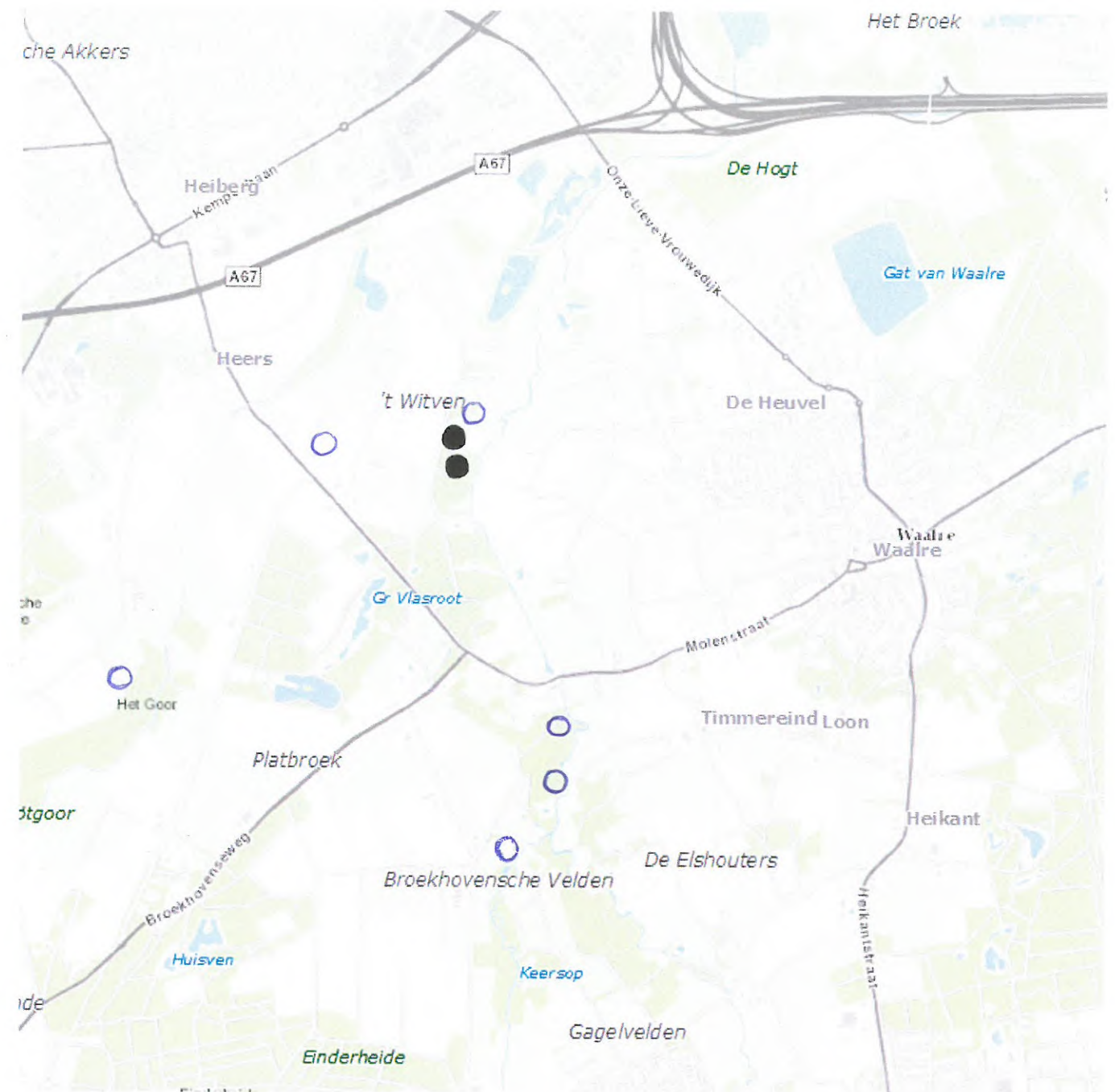
bosrietzanger

60 territoria

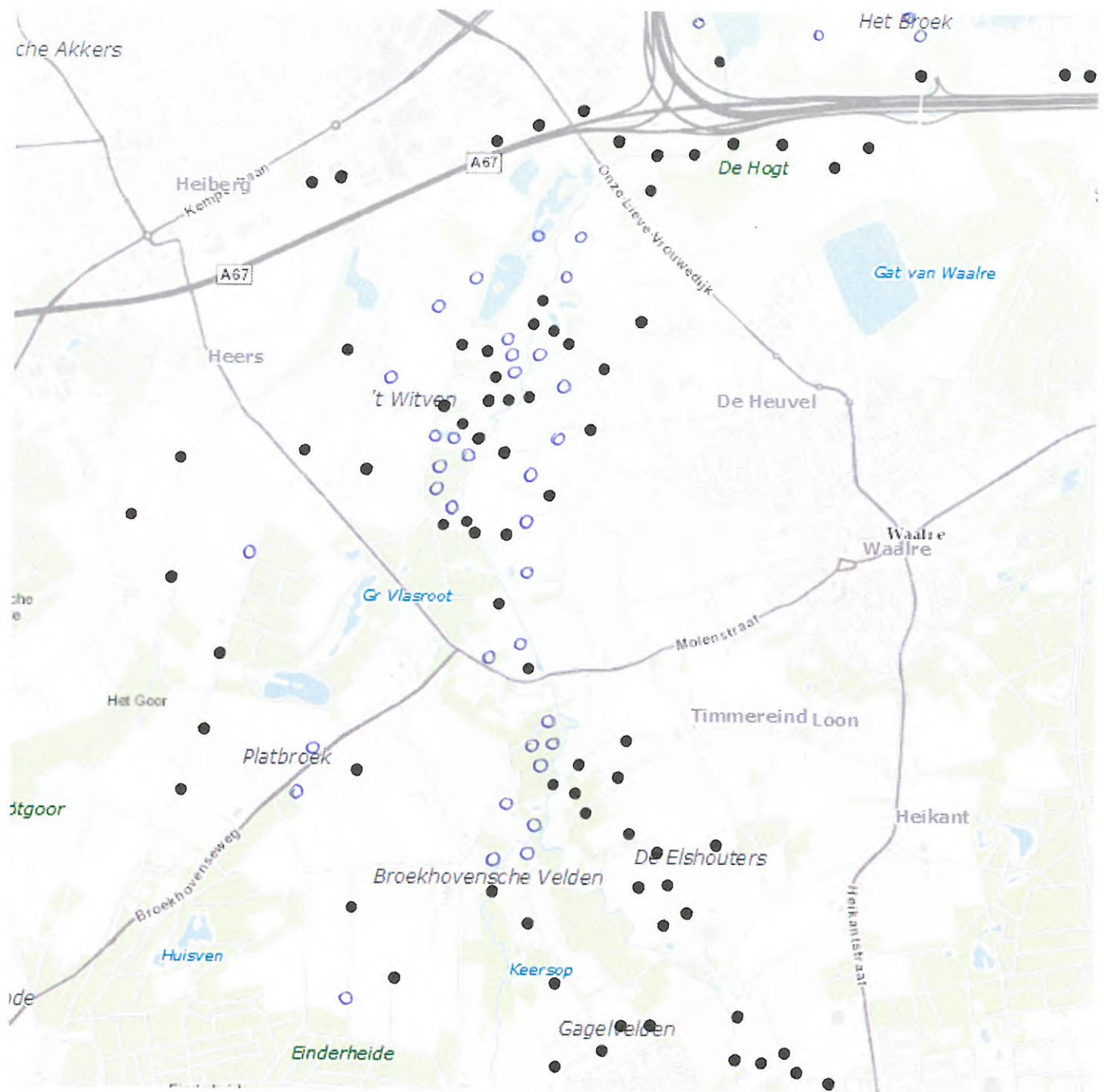
kleine karekiet

65 territoria

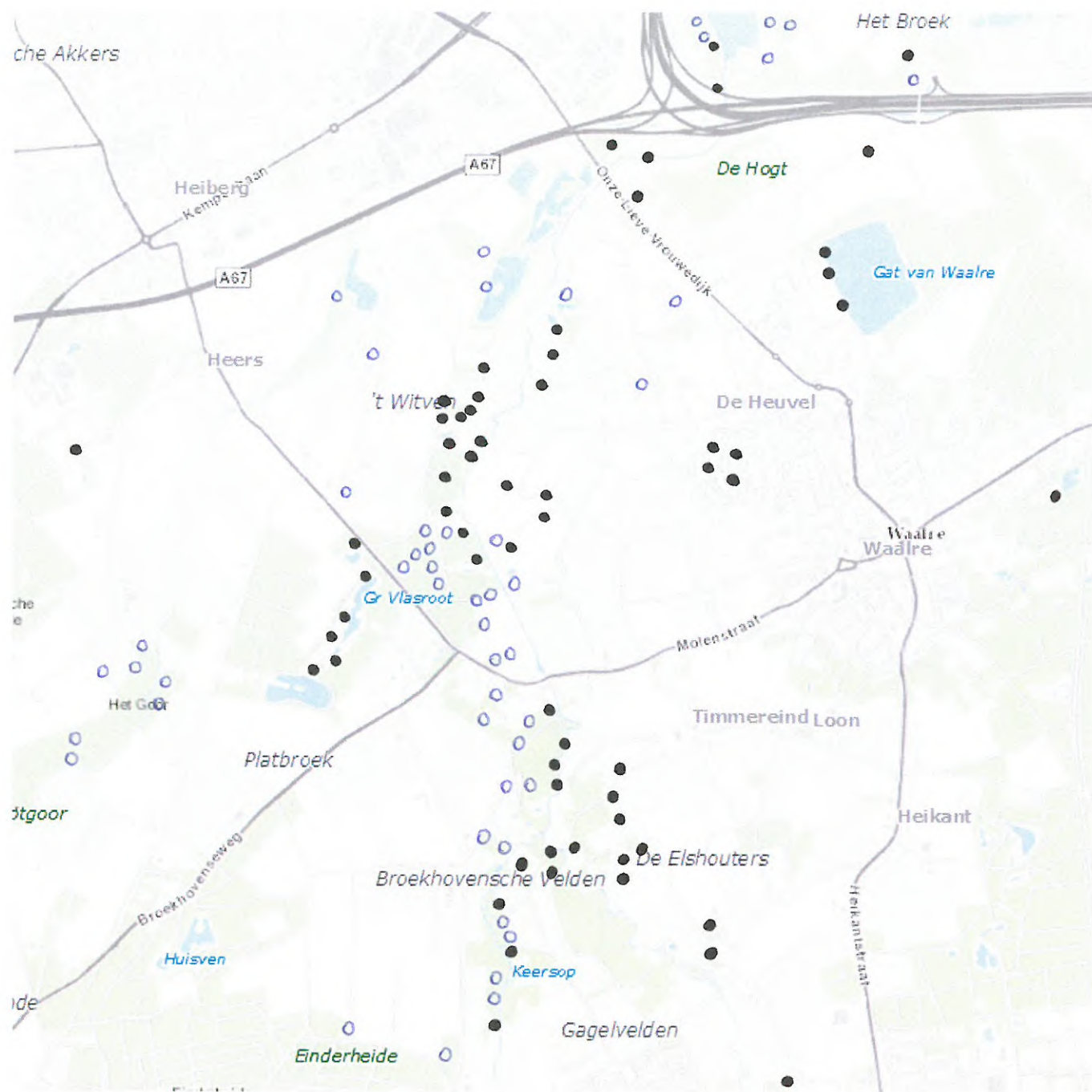
Spotvogel

♂ territoria

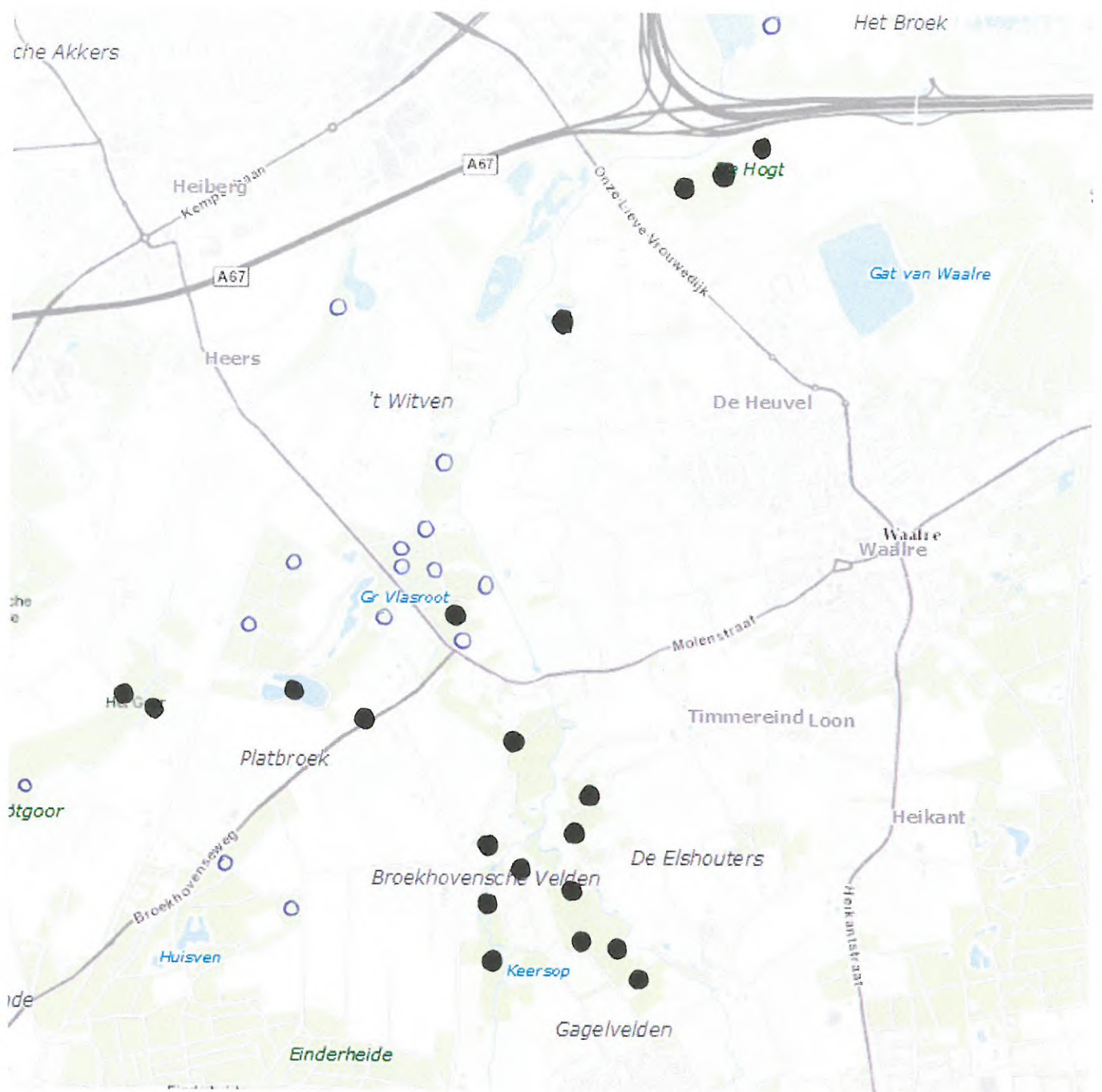
grasmus

122 territoria

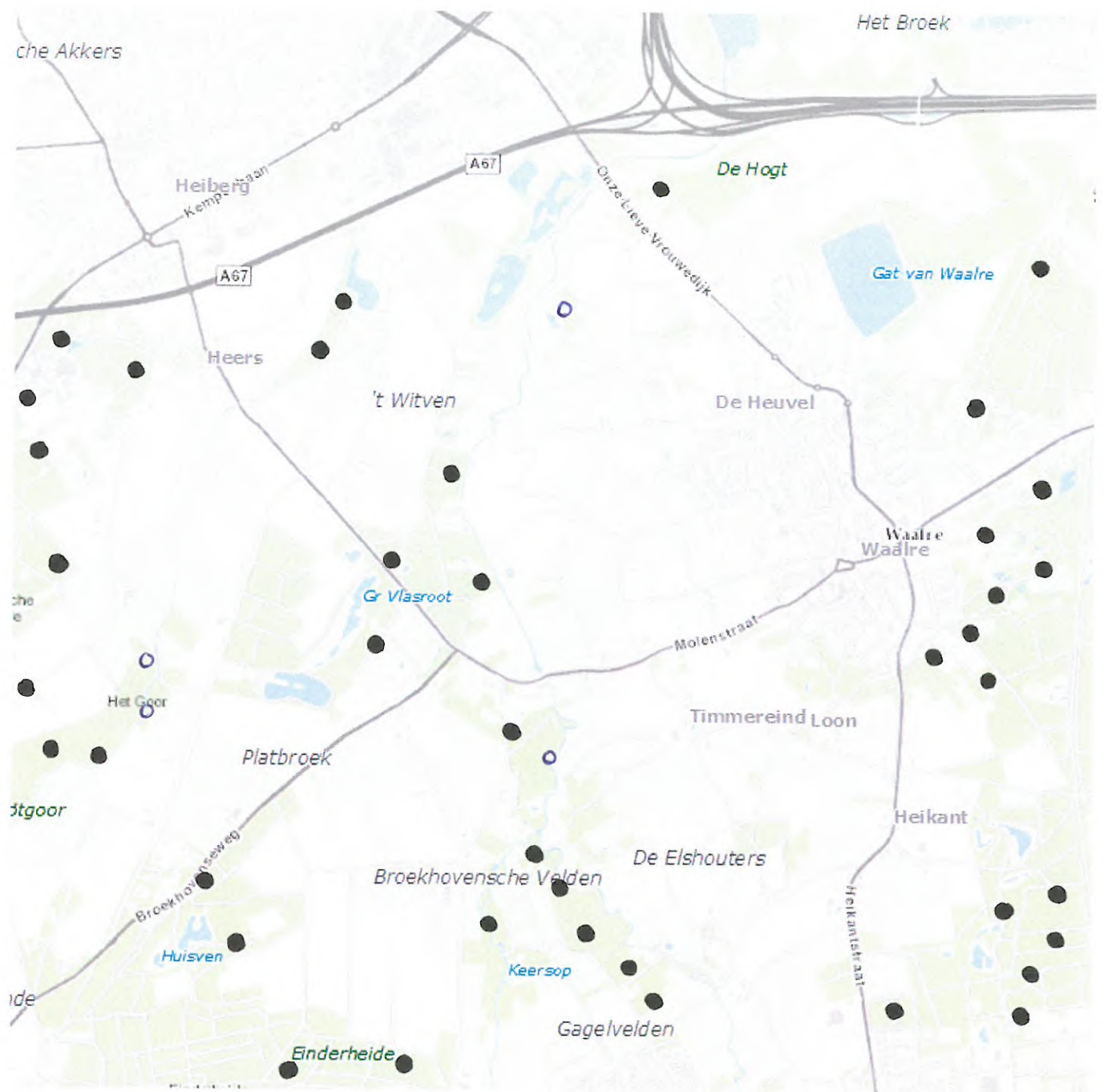
tuinfluiter

112 territoria

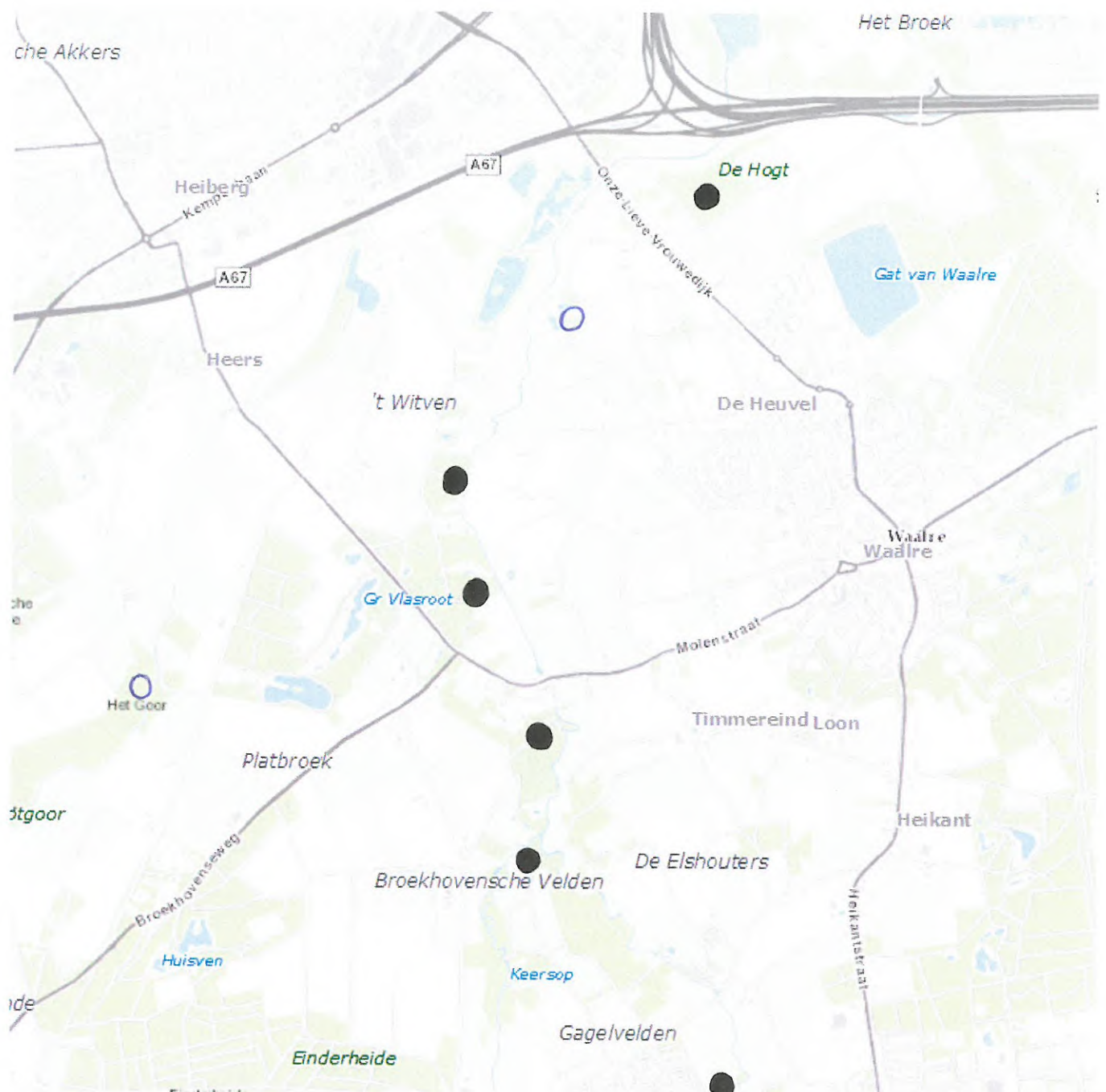
matkop

35 territoria

boomklever

45 territoria

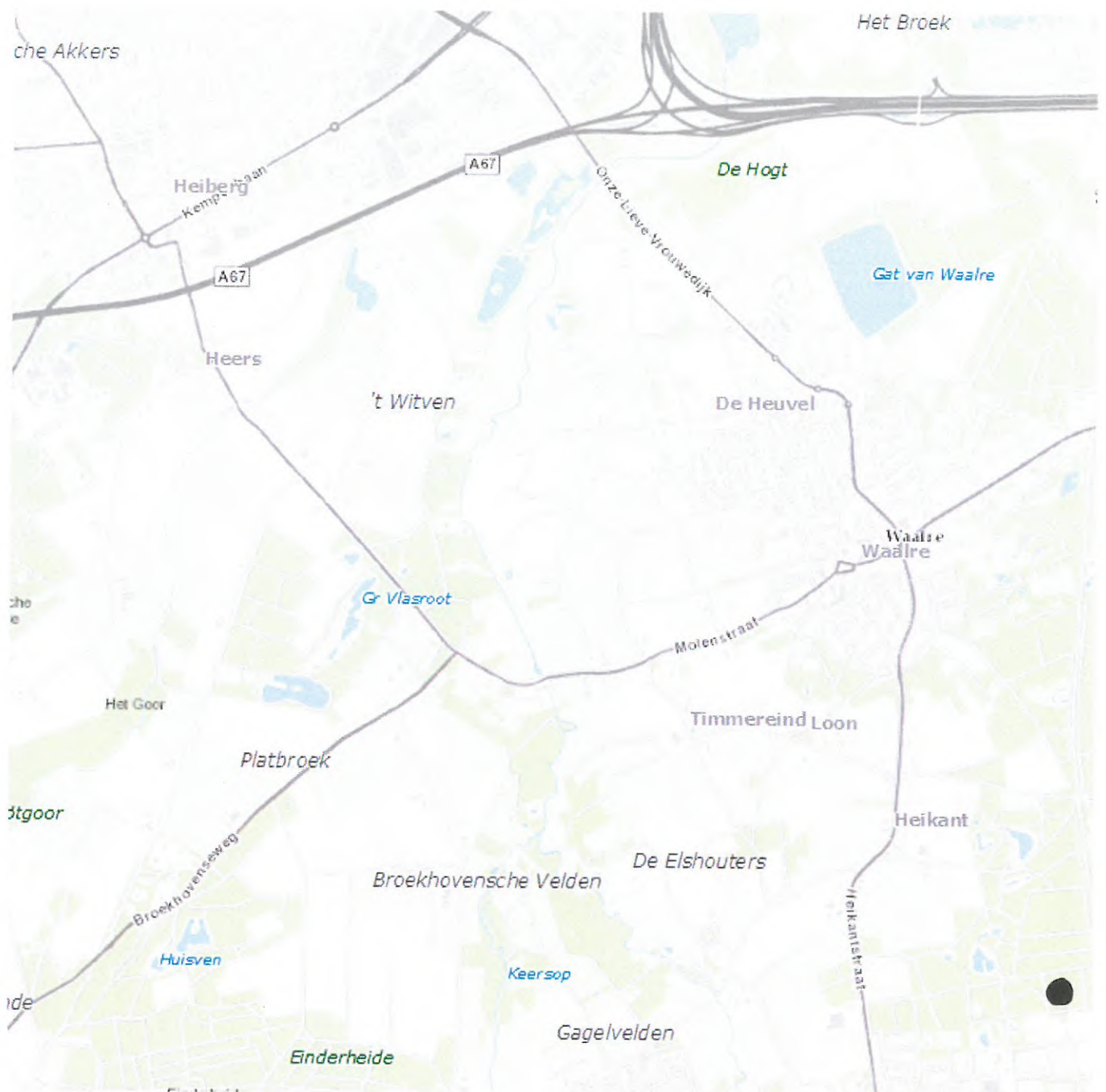
Wielewaal

8 territoria

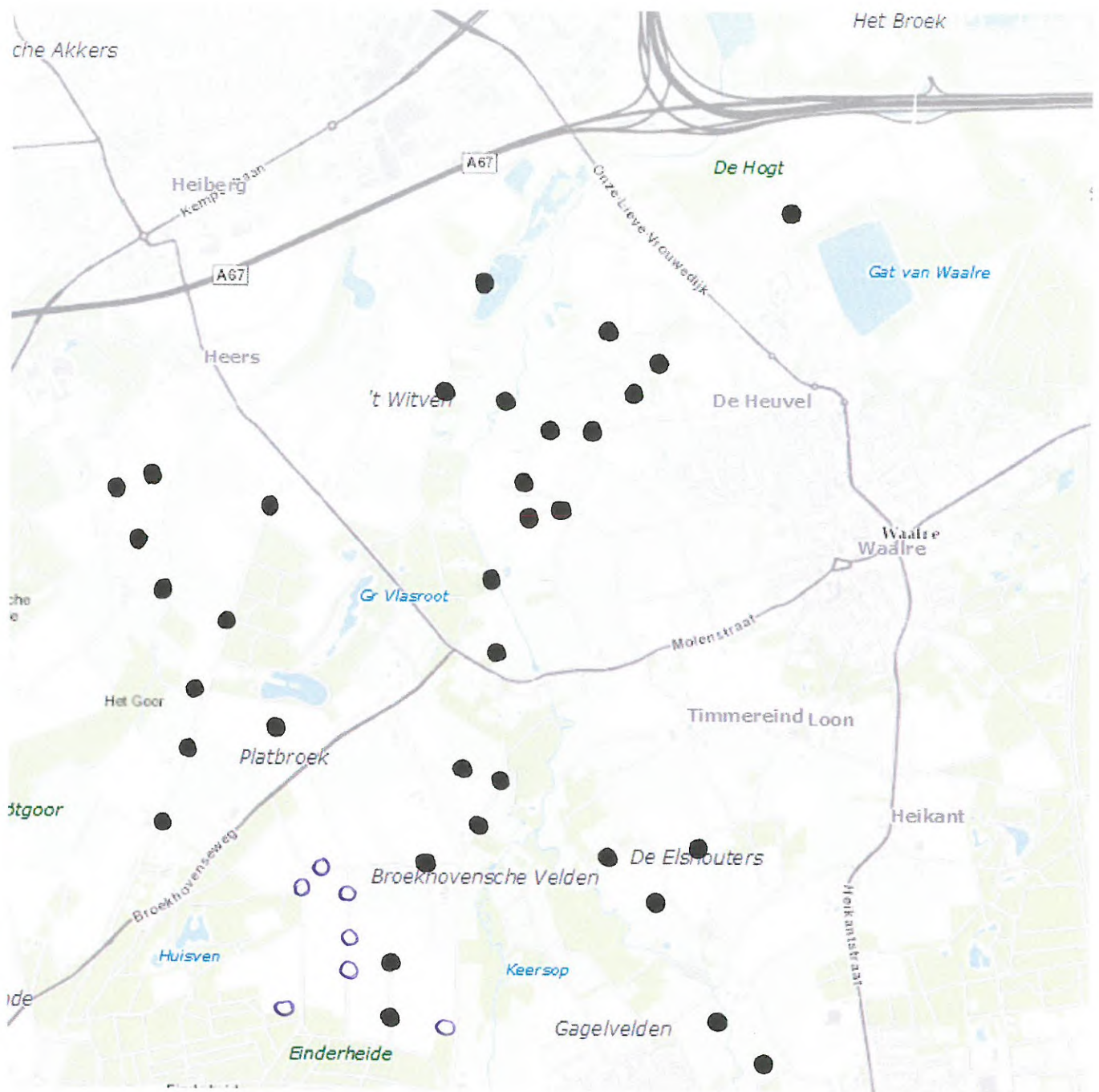
kneu

4 territoria

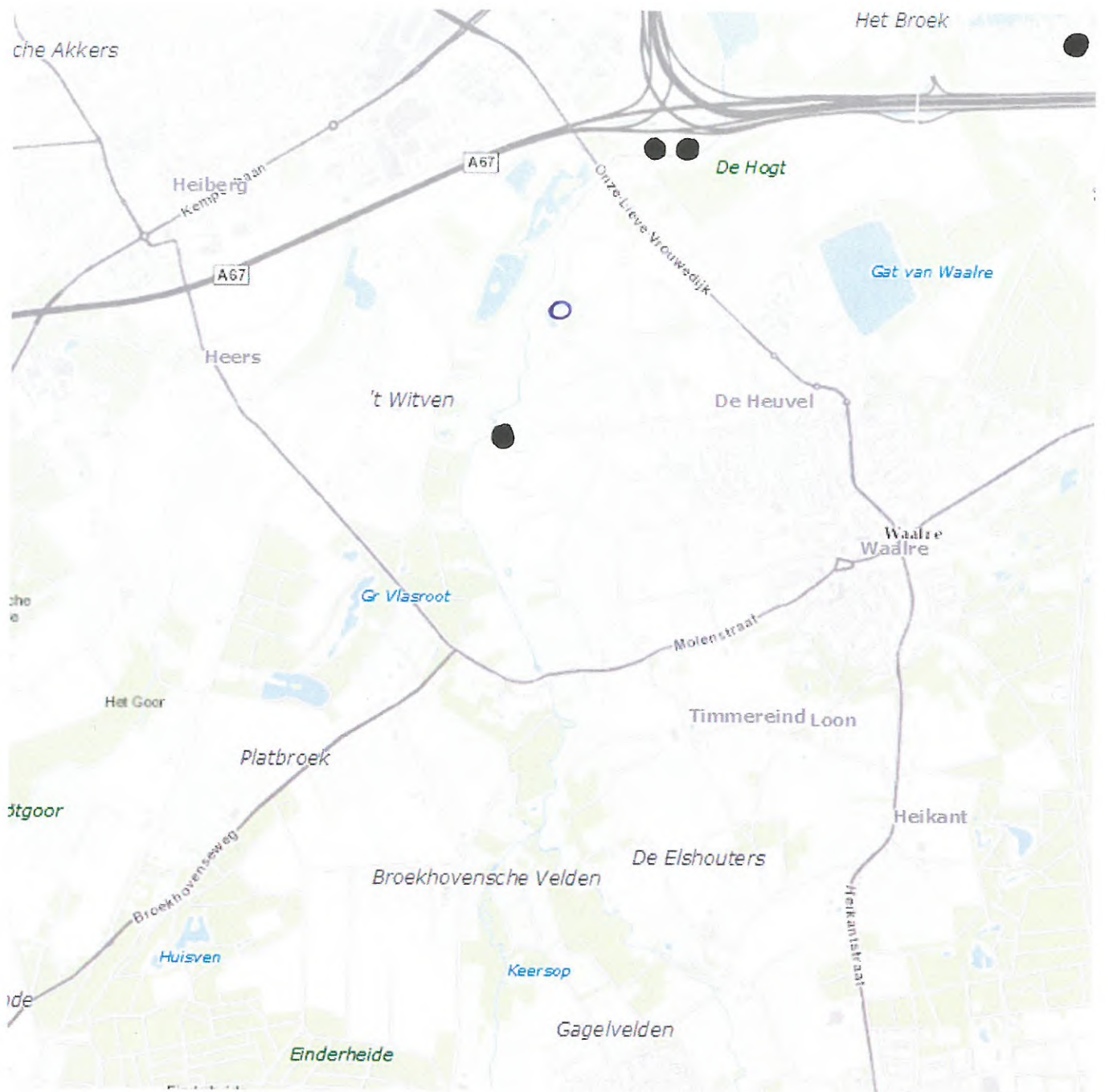
kruisbek

1 territorium

geelgors

42 territoria

rietqors

5 territoria